

โครงการวิจัย
เรื่อง ปัจจัยที่เอื้อต่อการดำเนินโครงการบริการวิชาการ
แก่ชุมชนที่ยั่งยืน ของสำนักหอสมุดกลาง
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

โดย
พิมล เมฆสวัสดิ์

สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

คำนำ

จากการที่สำนักหอสมุดกลางได้ดำเนินงานโครงการบริการวิชาการแก่ชุมชน ตั้งแต่ปี 2546-ปัจจุบัน ซึ่งได้จัดกิจกรรมของโครงการบริการวิชาการแก่ชุมชนที่จัดให้กับห้องสมุดโรงเรียนในภาคต่างๆ นั้น สำนักหอสมุดกลางยังไม่มีมีการประเมินผลการบริการวิชาการแก่ชุมชนเลย จึงอยากทราบผลที่ได้จากการดำเนินโครงการต่างๆ นั้น จึงขอทุนเพื่อสนับสนุนทุนชุดโครงการวิจัย เรื่อง ปัจจัยที่เอื้อต่อการดำเนินโครงการบริการวิชาการที่ยั่งยืนของสำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยมีนางพิมล เมฆสวัสดิ์เป็นหัวหน้าชุดโครงการวิจัย ซึ่งประกอบด้วยโครงการวิจัยย่อย ดังนี้ โครงการวิจัยเรื่องการติดตามผลการดำเนินงานบริการวิชาการแก่ชุมชนภาคกลาง โดยมีนางบุญสม เล้าพูนพิทยะ เป็นหัวหน้าโครงการย่อย, โครงการวิจัยเรื่องการติดตามผลการดำเนินงานบริการวิชาการแก่ชุมชนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยมีนางกรรณิการ์ชาวบ้านเกาะ เป็นหัวหน้าโครงการย่อย, โครงการวิจัยเรื่องการติดตามผลการดำเนินงานบริการวิชาการแก่ชุมชนภาคใต้ โดยมีนางมาลินี ภูหมั่นเพียร เป็นหัวหน้าโครงการย่อย, โครงการวิจัยเรื่องการติดตามผลการดำเนินงานบริการวิชาการแก่ชุมชนภาคเหนือ โดยมีนางสาวรัตนาพร สงวนประสาทพร เป็นหัวหน้าโครงการย่อย, โครงการวิจัย: เรื่อง โครงการบริการวิชาการที่ยั่งยืน ระยะที่ 1 โดยมีนางสาวรัตนาพร สงวนประสาทพร เป็นหัวหน้าโครงการย่อย และโครงการวิจัย: เรื่อง โครงการบริการวิชาการที่ยั่งยืน ระยะที่ 2 โดยมีนางบุญสม เล้าพูนพิทยะ เป็นหัวหน้าโครงการย่อย สำนักหอสมุดกลางจึงเห็นสมควรดำเนินการศึกษาผลของการดำเนินงานตามโครงการบริการวิชาการแก่ชุมชนโดยเฉพาะห้องสมุดโรงเรียนในภูมิภาคต่างๆ เพื่อค้นหาปัจจัยที่มีผลต่อการปรับปรุงการดำเนินโครงการบริการวิชาการแก่ชุมชนที่ยั่งยืนของสำนักหอสมุดกลางได้ต่อไป

ผู้วิจัยขอขอบคุณคณะทำงานซึ่งเป็นบุคลากรสำนักหอสมุดกลางในการอุทิศตนเพื่อดำเนินกิจกรรมให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของโครงการฯ และขอขอบคุณผู้บริหารโรงเรียน และครูโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การประถมศึกษาในภูมิภาคต่างๆ ที่เข้าร่วมกิจกรรมของโครงการฯ ทุกโครงการ

พิมล เมฆสวัสดิ์

กันยายน 2561

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง.....	1
วัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย.....	3
ขอบเขตของโครงการวิจัย.....	3
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	4
กรอบแนวความคิดของโครงการวิจัย.....	4
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	5
บทบาทของห้องสมุดโรงเรียน.....	6
มาตรฐานห้องสมุดโรงเรียน.....	7
การอ่านและการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน.....	9
กิจกรรมส่งเสริมการอ่าน.....	10
การติดตามผลโครงการ.....	14
แนวคิดเกี่ยวกับการประเมินโครงการ.....	15
บริการวิชาการแก่ชุมชนของสำนักหอสมุดกลาง.....	21
โครงการวิจัย: การติดตามผลการดำเนินงานบริการวิชาการแก่ชุมชนในภาคกลาง.....	22
โครงการวิจัย: การติดตามผลการดำเนินงานบริการวิชาการแก่ชุมชนในภาคตะวันออก..	23
โครงการวิจัย: การติดตามผลการดำเนินงานบริการวิชาการแก่ชุมชนในภาคใต้.....	24
โครงการวิจัย: การติดตามผลการดำเนินงานบริการวิชาการแก่ชุมชนในภาคเหนือ.....	25
โครงการวิจัย: เรื่อง โครงการบริการวิชาการที่ยั่งยืน ระยะที่ 1.....	25
โครงการวิจัย: เรื่อง โครงการบริการวิชาการที่ยั่งยืน ระยะที่ 2.....	26
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	28
3 วิธีดำเนินการ.....	36
การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	36
การกำหนดแนวทางในการวิจัย.....	36
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	36
การจัดกระทำและวิเคราะห์ข้อมูล.....	37

4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	38
5 สรุปผลและข้อเสนอแนะ.....	47
สรุปผลและอภิปรายผล.....	47
บทสรุป.....	67
บรรณานุกรม.....	69
ภาคผนวก.....	73

ชื่อเรื่องงานวิจัย : โครงการวิจัย เรื่อง ปัจจัยที่เอื้อต่อการดำเนินโครงการบริการวิชาการแก่

ชุมชนที่ยั่งยืนของสำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ชื่อผู้วิจัย : พิมล เมฆสวัสดิ์

ปีที่วิจัย : 2561

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาปัจจัยที่เอื้อต่อการดำเนินโครงการบริการวิชาการแก่ชุมชนที่ยั่งยืน โดยใช้วิธีการการสังเคราะห์ข้อมูลโครงการวิจัยที่ดำเนินการมาแล้วจำนวน 6 โครงการ ได้แก่ (1) การติดตามผลการดำเนินงานบริการวิชาการแก่ชุมชนในภาคกลาง (2) การติดตามผลการดำเนินงานบริการวิชาการแก่ชุมชนในภาคตะวันออก (3) การติดตามผลการดำเนินงานบริการวิชาการแก่ชุมชนในภาคใต้ (4) การติดตามผลการดำเนินงานบริการวิชาการแก่ชุมชนในภาคเหนือ, (5) โครงการบริการวิชาการที่ยั่งยืน ระยะที่ 1 และ (6) โครงการบริการวิชาการที่ยั่งยืน ระยะที่ 2 โดยรวบรวมข้อมูลลงแบบบันทึก และสรุปผลการสังเคราะห์

ผลการสังเคราะห์ข้อมูลการวิจัยทั้ง 6 โครงการ พบว่าปัจจัยที่เอื้อต่อการดำเนินโครงการบริการวิชาการแก่ชุมชนที่ยั่งยืนประกอบด้วย (1) การศึกษาความต้องการของชุมชน เริ่มต้นด้วยการสำรวจความต้องการ โดยการลงพื้นที่ การติดต่อประสานงานกับชุมชน เพื่อให้โครงการบริการวิชาการแก่ชุมชนสามารถดำเนินโครงการที่สอดคล้องกับสภาพความเป็นอยู่ สภาพชีวิตของคนในชุมชนที่ส่งผลต่อการดำรงชีวิตในสภาพแวดล้อมของชุมชน รวมทั้งสามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนให้ดีขึ้น และคนในชุมชนสามารถนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาชุมชนให้อยู่อย่างมีความสุขได้ (2) ความพร้อมของชุมชน ความพร้อมของชุมชนในส่วนของผู้บริหาร ผู้นำ บุคลากร ประชาชน ในพื้นที่ซึ่งเป็นปัจจัยหลักในการส่งเสริมการดำเนินงานโครงการอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งทรัพยากรในชุมชนด้วย และ (3) การกำหนดรูปแบบการจัดบริการวิชาการแก่ชุมชน โดยกำหนดรูปแบบการให้ความรู้ ผ่านการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับชุมชน บรรลุตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ และสามารถนำไปใช้เป็นแบบอย่างในการจัดกิจกรรมในโครงการบริการวิชาการที่ยั่งยืนของสำนักหอสมุดกลางได้ต่อไป

Research Title : **Factors Contributing to the Implementation of Communities' Sustainable Academic Service Projects of the Central Library. Srinakharinwirot University**

Researcher : **Pimol Meksawat**

Year : **2018**

Abstract

This study aimed to investigate factors contributing to the implementation of communities' sustainable academic service projects of the Central Library, Srinakharinwirot University through 6 project results' synthesis as (1) Follow-up Study of the Central Region's Academic Service, (2) Follow-up Study of the Eastern Region's Academic Service, (3) Follow-up Study of the Southern Region's Academic Service, (4) Follow-up study of the Northern Region's Academic Service, (5) Communities' Sustainable Academic Service Project: 1st phage, and (6)) Communities' Sustainable Academic Service Project: 2nd phage. The researcher gathered data in recording form and then summarized the results of synthesis.

The results of the study revealed that factors contributing to the implementation of communities' sustainable academic service projects contains 3 factors as: (1) community need survey, it can initiate by field trip study, and community collaboration in order to get information for project implementation according to living condition, and life style resulting to better life in community circumstance as well as quality of life's development and people in the community can utilize knowledge for community development, (2) community's readiness, this is related to leader, staff, and people in the community as the main factor contributing continuous project as well as resources in the community, and (3) establishment of academic service platform, this can be perform through knowledge sharing by workshop training focusing on community – based content which can be accomplish and utilize as model for sustainable academic service project of the Central Library.

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

สืบเนื่องจากสำนักหอสมุดกลางได้ดำเนินการติดตามผลการดำเนินงานบริการวิชาการแก่ชุมชน ในภาคต่างๆ ได้แก่ ภาคกลาง ภาคเหนือ ภาคใต้ และภาคตะวันออก โดยการเก็บรวบรวมข้อมูล ภาคสนามจากโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยผู้บริหาร ครู และนักเรียน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล ประกอบด้วย แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างเพื่อสอบถามการสนับสนุนการดำเนินงาน ห้องสมุดของผู้บริหารโรงเรียน รวมทั้งเก็บข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการใช้ห้องสมุดของครูและนักเรียน และแบบสอบถามนิสัยรักการอ่านของนักเรียน และความพึงพอใจต่อบริการห้องสมุดของครู สรุปผลการติดตามผลการดำเนินงานบริการวิชาการแก่ชุมชนในภาคต่าง ๆ ดังกล่าว พบว่าห้องสมุดยังสามารถคงรักษาสภาพการดำเนินกิจกรรมการให้บริการแก่นักเรียนและครูได้อย่างต่อเนื่องภายใต้ข้อจำกัดต่าง ๆ ได้แก่ บุคลากร งบประมาณ เป็นต้น อย่างไรก็ตามสิ่งที่ปรากฏเป็นปัญหาสำคัญประการหนึ่งสำหรับการดำเนินกิจกรรมห้องสมุดได้อย่างต่อเนื่องนั้นก็คือนักศึกษานั้นเอง สำหรับตัวบุคลากรหรือครูที่รับผิดชอบภาระหน้าที่ดูแลห้องสมุดนั้น ไม่ได้เพียงแค่ทำหน้าที่ดูแลห้องสมุดเท่านั้น ยังมีภาระงานสอนเต็มเวลา เหมือนกับครูอื่นๆ ทั่วไปเช่นกัน นอกจากนี้ยังมีปัญหาในเรื่องของวิชาชีพเฉพาะสาขา ด้วยบางโรงเรียนไม่สามารถบรรจุครูที่มีวุฒิในวิชาชีพทางบรรณารักษศาสตร์ จึงทำให้ห้องสมุดโรงเรียนหลายแห่ง ดำเนินงานโดยครูที่มีวุฒิการศึกษาหลากหลาย ส่งผลให้ไม่มีความรู้ความสามารถในการดำเนินงานด้านห้องสมุด ทำให้กิจกรรมของห้องสมุดไม่สามารถดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้น สำนักหอสมุดกลางจึงได้กำหนดรูปแบบใหม่ในการจัดบริการวิชาการแก่ชุมชน ด้วยการมุ่งเน้นลักษณะของการจัดโครงการในรูปแบบการอบรมเชิงปฏิบัติการพัฒนาห้องสมุดโรงเรียนเพื่อความยั่งยืนให้แก่อาจารย์บรรณารักษ์หรืออาจารย์ภาษาไทย หรืออาจารย์ในสาขาที่ร่วมรับผิดชอบภาระงานห้องสมุด พร้อมกับการกำหนดเนื้อหาของการอบรมที่ประกอบด้วยความรู้และทักษะด้านการซ่อมหนังสือ การวิเคราะห์หมวดหมู่และการลงรายการ และกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน โดยใช้เวลาในการอบรมจำนวน 3 วัน โดยดำเนินการนำร่องให้แก่อาจารย์บรรณารักษ์ อาจารย์ภาษาไทยหรืออาจารย์ในสาขาที่ร่วมรับผิดชอบภาระงานห้องสมุดในโรงเรียนประถมศึกษาขยายโอกาสสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัด โดยมีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อเสริมสร้างความรู้และทักษะด้านการดำเนินงานห้องสมุดโรงเรียน (2) เพื่อฝึกฝนประสบการณ์การทำงานงานด้านการดำเนินงานห้องสมุดโรงเรียน และ (3) เพื่อสร้างเครือข่ายความร่วมมือด้านการพัฒนาห้องสมุดโรงเรียนขยายโอกาส พร้อมด้วยหลักสูตรการอบรมที่จัดให้ ดังนี้

1. การซ่อมบำรุงรักษาหนังสือ เนื้อหาด้านการซ่อมหนังสือมุ่งเน้นการเสริมปกให้แข็งแรง และใช้วัสดุที่หาง่าย การเข้าปกหนังสือ การเย็บเล่ม และการสร้างหนังสือทำมือ ผู้เข้ารับการอบรมได้เรียนรู้เทคนิคการซ่อมหนังสือแนวใหม่ของสำนักหอสมุดกลาง ทั้งเพื่อให้ครูบรรณารักษ์สามารถนำเทคนิคต่าง ๆ กลับไปใช้ในโรงเรียนของตนได้โดยให้ผู้เข้ารับการอบรมได้ปฏิบัติจริง มีการนำเสนอผลงานของตนเองและอธิบายถึงเหตุผลและประโยชน์ที่จะนำกลับไปดำเนินงานจริง

2. การวิเคราะห์หมวดหมู่และการลงรายการฐานข้อมูล เน้นวิธีการและข้อตกลงในการวิเคราะห์เนื้อหาของหนังสือ เงื่อนไขต่าง ๆ ของการลงรายการ มีการทำแบบฝึกหัดเพื่อให้รู้จักการวินิจฉัย การวิเคราะห์เนื้อหา และการตัดสินใจในการลงรายการแต่ละรายการ

3. การจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน เน้นให้ผู้เข้ารับการอบรมได้เรียนรู้จากการสาธิตเทคนิควิธีการในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านแก่นักเรียนของตนเอง ด้วยการเล่านิทานประกอบอุปกรณ์ เช่น เชือก การพับกระดาษ เป็นต้น การสร้างเรื่องราวจากภาพ และการสร้างภาพจากเรื่อง

จากการติดตามผลการดำเนินโครงการดังกล่าวข้างต้นทั้ง 4 ภาค สำนักหอสมุดกลางมีความประสงค์ที่จะทราบผลการดำเนินงานที่เป็นรูปธรรม จึงได้มีการประเมินโครงการบริการวิชาการที่จัดให้แก่ชุมชน และได้นำผลการประเมินไปปรับปรุงการดำเนินงานในทุกด้าน สำนักหอสมุดกลางได้จึงได้ประเมินโครงการแบบซิปป์ (CIPP model) หมายถึงการประเมินที่เป็นกระบวนการต่อเนื่องเพื่อให้ได้สารสนเทศสำหรับการตัดสินใจ แบ่งออกเป็น 4 ด้าน คือ

1) ด้านบริบท (Context) ได้แก่ วัตถุประสงค์และเป้าหมายของโครงการบริการวิชาการแก่ชุมชน

2) ด้านปัจจัยนำเข้า (Input) ได้แก่ 1) ความพร้อมของผู้บริหารโรงเรียน 2) ความพร้อมของบุคลากรในโรงเรียน 3) การจัดสรรงบประมาณ

3) ด้านกระบวนการ (Process) ได้แก่ 1) การจัดทางกายภาพ 2) การจัดหาทรัพยากรสารสนเทศ 3) กิจกรรมส่งเสริมการอ่าน

4) ด้านผลผลิต (Output) ได้แก่ 1) พฤติกรรมการใช้ห้องสมุดของนักเรียน 2) พฤติกรรมการใช้ห้องสมุดของครู 3) ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการดำเนินงานห้องสมุด 4) ความพึงพอใจของครูที่มีต่อการดำเนินงานห้องสมุด

จึงพิจารณาปรับแนววิธีการไปใช้ในโครงการบริการวิชาการแก่ชุมชนที่ยั่งยืน: ระยะที่ 1 และ 2 ซึ่งจัดดำเนินการให้แก่ครูในโรงเรียนระดับประถมศึกษาในเครือข่ายพื้นที่ภาคตะวันออก และภาคใต้ โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในการเตรียมความพร้อมของครูที่ทำหน้าที่รับผิดชอบดูแลการดำเนินงานห้องสมุดโรงเรียนที่ตนเองสังกัด ดังนั้น ต้นแบบในการดำเนินโครงการบริการวิชาการฯ ยั่งยืน: ระยะที่ 1 และ 2 จึงประกอบด้วย (1) การจัดเตรียมทรัพยากรหนังสือให้แก่โรงเรียน และ

(2) หลักยุทธการให้ความรู้ด้านการดำเนินห้องสมุด 3 กิจกรรม ซึ่งประกอบด้วย 1) การวิเคราะห์หมวดหมู่และการลงรายการฐานข้อมูล 2) การจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน และ 3) การซ่อมบำรุงรักษาหนังสือ

ผู้วิจัยจึงนำผลการติดตามโครงการวิจัยเรื่องการดำเนินงานบริการวิชาการแก่ชุมชนในภาคกลาง ภาคตะวันออก ภาคใต้ ภาคเหนือ และการทำโครงการวิจัย: เรื่อง โครงการบริการวิชาการที่ยั่งยืน ระยะที่ 1 และระยะที่ 2 โดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงสังเคราะห์โดยมีจุดประสงค์เพื่อนำผลการวิจัยทั้งหมดมาหาข้อสรุปร่วมกัน เพื่อตอบปัญหาได้ปัญหาหนึ่งโดยการรวบรวมงานวิจัยดังกล่าวข้างต้นมาศึกษาวิเคราะห์ด้วยวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ (ศศิธร ตักดีเทวินทร์. 2551) และนำเสนอข้อสรุปอย่างเป็นระบบเพื่อให้ได้ คำตอบปัญหาวิจัยที่ต้องการให้ได้คำตอบที่เป็นข้อยุติ

วัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย

เพื่อศึกษาปัจจัยที่เอื้อต่อการดำเนินงานโครงการบริการวิชาการแก่ชุมชนที่ยั่งยืนของสำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ขอบเขตของโครงการวิจัย

1. กระบวนการโครงการวิจัย การนำผลการติดตามโครงการวิจัยเรื่องการดำเนินงานบริการวิชาการแก่ชุมชนในภาคกลาง ภาคตะวันออก ภาคใต้ ภาคเหนือ และการทำโครงการวิจัย: เรื่อง โครงการบริการวิชาการที่ยั่งยืน ระยะที่ 1 และระยะที่ 2 ภายใต้โครงการวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่เอื้อต่อการดำเนินโครงการบริการวิชาการแก่ชุมชนที่ยั่งยืน

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ประกอบด้วยโครงการวิจัยเรื่องการติดตามผลการดำเนินงานบริการวิชาการแก่ชุมชน ภาคกลาง ภาคตะวันออก ภาคใต้ และภาคเหนือ ที่สำนักหอสมุดกลางที่ได้ติดตามผลการดำเนินโครงการบริการวิชาการ และโครงการวิจัย: เรื่อง โครงการบริการวิชาการที่ยั่งยืน ระยะที่ 1 และระยะที่ 2

กลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วยผลสรุปโครงการวิจัยเรื่องการติดตามผลการดำเนินงานบริการวิชาการแก่ชุมชน ภาคกลาง ภาคตะวันออก ภาคใต้ และภาคเหนือ ที่สำนักหอสมุดกลางที่ได้ติดตามผลการดำเนินโครงการบริการวิชาการ และโครงการวิจัย: เรื่อง โครงการบริการวิชาการที่ยั่งยืน ระยะที่ 1 และระยะที่ 2 รวมทั้งหมด จำนวน 6 โครงการ

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การประเมินโครงการ หมายถึง กระบวนการการเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลของการดำเนินโครงการและพิจารณาปัจจัยถึงจุดเด่นหรือจุดด้อยของโครงการนั้นอย่างมีระบบแล้วตัดสินใจว่าจะปรับปรุงแก้ไขโครงการนั้นเพื่อการดำเนินงานต่อไปหรือจะยุติการดำเนินงานโครงการนั้นเสีย

2. การประเมินโครงการแบบชิปปี้ (CIPP model) หมายถึง การประเมินที่เป็นกระบวนการต่อเนื่องเพื่อให้ได้สารสนเทศสำหรับการตัดสินใจ แบ่งออกเป็น 4 ด้าน คือ

2.1 ด้านบริบท (Context) ได้แก่ วัตถุประสงค์และเป้าหมายของโครงการบริการวิชาการแก่ชุมชน

2.2 ด้านปัจจัยนำเข้า (Input) ได้แก่ 1) ความพร้อมของผู้บริหารโรงเรียน 2) ความพร้อมของบุคลากรในโรงเรียน 3) การจัดสรรงบประมาณ

2.3 ด้านกระบวนการ (Process) ได้แก่ 1) การจัดทางกายภาพ 2) การจัดทำทรัพยากรสารสนเทศ 3) กิจกรรมส่งเสริมการอ่าน

2.4 ด้านผลผลิต (Output) ได้แก่ 1) พฤติกรรมการใช้ห้องสมุดของนักเรียน 2) พฤติกรรมการใช้ห้องสมุดของครู 3) ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการดำเนินงานห้องสมุด 4) ความพึงพอใจของครูที่มีต่อการดำเนินงานห้องสมุด

3. กระบวนการสังเคราะห์งานวิจัย (research synthesis) หมายถึง การนำผลงานวิจัยตั้งแต่ 2 ชิ้นขึ้นไปมาบูรณาการ โดยมีจุดประสงค์เพื่อนำผลการวิจัยทั้งหมดมาหาข้อสรุปร่วมกันในเรื่องที่ศึกษาโดยเป็นการพัฒนา ต่อยอดจากผลงานวิจัยเดิม บางตำราจะเรียกการสังเคราะห์งานวิจัยว่าเป็นปริทัศน์งานวิจัย (research review) เป็นกระบวนการวิจัยตามระเบียบวิธีทางวิทยาศาสตร์ (research synthesis as a scientific process) เพื่อตอบปัญหาใดปัญหาหนึ่งโดยการรวบรวมงานวิจัยเกี่ยวกับปัญหานั้น ๆ หลายเรื่องมาศึกษา วิเคราะห์ด้วยวิธีการทางสถิติหรือวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพและนำเสนอข้อสรุปอย่างเป็นระบบเพื่อให้ได้ คำตอบปัญหาวิจัยที่ต้องการให้ได้คำตอบที่เป็นข้อยุติ (กระบวนการวิจัยเชิงสังเคราะห์)

กรอบแนวความคิดของโครงการวิจัย

การวิจัยใช้วิธีการสังเคราะห์โครงการวิจัยจำนวน 6 โครงการ เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพที่มุ่งนำผลการวิจัยทั้งหมดมาหาข้อสรุปร่วมกัน เพื่อให้ได้ข้อสรุปได้ตามวัตถุประสงค์การวิจัยหรือไม่ โดยผลจากการสังเคราะห์จะให้ข้อมูล ข้อสรุปในการศึกษาการศึกษาปัจจัยที่เอื้อต่อการดำเนินงานโครงการบริการวิชาการแก่ชุมชนที่ยั่งยืนต่อไป

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และนำเสนอตามหัวข้อดังต่อไปนี้

1. บทบาทของห้องสมุดโรงเรียน
2. มาตรฐานห้องสมุดโรงเรียน
3. การอ่านและการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน
4. กิจกรรมส่งเสริมการอ่าน
5. การติดตามผลโครงการ
6. แนวคิดเกี่ยวกับการประเมินโครงการ
7. บริการวิชาการแก่ชุมชนของสำนักหอสมุดกลาง
8. โครงการวิจัย: การติดตามผลการดำเนินงานบริการวิชาการแก่ชุมชนในภาคกลาง
9. โครงการวิจัย: การติดตามผลการดำเนินงานบริการวิชาการแก่ชุมชนในภาคตะวันออก
10. โครงการวิจัย: การติดตามผลการดำเนินงานบริการวิชาการแก่ชุมชนในภาคใต้
11. โครงการวิจัย: การติดตามผลการดำเนินงานบริการวิชาการแก่ชุมชนในภาคเหนือ
12. โครงการวิจัย: เรื่อง โครงการบริการวิชาการที่ยั่งยืน ระยะที่ 1
13. โครงการวิจัย: เรื่อง โครงการบริการวิชาการที่ยั่งยืน ระยะที่ 2
14. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

บทบาทของห้องสมุดโรงเรียน

การใช้ห้องสมุดเพื่อการเรียนการสอนนับเป็นวิธีการสำคัญประการหนึ่งในการส่งเสริมให้การเรียนการสอนประสบผลสำเร็จได้ เมื่อโรงเรียนจัดห้องสมุดขึ้นมาแล้ว ก็จำเป็นต้องมีการใช้ห้องสมุดเพื่อให้เกิดการเรียนการสอนที่เน้นกระบวนการ และมุ่งให้นักเรียนมีทักษะในการเรียนรู้ รู้จักวิธีแสวงหาความรู้ด้วยตนเองได้ รวมทั้งมีนิสัยรักการอ่าน การจัดกระบวนการเรียนรู้หรือการสอนวิธีเรียน ไม่เน้นการสอนให้จำบทเรียน ความสามารถของนักเรียนในการเรียนด้วยตนเองดังกล่าวเป็นปัจจัยสำคัญที่จะทำให้นักเรียนในชาติมีความพร้อมที่จะพัฒนา และสามารถพัฒนาตนเองและสังคมให้เจริญก้าวหน้าได้ต่อไป ดังนั้น การจัดการเรียนการสอนจึงมุ่งเน้นที่ตัวนักเรียนเป็นสำคัญ ให้รู้จักศึกษาหาความรู้และคิดแก้ปัญหาด้วยตนเอง สามารถนำความรู้ไปพัฒนาคุณภาพชีวิตซึ่งหมายถึงการเรียนรู้ตลอดชีวิตนั่นเอง และแหล่ง

เรียนรู้ที่ส่งเสริมการเรียนการสอนและการเรียนรู้ได้อย่างดีนั้นก็คือห้องสมุดโรงเรียน (แนวทางการจัดการห้องสมุดในโรงเรียนมีชีวิต. 2549: 26)

ด้วยเหตุนี้จึงมีการกำหนดบทบาทของห้องสมุดโรงเรียนในยุคปัจจุบันเพื่อให้สอดคล้องกับหลักสูตรการเรียนการสอนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ (ช) 2549: 28-29)

1. การเน้นวิธีการเรียนของผู้เรียน (Emphasizing on the learner) ด้วยเป็นที่ยอมรับกันแล้วว่า “นักเรียนควรรู้วิธีเรียนมากกว่าการจำ” เนื่องจากนักเรียนจะต้องศึกษาและเรียนรู้ด้วยตนเองหลังจากที่สำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนไปแล้ว และการรู้จักหาเหตุผลข้อมูลหรือสารสนเทศด้วยตนเองจะเป็นประสบการณ์ที่ติดตัวไปสำหรับการทำงานในอนาคต นอกจากนี้ยังพบว่านักเรียนที่เรียนรู้ด้วยตนเองจะสามารถจดจำเรื่องที่เรียนได้ดีกว่าด้วย

2. ความแตกต่างระหว่างบุคคล (Individual difference) การเรียนรู้ของเด็กก็มีอัตราที่แตกต่างกัน จึงสามารถนำไปจัดให้เหมาะสมได้ในโรงเรียน ด้วยเด็กแต่ละคนมีพัฒนาการด้านสติปัญญา อารมณ์และสังคมที่แตกต่างกัน จึงต้องอาศัยหลักความยืดหยุ่น เช่น การทำงานเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม

3. การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี (Technology change) ปัจจุบันความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีนำไปสู่การใช้อุปกรณ์หรือเครื่องมือที่ทันสมัยมากขึ้น นักเรียนจึงต้องการใช้สื่อเหล่านี้และห้องสมุดก็สามารถสนองความต้องการเหล่านี้ได้

4. การเปลี่ยนแปลงหลักสูตร (Curriculum change) โดยเฉพาะหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานที่การจัดการเรียนการสอนจะต้องตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียน ห้องสมุดจึงมีบทบาทสำคัญในการช่วยเหลือครูในการคัดสรรและจัดหาสื่อ/อุปกรณ์ที่ทันสมัยและสอดคล้องต่อการเรียนการสอน

5. การเปลี่ยนแปลงวิธีสอน (Instructional method change) การเปลี่ยนแปลงวิธีสอนของครูโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ครูเป็นเพียงผู้ชี้แนะ ผู้เรียนมีบทบาทมากขึ้น ห้องสมุดสามารถช่วยอำนวยความสะดวกให้บริการสื่อต่าง ๆ และการจัดการเรียนการสอน

6. การใช้เวลาว่างในการศึกษา (Education for leisure) การศึกษายามว่างหรือใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ด้วยการศึกษาค้นคว้า จะต้องอาศัยแรงจูงใจของครูผู้สอนและครูบรรณารักษ์ เพื่อกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความสนใจที่จะศึกษาค้นคว้า รู้จักหางานอดิเรกตามความถนัดและความสนใจ ห้องสมุดจะต้องจัดทรัพยากรต่าง ๆ ให้พร้อม ได้แก่ หนังสือ สื่อในรูปแบบต่าง ๆ ที่ก่อให้เกิดความรู้ไปพร้อมกับความบันเทิง

สำหรับนักเรียนที่มีทักษะในการอ่านน้อย บรรณารักษ์และครูผู้สอนเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการจัดกิจกรรมให้ความเพลิดเพลินเพื่อนำไปสู่การอ่าน ดังนั้น ห้องสมุดโรงเรียนจึงเป็นแหล่งเรียนรู้ที่สำคัญที่จะช่วยให้ผู้ใช้ทั้งครูผู้สอนและนักเรียนเข้าถึงสารสนเทศเพื่อพัฒนาตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ

มาตรฐานห้องสมุดโรงเรียน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2556: 19-20) ได้กำหนดมาตรฐานห้องสมุดโรงเรียนซึ่งแบ่งออกเป็น 5 หมวด โดยจะกล่าวถึงเฉพาะประเด็นที่เกี่ยวข้องกับห้องสมุด

หมวดที่ 1 มาตรฐานด้านผู้บริหาร ได้แก่ 1) ผู้บริหารมีความสามารถในการบริหารจัดการ 2) ผู้บริหารส่งเสริมความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาห้องสมุด 3) ผู้บริหารเป็นแบบอย่างในการเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้

หมวดที่ 2 มาตรฐานด้านครู ซึ่งแบ่งออกเป็นครูหรือบุคลากรซึ่งทำหน้าที่บรรณารักษ์ และครูผู้สอน ประกอบด้วยตัวบ่งชี้ที่สำคัญ ได้แก่ 1) ครูหรือบุคลากรซึ่งทำหน้าที่บรรณารักษ์มีความสามารถในการบริหารงานห้องสมุด 2) ครูหรือบุคลากรซึ่งทำหน้าที่บรรณารักษ์มีความสามารถในการปฏิบัติงานเทคนิค 3) ครูหรือบุคลากรซึ่งทำหน้าที่บรรณารักษ์มีความสามารถในการให้บริการ 4) ครูหรือบุคลากรซึ่งทำหน้าที่บรรณารักษ์มีความสามารถในการจัดกิจกรรม 5) ครูหรือบุคลากรซึ่งทำหน้าที่บรรณารักษ์มีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

หมวดที่ 3 มาตรฐานด้านนักเรียน ประกอบด้วย 1) นักเรียนมีความสามารถในการรับรู้ เข้าถึง และใช้ประโยชน์จากสารสนเทศ 2) นักเรียนมีความใฝ่รู้ใฝ่เรียน และมีนิสัยรักการอ่าน

หมวดที่ 4 มาตรฐานด้านทรัพยากรสารสนเทศ ประกอบด้วย 1) ทรัพยากรสารสนเทศประเภทวัสดุตีพิมพ์ 2) ทรัพยากรสารสนเทศประเภทวัสดุไม่ตีพิมพ์ 3) การจัดการทรัพยากรสารสนเทศโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

หมวดที่ 5 มาตรฐานด้านอาคารสถานที่และวัสดุครุภัณฑ์ ประกอบด้วย 1) อาคารสถานที่ 2) วัสดุครุภัณฑ์

สำหรับการปรับปรุงมาตรฐานในส่วนที่สำคัญ ๆ ได้แก่ 1) มาตรฐานด้านผู้บริหาร ได้มีการเพิ่มเติมตัวบ่งชี้ในการจัดหางบประมาณจากหน่วยงานภาครัฐและเอกชนจากแหล่งทุนภายในและภายนอกเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานและการพัฒนาห้องสมุด 2) มาตรฐานด้านครู หรือบุคลากรซึ่งทำหน้าที่บรรณารักษ์ ได้มีการเพิ่มเติมตัวบ่งชี้ในการแนะนำการใช้ห้องสมุด การสอนวิชาการใช้ห้องสมุด และการรับรู้ เข้าถึง และใช้ประโยชน์จากสารสนเทศ การจัดเก็บสถิติการใช้บริการ และมีทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสมัยใหม่ ในส่วนของครูผู้สอน ได้มีการตัดตัวบ่งชี้ด้านการเข้ารับการประชุม อบรม สัมมนาเกี่ยวกับด้านห้องสมุด และการส่งเสริมการอ่านออกเพื่อให้สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงในการพัฒนา 3) มาตรฐานด้านนักเรียน ได้มีการปรับปรุงตัวบ่งชี้ด้านปริมาณการอ่านเหมาะสมกับระดับชั้น ให้เป็นไปตามเกณฑ์การอ่านหนังสือขั้นต่ำที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนด 4) มาตรฐานด้านทรัพยากรสารสนเทศ ได้มีการเพิ่มตัวบ่งชี้ด้านการจัดการทรัพยากรสารสนเทศโดยใช้

เทคโนโลยีสารสนเทศให้สอดคล้องกับการพัฒนาในปัจจุบันและอนาคต 5) ในส่วนของอาคารสถานที่และวัสดุครุภัณฑ์ ได้นำตัวบ่งชี้ที่เคยอยู่ในมาตรฐานอื่น ๆ แยกออกมาเป็นอีกหนึ่งหมวดเพื่อให้มีความชัดเจน โดยมีเป้าหมาย ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2556: 15-17)

1. ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตร โดยมุ่งหมายเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน
2. ส่งเสริมการอ่านและการใช้ห้องสมุด โดยกระตุ้นและส่งเสริมให้นักเรียนอ่าน ดู ฟัง จากทรัพยากรสารสนเทศและสื่อหลากหลายประเภทและรูปแบบ ทั้งการอ่านภายในห้องสมุด และภายนอกห้องสมุด เพื่อความเพลิดเพลิน เสริมสร้างจินตนาการ การค้นคว้าหาความรู้ ความเข้าใจสำหรับการเรียน การเรียนรู้ตลอดชีวิต และความเข้าใจในสังคมและวัฒนธรรมที่หลากหลาย
3. สร้างนิสัยรักการอ่านที่ยั่งยืนให้แก่นักเรียน ครู บุคลากรทางการศึกษา และผู้บริหารโรงเรียน
4. ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยพัฒนาให้นักเรียนมีทักษะและนิสัยในการตั้งเป้าหมาย การเรียนรู้ วางแผน แสวงหา คัดเลือกและประเมินวิธีการเรียนรู้และผลการเรียนรู้ของตนเอง เพื่อให้ นักเรียนเป็นผู้ที่มีความรับผิดชอบ สามารถพึ่งพาตนเอง และมีความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม
5. ส่งเสริมให้นักเรียนมีทักษะการรับรู้ เข้าถึง ประเมิน คัดเลือกและใช้ประโยชน์จากสารสนเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีจริยธรรม เพื่อเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้และการดำเนินชีวิต
6. ส่งเสริมและสนับสนุนให้นักเรียนได้เข้าถึงองค์ความรู้ ความคิด วัฒนธรรม และข้อมูลข่าวสารที่เหมาะสมกับวัยได้อย่างเสรี
7. ให้บริการที่มีคุณภาพอย่างทั่วถึงและเท่าเทียมกัน ให้แก่นักเรียน ครู บุคลากรทางการศึกษา ผู้บริหารโรงเรียน ผู้ปกครองและชุมชน
8. ใช้เทคโนโลยีการบริหารจัดการ และพัฒนาให้นักเรียนมีทักษะการใช้เทคโนโลยีอย่าง รับผิดชอบและมีประสิทธิภาพ เพื่อช่วยให้นักเรียนสามารถแสวงหาความรู้ และมีทักษะสำหรับการดำเนิน ชีวิตในคริสต์ศตวรรษที่ 21 ได้อย่างมีประสิทธิภาพ
9. ครูบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง โดยติดตามความรู้ ข่าวสาร ความคิด และนวัตกรรมใหม่ ๆ เพื่อเป็นเครื่องมือในการเตรียมความพร้อมของนักเรียนสำหรับการเรียนรู้ และดำเนินชีวิตในสังคมปัจจุบันที่มีความซับซ้อน และเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และรองรับการ เปลี่ยนแปลงในอนาคตได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สรุปได้ว่าการดำเนินงานพัฒนาห้องสมุดโรงเรียนจะประสบความสำเร็จได้ ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ทั้งผู้บริหารโรงเรียน ครูบรรณารักษ์ ครูผู้สอน บุคลากรในโรงเรียน ตลอดจนนักเรียน ผู้ปกครอง และ ชุมชน ต้องมีส่วนร่วมและรับผิดชอบ โดยมีการทำงานอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง ตั้งแต่การวางแผน

การดำเนินการ การส่งเสริมและสนับสนุน การประเมินผลการดำเนินงาน และการปรับปรุงพัฒนา เพื่อพัฒนานักเรียนตามเป้าหมายของห้องสมุดโรงเรียน นั่นก็คือ การส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการเรียน การสอน การส่งเสริมและสร้างนิสัยรักการอ่าน การส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตโดยมีทักษะและนิสัยการ ตั้งเป้าหมายการเรียนรู้ วางแผน แสวงหา คัดเลือกและประเมินวิธีการเรียนรู้และผลการเรียนรู้ของตนเอง การส่งเสริมให้นักเรียนมีทักษะการรับรู้ เข้าถึง ประเมิน คัดเลือก และใช้ประโยชน์จากสารสนเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีจริยธรรม และส่งเสริมให้นักเรียนมีทักษะในการใช้เทคโนโลยีอย่างรับผิดชอบและมี ประสิทธิภาพ เพื่อเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้และการมีทักษะสำหรับการดำเนินชีวิตใน คริสต์ศตวรรษที่ 21 ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การอ่านและการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน

การอ่านเป็นพื้นฐานที่สำคัญของการเรียนรู้และพัฒนาสติปัญญาของมนุษย์ ก่อให้เกิดการพัฒนาด้านสติปัญญา ความรู้ ความสามารถ พฤติกรรมและค่านิยมต่าง ๆ รวมทั้งช่วยในการเปลี่ยนแปลงด้านการดำเนินชีวิต ทั้งในชีวิตประจำวัน และการเรียน ดังที่ศาสตราจารย์นายแพทย์เกียรติคุณ นายแพทย์เกษม วัฒนชัย กล่าวถึงความมุ่งหวังเกี่ยวกับอ่านที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมีต่อคนไทยว่า การอ่านมี 3 ขั้นตอน ดังนี้

- ขั้นตอนแรก อ่านเพื่อรู้ เพราะหนังสือคือธนาคารความรู้ที่มนุษย์สั่งสมมาเป็นเวลานาน
- ขั้นที่สอง อ่านวิเคราะห์ พิจารณาสິงที่อ่านด้วยเหตุและผลแล้วรวบรวมเป็นคลังความรู้ของตนเอง
- ขั้นที่สาม คือ การนำความรู้มาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อตนเอง

แนวคิดในการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน ตามที่กล่าวไว้ว่าการอ่านหนังสือเป็นการพัฒนาตนเอง และใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ จึงจำเป็นต้องมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน ดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ (ก) 2549: 7-8)

1. ใ้ใจให้เกิดความอยากอ่านหนังสือ
  2. กระตุ้นให้เกิดความพยายามที่จะอ่านเพื่อจะได้รู้เรื่องน่ารู้ในหนังสือ และสนุกตามกิจกรรมที่จัดขึ้น
  3. แนะนำ กระตุ้นให้อ่ยากรู้้อยากเห็นเรื่องราวต่าง ๆ จนเกิดความรอบรู้ คิดกว้าง มีการอ่านต่อเนื่องจนเป็นนิสัย
  4. สร้างบรรยากาศที่น่าอ่าน รวมทั้งจัดวัสดุการอ่าน มีแหล่งการอ่านที่เหมาะสมและเพียงพอ
- นอกจากนั้น การสร้างความสนใจให้เกิดนิสัยรักการอ่าน จำเป็นต้องมีองค์ประกอบของครู และผู้บริหารในการสร้างทัศนคติที่ถูกต้องเกี่ยวกับการอ่าน ผ่านทางวิธีสอนและการแนะนำวิธีเรียน แบบศึกษาค้นคว้าจากห้องสมุด ดังนี้ (แม้นมาส ขวลิต อ่างโน กิจกรรมส่งเสริมการอ่าน 2543: 24-27)

1. ผู้บริหารสนับสนุนการจัดห้องสมุดโรงเรียนหรือการจัดมุมหนังสือในห้องเรียนด้วยการจัดสรรงบประมาณในการจัดหาหนังสือที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนและส่งเสริมทักษะความรู้ตลอดจนประสบการณ์ชีวิตของนักเรียนอย่างต่อเนื่อง
2. ผู้บริหารจัดครู อาจารย์ หรือบรรณารักษ์รับผิดชอบการดำเนินงานห้องสมุดอย่างน้อยหนึ่งคน หรืออาจแต่งตั้งในรูปแบบคณะกรรมการ เพื่อสนับสนุนการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน วิธีใช้ห้องสมุด แนะนำการอ่านเพื่อการศึกษาและพัฒนาบุคลิกภาพที่มุ่งเน้นการสอนให้เด็กรู้จักค้นคว้าด้วยตนเอง
3. ครูบรรณารักษ์ควรแบ่งเวลาสำหรับจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน และแนะนำนักเรียนให้รู้จักอ่าน
4. จัดกิจกรรมที่让孩子มีส่วนร่วมด้วย ในฐานะของผู้จัดกิจกรรม เช่น เล่านิทาน ประกอบการแสดงบทบาทสมมติ การจัดนิทรรศการ การสนทนาเกี่ยวกับหนังสือ ฯลฯ ซึ่งสามารถจัดได้ตามวาระและให้ขอความร่วมมือจากครูผู้สอนรายวิชาด้วย
5. สร้างบรรยากาศห้องสมุดให้น่าสนใจ เป็นระเบียบเรียบร้อย สะอาด เชิญชวนให้เข้าใช้ มีหนังสือที่สอดคล้องกับรายวิชา รวมทั้งหนังสือบันเทิงคดีปัญญาที่สนุกและน่าอ่าน และจัดตกแต่งห้องสมุดให้สวยงาม

กิจกรรมส่งเสริมการอ่าน

การจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านประกอบด้วย 3 ประเด็นหลัก ดังนี้ (1) เป้าหมายของการอ่าน (2) ผู้จัดกิจกรรม และ (3) กิจกรรมส่งเสริมการอ่าน (แมนมาส ซวลิต อ่างในกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน 2543: 79-88)

1. เป้าหมายของการอ่าน มุ่งเน้นที่ตัวบุคคลซึ่งอาจเป็นคนเดียวหรือกลุ่มคนในทุกเพศวัย ระดับความรู้และระดับความสามารถในการอ่าน จึงสามารถกำหนดได้ทั้งวงกว้างและวงแคบ ดังนั้น จำเป็นต้องมีข้อมูลเกี่ยวกับกลุ่มเป้าหมายเพื่อที่จะจัดกิจกรรมได้เหมาะสมกับความต้องการหรือความสนใจ

2. ผู้จัดกิจกรรม ส่วนใหญ่เป็นผู้ที่มีหน้าที่รับผิดชอบ และได้รับการสนับสนุนจากผู้บริหารในด้านการเงิน บุคลากร และสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ตามความจำเป็นของกิจกรรม

3. กิจกรรมส่งเสริมการอ่าน กิจกรรมส่งเสริมการอ่านสามารถจำแนกตามลักษณะกิจกรรมที่ดึงดูดความสนใจตามประสาทสัมผัสของผู้รับ ดังนี้

- 3.1 กิจกรรมที่เร้าโสตประสาท หมายถึง กิจกรรมที่ต้องฟัง จึงใช้เสียงและคำพูดเป็นหลัก ได้แก่ การเล่านิทาน การเล่าเรื่องจากหนังสือ การอ่านหนังสือให้ฟัง การอ่านออกเสียง การบรรยาย การอภิปราย การเสวนาเกี่ยวกับหนังสือ ซึ่งทำให้เกิดความเพลิดเพลินจากถ้อยคำ

- 3.2 กิจกรรมที่เร้าจักขุประสาท ชวนให้ดู ฟัง ฟินิจ และอ่านความหมายของสิ่งที่เห็น ได้แก่ การจัดแสดงภาพชนิดต่าง ๆ เช่น ภาพถ่าย ภาพที่ตัดเก็บรวบรวมจากวารสาร/ปฏิทิน

เป็นเรื่องราว เป็นชุด ภาพเขียน ภาพประกอบหนังสือ นิทรรศการหนังสือ สิ่งของต่าง ๆ การแสดง ภาพ หนังสือ และสิ่งของ

3.3 กิจกรรมที่เร้าโสตและจักขุประสาทในเวลาเดียวกัน ได้แก่ กิจกรรมซึ่งชวนให้ฟังและดูไปพร้อม ๆ กัน เป็นการประสานประสาททั้งสองให้ทำงานร่วมกัน เช่น การเล่านิทานพร้อมกับให้ดูภาพประกอบที่จัดเตรียมไว้ การเล่านิทานและให้ดูภาพประกอบในหนังสือ เล่านิทานโดยใช้สื่ออื่นประกอบ การฉายภาพยนตร์ ภาพนิ่ง เป็นต้น

3.4 กิจกรรมที่ให้กลุ่มเป้าหมายมีส่วนร่วมด้วย กิจกรรมประเภทนี้ช่วยให้กลุ่มเป้าหมายเกิดความสนุกและภาคภูมิใจ รู้สึกว่าตนเองมีความสามารถ เช่น เมื่อเล่านิทานแล้ว ให้ผู้ฟังวาดภาพประกอบ หรือให้แสดงท่าทางประกอบ/ร้องเพลงตามตัวละครในนิทาน ให้แข่งกันเล่าเรื่องที่ได้อ่านไปแล้ว ให้แข่งขันเรียบเรียงเรื่องที่ฟัง หรือเขียนขึ้นมาใหม่ตามแก่นของนิทานที่ได้ฟัง หรือร่วมวงเสวนา แลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นเกี่ยวกับหนังสือเล่มที่อ่านเหมือนกัน

ก่อนการเริ่มกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน ครูบรรณารักษ์ควรเตรียมความพร้อมในการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน ดังนี้

1. การจัดห้องสมุดให้มีพื้นที่สำหรับการค้นคว้าแก่นักเรียนอย่างเพียงพอ จัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ เพื่อให้นักเรียนได้เข้าสู่บรรยากาศของการอ่าน และมีโอกาสใกล้ชิดกับหนังสือที่หลากหลายมากยิ่งขึ้น

2. ครูผู้สอนหรือครูบรรณารักษ์ที่จัดกิจกรรมส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน ควรศึกษาเตรียมความพร้อมในด้านวิธีดำเนินการ การใช้สื่อ/อุปกรณ์ การคัดเลือกหนังสือหรือเรื่องราวในหนังสือ เพื่อให้การจัดกิจกรรมดำเนินไปด้วยความเรียบร้อยบรรลุตามเป้าหมาย และวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ รวมทั้งเป็นแบบอย่างที่ดีในการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านด้วย

3. การจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน ควรเป็นกิจกรรมที่เร้าใจ ทำหายความสนใจความสามารถของนักเรียน รวมทั้งมีความหลากหลาย เพื่อให้นักเรียนได้ปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ อย่างมีความสุข และเป็นกิจกรรมที่เน้นให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติจริง สามารถแสวงหาความรู้ได้ด้วยตนเอง

4. ครูผู้จัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน ควรเก็บรวบรวมข้อมูลด้านการอ่านของนักเรียนเป็นรายบุคคล เพื่อที่จะจัดกิจกรรมสนองกับความต้องการและความสนใจของผู้เรียนแต่ละคนได้อย่างเหมาะสม

สำหรับเด็กในระดับปฐมวัยจนถึงระดับประถมศึกษาแล้ว กิจกรรมส่งเสริมการอ่านที่ทำให้เด็ก ๆ สนใจและกระตุ้นการอ่านแล้ว นั่นก็คือ การเล่านิทาน ซึ่งมีเทคนิคหรือวิธีการที่น่าสนใจแตกต่างกันไป (สมทรง แสงแก้ว อ่างในกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน 2543: 163-186) ดังนี้

1. การเล่าแบบปากเปล่า เป็นการเล่าเรื่องทั้งหมดให้เข้าใจ ด้วยการใช้นิทานที่มีเรื่องราวแบบใช้คำซ้ำหรือความซ้ำ สามารถร้องเพลงประกอบได้ เช่น อีเล้งคังคอง ยายกับตา เป็นต้น
  2. การเล่าโดยร้องเพลงประกอบ ช่วยทำให้เด็กรู้สึกสนุกสนาน และมีส่วนร่วมในการฟังนิทาน เช่น เรื่อง เต่า ช้าง กระต่าย
  3. การเล่าเรื่องโดยการเล่นเชือกประกอบ ช่วยให้เด็กเกิดความคิดสร้างสรรค์ และจินตนาการจากการฟัง สามารถทำตามได้ เช่น เรื่อง หนูติดกับเชือก 2 เส้น
  4. การเล่าโดยพับกระดาษประกอบ เด็กจะสนุกกับการฟังนิทานพร้อมไปกับการพับกระดาษเป็นรูปสัตว์ สิ่งของ ตามเนื้อเรื่องของนิทานที่เล่าให้ฟัง เช่น เรื่อง ราชสีห์กับหนู
  5. การเล่าโดยใช้หุ่น ปัจจุบันมีหุ่นสำเร็จรูปทั้งมนุษย์และสัตว์ สามารถนำมาประกอบการเล่านิทานได้อย่างสนุกสนานและเพลิดเพลินสำหรับเด็ก
  6. การเล่าโดยใช้ภาพวาดประกอบ สามารถใช้ภาพประกอบในตัวเล่มของนิทานที่เล่าก็ได้ เช่น หนังสือแบบป๊อปอัพ ที่ซ่อนภาพไว้
  7. การเล่าประกอบเสียงธรรมชาติ เสียงธรรมชาติที่ใช้ประกอบ ได้แก่ เสียงฟ้าร้อง ฟ้าผ่า เสียงร้องของสัตว์ต่าง ๆ เป็นต้น โดยผู้เล่าอาจใช้เสียงของตนเองหรือเสียงจากที่อัดไว้ก็ได้
  8. การเล่าประกอบกิริยาท่าทาง เป็นเทคนิคที่ช่วยทำให้นิทานมีชีวิตชีวา และสามารถสัมผัสเสียงให้เกิดความเข้าใจในการเล่า ทำให้ผู้ฟังสนุกสนานไปด้วย
  9. การเล่านิทานโดยใช้นิ้วมือประกอบ สามารถช่วยให้เด็กเกิดความคิดสร้างสรรค์ในการใช้นิ้วมือเล่านิทาน โดยใช้นิ้วประดิษฐ์เป็นตัวละครง่าย ๆ
- นอกจากนั้น ยังสามารถใช้เกมมาประกอบสำหรับการส่งเสริมการอ่านได้อีกด้วย โดยมีการแข่งขันประเภทของเกมไว้ (วัลลภา อยู่ทอง. 2545: 6) ดังนี้
1. เกมละลายพฤติกรรม เพื่อให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมซึ่งไม่เคยรู้จักกันมาก่อน สามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรม เป็นการช่วยสร้างบรรยากาศให้ทุกคนรู้จักกัน และสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน บางครั้งแบ่งผู้เล่นเพื่อการแข่งขัน และฝึกการทำงานเป็นทีม
  2. เกมเพื่อประสบการณ์การเรียนรู้ นำมาใช้ประกอบการเรียนรู้ในหัวข้อต่าง ๆ เปิดโอกาสให้ผู้เล่นทำกิจกรรมร่วมกัน ช่วยกันคิด โดยผู้จัดกิจกรรมเป็นผู้วิเคราะห์พฤติกรรมในการทำกิจกรรม รวมทั้งสรุปให้แนวคิดในการเชื่อมโยงกับเนื้อหาที่ต้องการถ่ายทอด ได้แก่ เกมต้นไม้ความรู้ หรือการค้นหาสารานุกรม เกมบิงโกที่แบ่งตามกลุ่มสาระวิชา คำพังเพยน่ารู้ คำศัพท์น่าฉงน ห้องสมุดมีอะไร คำนี้มีที่มา เป็นต้น

3. เกมสันทนาการ เป็นเกมที่ใช้สร้างบรรยากาศให้ผู้เล่นฝึกคิด สนุกสนาน คลายเครียด และอาจจดจำข้อคิดบางอย่างจากเกมไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ด้วย หรืออาจจะเล่นสลับกับกิจกรรมอื่น ๆ หรือเล่นขณะรอทำกิจกรรมอื่นก็ได้เช่นกัน เช่น เกมลมเพลมพัด เกมผีเสื้อแมงป่อง ฯลฯ

อย่างไรก็ตาม การกำหนดเกมที่จะใช้ในการจัดกิจกรรมแต่ละครั้งจำเป็นต้องพิจารณาองค์ประกอบที่สำคัญหลายประการ ตั้งแต่กลุ่มเป้าหมาย สถานการณ์ สถานที่ เวลา ดังนั้น ผู้จัดกิจกรรมจึงควรคำนึงถึงหลักการ (กานดาวัลย์ คุณานนท์วิทยา. 2549-2550: 20-22) ดังนี้

1. ความเหมาะสมตรงตามจุดประสงค์ของการเรียนรู้ ต้องเลือกเกมที่มีจุดประสงค์ใดจุดประสงค์หนึ่ง หรือมากกว่าหนึ่งก็ได้เช่นกัน เช่น เกมการแข่งขันเรียงบัตรคำ อาจใช้วิธีจับคู่คำที่มีความหมายเหมือนหรือตรงกันข้ามกัน มีการแบ่งกลุ่มเพื่อการแข่งขัน เกมนี้นอกจากจะช่วยส่งเสริมการอ่านแล้ว ยังช่วยเสริมทักษะด้านสติปัญญา ตลอดจนความสามัคคีและการทำงานเป็นทีม

2. ความเหมาะสมของผู้เข้าร่วมกิจกรรม โดยเลือกเกมที่เหมาะกับเพศ อายุ ความสามารถทางร่างกาย และความสนใจ เกมสำหรับเด็กวัยชั้นประถมศึกษา ควรมุ่งเน้นการเคลื่อนไหว เล่นได้ทุกคน อาจเป็นการผลัดกันเล่น หรือเล่นเป็นกลุ่ม โดยคำนึงถึงความปลอดภัยเป็นสำคัญ

3. เวลาและสถานที่ การใช้เวลาและสถานที่ที่เหมาะสมเป็นเรื่องจำเป็น อย่างเช่น หากสถานที่คับแคบไป เกมก็จะไม่ประสบผล รวมทั้งกำหนดเวลาของแต่ละเกมให้พอเพียง

4. การจัดเตรียมอุปกรณ์ ควรเป็นอุปกรณ์ที่สามารถหาได้ง่าย ราคาไม่แพง หรือประยุกต์ใช้จากวัสดุที่ไม่ใช่แล้ว เช่น ปฏิทิน รูปภาพต่าง ๆ แกนหมุนกระดาษ ฯลฯ สิ่งเหล่านี้สามารถนำมาตกแต่งให้สวยงามน่าสนใจได้

5. กติกาในการเล่น ผู้จัดกิจกรรมต้องอธิบายกติกาการเล่นเกมแต่ละอย่างให้ชัดเจน และหากสาธิตการเล่นได้ก็ควรทำเป็นตัวอย่าง ระหว่างดำเนินกิจกรรม หากพบว่าผู้เล่นไม่สามารถเล่นตามกติกาที่กำหนดไว้ได้ ก็ควรให้คำแนะนำช่วยเหลือ ดังนั้นการเลือกเกมที่นำมาใช้จึงไม่ควรยากหรือง่ายจนเกินไป

จากที่กล่าวมาข้างต้นเป็นกิจกรรมส่งเสริมการอ่านที่ต้องหมั่นนำไปประยุกต์ใช้ เนื่องจากการกระตุ้นความสนใจของเด็กให้ศึกษาค้นคว้า สามารถเรียนรู้ด้วยตนเองได้นั้น ไม่สามารถกระทำแค่เพียงครั้งหรือสองครั้งได้เท่านั้น การประสานความร่วมมือระหว่างครูบรรณารักษ์และครูในกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ จึงเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งในอันที่จะนำมาซึ่งนิสัยรักการอ่าน การศึกษาค้นคว้าที่สำคัญอีกประการหนึ่งก็คือ ผู้บริหารโรงเรียนเล็งเห็นความสำคัญของห้องสมุดในการสนับสนุนด้าน

บุคลากร งบประมาณอย่างต่อเนื่อง จัดครูบรรณารักษ์ดูแลการดำเนินงานห้องสมุด และให้ครูผู้สอนมีส่วนร่วมในการใช้ห้องสมุดเพื่อการเรียนการสอน

การติดตามผลโครงการ

1. จุดมุ่งหมายของการติดตามผลโครงการ ประกอบด้วยข้อสำคัญ ดังนี้

- 1.1 เพื่อให้การดำเนินโครงการเป็นไปตามแผนที่กำหนดไว้ทั้งในด้านปัจจัยนำเข้ากิจกรรมและขั้นตอนต่าง ๆ
- 1.2 เพื่อการใช้ทรัพยากรได้เต็มที่คุ้มค่า เกิดการประหยัดทรัพยากรต่าง ๆ ของโครงการ
- 1.3 เพื่อให้ทราบถึงปัญหา อุปสรรค ข้อขัดข้องต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นตั้งแต่ช่วงเริ่มดำเนินโครงการ และระหว่างดำเนินโครงการ
- 1.4 เพื่อให้ได้แนวทางการแก้ไขปรับปรุง เปลี่ยนแปลงปัจจัยนำเข้า กิจกรรม และขั้นตอนต่าง ๆ ของโครงการ
- 1.5 เพื่อส่งเสริมสนับสนุนให้โครงการบรรลุตามวัตถุประสงค์

2. ประโยชน์ของการติดตามโครงการ สามารถนำไปใช้แก้ปัญหาต่าง ๆ ระหว่างการดำเนินโครงการ โดยการปรับเปลี่ยนกิจกรรมขั้นตอน รองลงมา คือ ใช้สำหรับการวางแผนจัดโครงการในอนาคต ซึ่งประโยชน์ต่าง ๆ ของการติดตามโครงการ สามารถแยกเป็นข้อ ๆ ได้ดังนี้ (พิสนุ ฟองศรี. 2553: 14)

- 2.1 ทราบถึงสถานภาพและสถานการณ์ต่าง ๆ ของการดำเนินโครงการ
- 2.2 ทราบข้อดี ข้อบกพร่อง ตลอดจนปัจจัยที่ทำให้การดำเนินโครงการมีปัญหา ทำให้สามารถแก้ไขได้ทุกจุดอย่างทันท่วงที หรือในโอกาสต่อไป
- 2.3 คุ้มค่า ประหยัดเวลา งบประมาณ และทรัพยากรในการดำเนินโครงการ
- 2.4 สามารถเก็บรวบรวม วิเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับโครงการ เพื่อนำเสนอการดำเนินโครงการในเชิงสถิติหรือวิทยาศาสตร์ ทำให้ได้รับการเชื่อถือและยอมรับจากผู้ที่เกี่ยวข้อง
- 2.5 กระตุ้นให้ผู้ปฏิบัติงาน และผู้ที่เกี่ยวข้องกับโครงการ มีความสำนึกต่อหน้าที่ ความรับผิดชอบ และกระตือรือร้นในการแก้ไข ตลอดจนคิดค้นปรับปรุงโครงการอย่างสม่ำเสมอ
- 2.6 ผู้บริหารระดับต่าง ๆ ของโครงการสามารถวินิจฉัยสั่งการได้อย่างรัดกุม มีเหตุผล
- 2.7 สร้างความสัมพันธ์ภาพอันดีระหว่างผู้บริหารกับผู้ปฏิบัติงานของโครงการ ตลอดจนผู้ที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ

2.8 เป็นขวัญและกำลังใจต่อผู้ปฏิบัติ

2.9 เป็นสารสนเทศสำหรับการประเมินผล

แนวคิดเกี่ยวกับการประเมินโครงการ

ความหมายของการประเมินโครงการ มีผู้ให้ความหมายไว้ ดังนี้
 พิเชิต ฤทธิรัฐ (2555: 71) ให้ความหมาย การประเมินโครงการว่า หมายถึง กระบวนการเชิงระบบ เพื่อการตรวจสอบหรือชี้บ่งถึงประสิทธิภาพและประสิทธิผลของโครงการซึ่งจะช่วยให้ได้ข้อมูลสารสนเทศที่เป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจเกี่ยวกับการบริหารจัดการ ปรับปรุงและพัฒนาโครงการ
 สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (2554: 2) การประเมินผลโครงการ หมายถึง กระบวนการศึกษาแสวงหาความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินโครงการว่าเป็นไปตามหลักเกณฑ์และขั้นตอนต่าง ๆ ที่ได้กำหนดไว้หรือไม่ มีปัญหาและอุปสรรคอะไร และบรรลุตามเป้าหมายที่ต้องการหรือไม่ มีผลกระทบในแง่บวกต่าง ๆ อย่างไรที่เกิดขึ้นจากโครงการบ้าง เอินโย (2553: 4) กล่าวว่า หมายถึง กระบวนการพิจารณาตัดสินคุณค่าโดยการค้นคว้า เก็บรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ จากชุดของกิจกรรมที่จัดขึ้นอย่างมีระบบมาประกอบการตัดสินใจผลการดำเนินการนั้นว่าบรรลุวัตถุประสงค์หรือไม่ ใช้เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการจัดการ อเนก พ. อนุกุลบุตร (2556: 18) หมายถึงการตัดสินคุณค่าโครงการโดยใช้ข้อมูลหรือเกณฑ์ต่าง ๆ เป็นการค้นหาคำความจริงแบบวิทยาศาสตร์แล้วตัดสินเป็นคุณค่าตามเกณฑ์พิสนุ ฟองศรี (2553: 68) ได้ให้ความหมายของการประเมินโครงการว่า เป็นกระบวนการตัดสินคุณค่าของโครงการในระยะหนึ่งระยะใดหรือทุกระยะ โดยนำสารสนเทศจากการวัดมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้ เพื่อตัดสินจัดทำโครงการ ทดลองหรือนำร่องปรับเปลี่ยนระดับ ปรับปรุง ขยายผล หรือยกเลิกโครงการนั่นเอง จิระศักดิ์ สารรัตน์ (2551: 8-9) กล่าวถึงความหมายไว้ว่า การประเมินโครงการเป็นการประเมินที่ซับซ้อน จะต้องมีความละเอียดอ่อน มีทัศนะกว้างว่าจะทำการประเมินจุดใด และในรูปแบบใด และการประเมินโครงการจะต้องกำหนดให้ชัดเจนว่าจะประเมินอะไร การหาข้อมูลเป็นสิ่งจำเป็นในการประเมินโครงการ การเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อกำหนดเกณฑ์ และกำหนดเครื่องมือในการประเมินต้องพิจารณาอย่างรอบคอบ การวิเคราะห์ผลของการประเมินจะต้องทำอย่างระมัดระวังและมีความเที่ยงตรง เพื่อพิจารณาปรับปรุง และเปลี่ยนแปลงโครงการให้เหมาะสมต่อไป สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (2554: 2) กระบวนการศึกษาแสวงหาความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินโครงการว่าเป็นไปตามหลักเกณฑ์และขั้นตอนต่าง ๆ ที่ได้กำหนดไว้หรือไม่ มีปัญหาและอุปสรรคอะไรและบรรลุตามเป้าหมายหรือไม่ มีผลกระทบในแง่บวกต่าง ๆ อย่างไรที่เกิดขึ้นจากโครงการบ้าง

จากความหมายดังกล่าวข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า การประเมินโครงการ หมายถึง กระบวนการที่เก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์เกี่ยวกับโครงการอย่างเป็นระบบทุกขั้นตอน เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการตัดสินใจว่าจะปรับปรุงหรือควรดำเนินโครงการต่อไปเพื่อให้โครงการมีประสิทธิภาพมากขึ้น

ประเภทของการประเมินโครงการ

การประเมินโครงการแบ่งออกได้เป็นหลายประเภท เกณฑ์ในการจำแนกประเภทของการประเมินโครงการมี 5 เกณฑ์ ดังนี้ (พิชิต ฤทธิ์รัฐญ. 2555: 77-80)

1. การจำแนกตามวัตถุประสงค์

1.1 การประเมินความก้าวหน้า (Formative Evaluation) เป็นการประเมินในขณะที่กำลังดำเนินโครงการอยู่โดยมุ่งตรวจสอบ ควบคุม กำกับดูแล การดำเนินงานในแต่ละขั้นตอนของแผนการดำเนินงาน ตลอดจนการศึกษาค้นคว้าความก้าวหน้า อุปสรรค และข้อบกพร่องต่าง ๆ เพื่อนำมาใช้ในการปรับปรุงแก้ไขดำเนินงาน

1.2 การประเมินผลรวมสรุป (Summative evaluation) เป็นการประเมินหลังจากเสร็จสิ้นโครงการแล้ว เป็นการประเมินผลสัมฤทธิ์ของโครงการเพื่อมุ่งตรวจสอบว่า โครงการประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายตามที่กำหนดไว้หรือไม่ เพียงใด ผลการประเมินจะเป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจว่าควรยุติโครงการ ดำเนินโครงการต่อไป หรือปรับขยายโครงการในช่วงระยะต่อไป

2. การจำแนกตามหลักที่ยึดในการประเมิน

2.1 การประเมินที่อิงวัตถุประสงค์/เป้าหมายของโครงการหรืองานเป็นเกณฑ์ (Goal Based Evaluation) เป็นการประเมินที่ตัดสินคุณค่าของโครงการจากการเปรียบเทียบผลของโครงการกับผลที่คาดหวังตามวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายของโครงการ

2.2 การประเมินที่ไม่อิงวัตถุประสงค์/เป้าหมายของโครงการ (Goal-free Evaluation) เป็นการประเมินที่ไม่จำเป็นต้องกำหนดเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ของการประเมินให้สอดคล้องกับเป้าหมาย หรือวัตถุประสงค์ของโครงการ กล่าวคือ การตัดสินคุณค่าของโครงการควรเน้นที่การตีค่าของ 16 ผลทั้งหมดที่เกิดขึ้น (Actual Outcomes) จากโครงการ ซึ่งประกอบด้วยการประเมินผลที่คาดหวังตาม เป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ของโครงการและผลที่มีได้คาดหวัง

3. การจำแนกช่วงลำดับเวลาการบริหารโครงการ

3.1 การประเมินก่อนเริ่มโครงการหรือก่อนนำโครงการไปปฏิบัติ (Intrinsic Evaluation) เป็นการประเมินที่อยู่ในขั้นตอนของการวางแผนโครงการ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อการวิเคราะห์ข้อมูลต่างๆ ก่อนลงมือดำเนินการจัดทำโครงการ ซึ่งอาจทำได้ใน 2 ลักษณะคือ

3.1.1 การศึกษาความเหมาะสมของโครงการ โดยการพิจารณาปัญหาและความจำเป็นในการจัดทำโครงการ อาจใช้เทคนิคของการสำรวจความต้องการ (Needs Assessment) หรืออาจจะใช้เทคนิคของการศึกษาความเป็นไปได้ (Feasibility Study) ซึ่งเป็นการพิจารณาสภาพความพร้อมของการจัดทำโครงการในด้านต่าง ๆ ที่จะทำให้มีความเป็นไปได้ในการปฏิบัติจริง

3.1.2 การวิเคราะห์โครงการหรือการประเมินร่างโครงการ (Project Appraisal or Analysis) เป็นการพิจารณาเอกสารโครงการเพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของสิ่งที่กำหนดความสอดคล้องระหว่างหัวข้อต่าง ๆ ตั้งแต่ หลักการและเหตุผล วัตถุประสงค์ เป้าหมาย วิธีดำเนินการ ฯลฯ เพื่อให้โครงการที่เสนอมีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

3.2 การประเมินขณะดำเนินงาน (On going evaluation) เป็นการประเมินที่จัดทำในระหว่างการดำเนินโครงการ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อการศึกษาความก้าวหน้าของโครงการเป็นช่วง ๆ และเพื่อดูว่าการดำเนินโครงการได้เป็นไปตามแผนที่กำหนดไว้หรือไม่ มีปัญหาหรืออุปสรรคอย่างไรในแต่ละช่วงของการดำเนินงาน ข้อมูลสารสนเทศที่จะได้นำมาใช้เพื่อการปรับปรุงการดำเนินโครงการเพื่อให้มีความเหมาะสมมากยิ่งขึ้นในช่วงระยะต่อไป การประเมินขณะดำเนินงานนี้ต้องอาศัยกลไกของระบบการกำกับติดตามงานมาช่วย จึงจะทำให้การประเมินเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

3.3 การประเมินหลังการดำเนินงาน (Pay-off evaluation) เป็นการประเมินที่จัดทำขึ้นเมื่อการดำเนินโครงการเสร็จสิ้นลงแล้ว โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อตรวจสอบดูว่า เมื่อได้ดำเนินโครงการจนสิ้นสุดแล้วได้รับความสำเร็จตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้มากน้อยเพียงใด ตลอดจนการติดตามตรวจสอบผลกระทบหรือผลข้างเคียงว่ามีอะไรเกิดขึ้นตามมาอีกบ้าง ถ้ากล่าวโดยสรุป การประเมินหลังการดำเนินงาน มีจุดเน้น ดังนี้

3.3.1 เป็นการประเมินผลที่เกิดขึ้น (Outcome) และผลกระทบ (Impact) ของโครงการ

3.3.2 เป็นการประเมินผลรวมสรุปของโครงการทั้งหมด (Summative evaluation) คือ การประเมินตั้งแต่การวางแผนปฏิบัติงาน ค่าใช้จ่าย และผลผลิตของโครงการ

4. การจำแนกตามสิ่งที่ถูกประเมิน ได้การประเมินเป็น 4 ประเภท คือ

4.1 การประเมินบริบทหรือสภาวะแวดล้อม (Context Evaluation) เป็นการประเมินเกี่ยวกับนโยบาย เป้าหมาย สภาพเศรษฐกิจและสังคม ปัญหาและความต้องการของบุคคลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับโครงการว่า มีความสอดคล้องเอื้อต่อการจัดทำโครงการหรือไม่

ตลอดจนทรัพยากรและข้อจำกัดต่างๆ ในการดำเนินโครงการ สารสนเทศที่ได้นำมาใช้ประกอบการตัดสินใจเพื่อกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายของโครงการให้มีความสอดคล้องกับนโยบายของหน่วยงานระดับสูงกว่าและบริบทหรือสภาพขององค์กรที่จะจัดทำโครงการ

4.2 การประเมินปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation) เป็นการประเมินความพร้อมทั้งในเชิงคุณภาพและความพอเพียงของทรัพยากรต่างๆ ก่อนเริ่มโครงการว่า มีทรัพยากรพร้อมที่จะดำเนินโครงการได้หรือไม่ สารสนเทศที่ได้นำมาใช้ในการตัดสินใจเกี่ยวกับวิธีการของการใช้ทรัพยากรต่างๆ เพื่อให้การดำเนินโครงการสามารถบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

4.3 การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) เป็นการประเมิน ขณะดำเนินงานหรือประเมินความก้าวหน้าของโครงการ สารสนเทศที่ได้นำมาใช้ในการตัดสินใจเพื่อการปรับปรุงการ ดำเนินโครงการ

4.4 การประเมินผลผลิตหรือผลงาน (Product Evaluation) เป็นการประเมินหลังจากการดำเนินโครงการสิ้นสุดแล้ว ประกอบด้วย การประเมินผลลัพธ์ (Output Evaluation) โดยพิจารณา

5. การจำแนกตามผู้ประเมิน ได้แบ่งการประเมินเป็น 2 ประเภทคือ

5.1 การประเมินโดยผู้ประเมินภายใน (Internal Evaluator) เป็นการประเมิน โดยบุคลากรที่ปฏิบัติงานในองค์กร หรือผู้ที่รับผิดชอบที่เกี่ยวข้องกับสิ่งที่มุ่งประเมิน

5.2 การประเมินโดยผู้ประเมินภายนอก (External Evaluator) เป็นการประเมินโดยให้บุคคลภายนอกองค์กร ที่ไม่เกี่ยวข้องกับสิ่งที่มุ่งประเมินเป็นผู้ประเมินซึ่งอาจเป็นนักประเมินมืออาชีพหรือบุคคลที่อยู่หน่วยงานอื่น

รูปแบบของการประเมินโครงการ

สมคิด พรหมจักษ์ (2550: 49-50) ได้ให้ความหมายของรูปแบบการประเมินโครงการ คือ กรอบความคิดหรือแบบแผนในการประเมินที่แสดงให้เห็นถึงรายการที่ควรประเมินหรือกระบวนการที่ควรประเมินในการประเมินโครงการใดโครงการหนึ่งนั้นควรพิจารณาเรื่องใดบ้างหรือพิจารณา ลักษณะการเสนอแนะวิธีการประเมิน ซึ่งได้แสดงประโยชน์ของรูปแบบการประเมินดังนี้

1. ช่วยให้เห็นแนวทางหรือกรอบความคิดในการประเมิน
2. ช่วยในการกำหนดวัตถุประสงค์ของการประเมิน
3. ช่วยในการกำหนดตัวแปรหรือประเด็นสำคัญ
4. ทำให้ผลงานการประเมินมีความเป็นระบบ ครบคลุม เป็นที่ยอมรับและสื่อความหมายได้ชัดเจนประเภทรูปแบบของการประเมินโครงการ สามารถสรุปรวมได้ ดังนี้

1) การประเมินที่เน้นจุดมุ่งหมาย (Objective Based Model) เป็นรูปแบบที่เน้น

การการตรวจสอบผลที่คาดหวังได้เกิดขึ้นหรือไม่ หรือประเมินโดยตรวจสอบผลที่ระบุไว้ใน จุดมุ่งหมายเป็นหลักโดยดูว่าผลที่เกิดจากการปฏิบัติงาน บรรลุจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้หรือไม่ เช่น รูปแบบการประเมินของไทเลอร์ การประเมินของครอนบาค และการประเมินของเคริกแพตทริก

2) การประเมินที่เน้นจุดมุ่งหมาย (Judgmental Evaluation Model) เป็นรูปแบบ การประเมินที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลสารสนเทศ สำหรับกำหนดหรือวินิจฉัยคุณค่าและ โครงการนั้น ได้แก่รูปแบบการประเมินของสแตต การประเมินสคริปเว่น และการประเมินของโพรวิส

3) รูปแบบการประเมินที่เน้นการตัดสินใจ (Decision-Oriented Evaluation) เป็นรูปแบบการประเมิน ที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูล และข่าวสารต่าง ๆ เพื่อช่วยให้ผู้บริหารในการตัดสินใจเลือก ทางเลือกต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้อง ได้แก่รูปแบบการประเมินของเวลช์ การประเมินของสตัฟเฟิลบีม และการประเมินของอัลคิน

รูปแบบการประเมินโครงการแบบชิปปโมเดล (CIPP Model)

ผู้วิจัยได้รวบรวมแนวคิดการประเมินโครงการโดยใช้ ชิปป โมเดล CIPP Model

ดังนี้แนวคิดการประเมินของสตัฟเฟิลบีม ในปี ค.ศ.1971 สตัฟเฟิลบีม (Daniel L. Stufflebeam, 1971) ได้เขียนหนังสือทางการประเมินออกมาหนึ่งเล่ม ชื่อ “Educational Evaluation and Decision Making) ที่ให้แนวคิดและวิธีการทางการวัดผลและประเมินผล ได้อย่างน่าสนใจและทันสมัย นอกจากนั้นสตัฟเฟิลบีม ก็ได้เขียนหนังสือเกี่ยวกับการประเมินและรูปแบบของการประเมินอีกหลาย เล่มอย่างต่อเนื่อง จึงกล่าวได้ว่า สตัฟเฟิลบีมเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาทฤษฎีการประเมิน จนเป็นที่ยอมรับกันทั่วไปในปัจจุบัน เรียกว่า CIPP Model โดยให้คำนิยามการประเมินว่า หมายถึง กระบวนการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อให้ได้ข้อมูลสารสนเทศที่มีประโยชน์ในการนำไปใช้เป็น ทางเลือกประกอบการตัดสินใจ มีจุดมุ่งหมายเพื่อเตรียมข้อมูลที่เกี่ยวข้องไว้ใช้ในการตัดสินใจ ผู้ทำ การประเมินจะรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล และเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อประกอบ การ ตัดสินใจของผู้บริหาร (เซาว์ อินโย. 2553: 125) ได้กล่าวว่า สตัฟเฟิลบีมได้พัฒนาแบบจำลองขึ้นใน ปี ค.ศ.1971 โดยมีแนวคิดในการสร้างสารสนเทศเพื่อการตัดสินใจ แบ่งการประเมินเป็น 4 ประเด็น ตามประเภทของการตัดสินใจ

1. Context evaluation การตัดสินใจใช้ Planning Decision โดยการใช้กำหนด นโยบายหรือเป้าหมาย ใช้การคัดเลือกโครงการที่เหมาะสม
2. Input evaluation การตัดสินใจโดยใช้ Structuring Decision เป็นการเข้าปัจจัย นำเข้าเพื่อกำหนดโครงสร้างของการดำเนินงาน ยุทธวิธี วิธีการ แผนในการดำเนินงาน
3. Process evaluation การตัดสินใจโดยใช้ Implementation Decision เป็นการ

ติดตามและกำกับการทำงานตามแผน เพื่อปรับปรุงวิธีในการทำงาน รายงานความก้าวหน้าของโครงการ

4. Product evaluation เป็นการตัดสินใจที่ใช้ Recycling Decision เป็นการนำผลผลิตเพื่อตัดสินใจยุติ ชะลอ หรือขยายโครงการ

สมคิด พรหมจ้อย (2550: 63-66) ได้กล่าวว่า การประเมินโดยใช้ชิปโมเดล (CIPP Model) เป็นการประเมินที่เป็นกระบวนการต่อเนื่อง โดยมีจุดเน้นที่สำคัญ คือ ใช้ควบคู่กับการบริหารโครงการเพื่อหาข้อมูลประกอบการตัดสินใจอย่างต่อเนื่องตลอดเวลา ซึ่งแนวทางการประเมินในด้านต่าง ๆ มีรายละเอียด ดังนี้

1. การประเมินสภาวะแวดล้อม (Context Evaluation: C) เป็นการประเมินเพื่อให้ได้ข้อมูลสำคัญ เพื่อช่วยในการกำหนดวัตถุประสงค์ของโครงการ ความเป็นไปได้ของโครงการ

2. การประเมินปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation: I) เป็นการประเมิน เพื่อใช้ข้อมูลตัดสินใจปัจจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับโครงการว่าเหมาะสมหรือไม่ โดยดูว่าปัจจัยที่ใช้จะมีส่วนช่วยให้บรรลุจุดมุ่งหมายของโครงการหรือไม่

3. การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation: P) เป็นการประเมินระหว่างการทำงานโครงการ เพื่อหาข้อดี และข้อบกพร่องของการดำเนินงานตามขั้นตอนต่าง ๆ ที่กำหนดไว้และเป็นการรายงานผลการปฏิบัติงานของโครงการนั้นด้วย

4. การประเมินผลผลิต (Product Evaluation: P) เป็นการประเมินเพื่อดูว่าผลที่เกิดขึ้นเมื่อสิ้นสุดโครงการเป็นไปตามวัตถุประสงค์ หรือตามที่คาดหวังไว้หรือไม่ โดยอาศัยข้อมูลจากการที่เยาวดี ราชชัยกุล วิบูลย์ศรี (2553: 56-59) ได้กล่าวว่า แนวคิดการประเมินของสตีเฟลบีมีว่า การประเมินเป็นกิจกรรมที่มีลักษณะเป็นกระบวนการคือ มีความต่อเนื่องกันในการดำเนินงานอย่างคบวงจร จะต้องมีภาระบุหรือบ่งชี้ข้อมูลที่ต้องการ และมีการเก็บรวบรวมข้อมูลตามที่ได้ระบุหรือบ่งชี้ไว้ และมีการนำเอาข้อมูลที่เก็บรวบรวมมาได้นั้นมาจัดทำให้เป็นสารสนเทศ โดยสารสนเทศที่ได้มานั้น จะต้องมีความหมายและประโยชน์ เพื่อนำไปเสนอใช้ประกอบการตัดสินใจในการกำหนดทางเลือกใหม่หรือแนวทางดำเนินการใด ๆ ต่อไป สรุปได้ว่าจากแนวคิดของสตีเฟลบีมี มีลักษณะที่จะแบ่งแยกบทบาทของการทำงานระหว่างฝ่ายประเมินกับฝ่ายบริหารออกจากกันอย่างเด่นชัด กล่าวคือ ฝ่ายประเมินทำหน้าที่ระบุจุดหา และนำเสนอสารสนเทศให้กับฝ่ายบริหาร ส่วนฝ่ายบริหารมีหน้าที่เรียกหา และนำผลการประเมินที่ได้นั้นไปใช้ประกอบการตัดสินใจเพื่อดำเนินการต่อไป

บริการวิชาการแก่ชุมชนของสำนักหอสมุดกลาง

ด้วยภารกิจสำคัญประการหนึ่งของมหาวิทยาลัย นั่นก็คือ บริการวิชาการแก่สังคมและชุมชนสำนักหอสมุดกลางในฐานะที่เป็นหน่วยงานสนับสนุน จึงรับภารกิจดังกล่าวเป็นภารกิจหนึ่งในภาระหน้าที่ของสำนักหอสมุดกลางด้วย นอกจากนี้สิ่งสำคัญอีกประการหนึ่ง คือว่าห้องสมุดมีความสำคัญต่อบุคคล สังคม และประเทศชาติ นอกเหนือจากการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศเพื่อให้ผู้ใช้เข้าถึงได้อย่างสะดวกและรวดเร็วแล้ว ยังจำเป็นต้องจัดบริการและกิจกรรมหลากหลายรูปแบบ ดังนั้น สำนักหอสมุดกลาง (บุญสม เล้าพูนพิทยะ และพิมล เมฆสวัสดิ์. 2556: 120-124)

ได้ริเริ่มโครงการบริการวิชาการแก่ชุมชนมาโดยตลอด สำหรับในช่วงแรก ๆ ตั้งแต่ปี 2532 เป็นต้นมา การดำเนินงานบริการวิชาการแก่ชุมชนจะผ่านทางโครงการนิทรรศการสัญจรสำหรับนักอ่านรุ่นเยาว์ (Traveling Exhibition of Books for Young Readers) พร้อมด้วยความร่วมมือกับสมาคมพัฒนาการอ่านของเด็ก และได้รับเงินทุนสนับสนุนจากยูเนสโก (UNESCO) ผู้ริเริ่มโครงการดังกล่าว นั่นก็คือ ดร. มาเรีย เหล่าสุนทร ผู้เคยดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการห้องสมุดตั้งแต่ครั้งเป็นวิทยาลัยวิชาการศึกษา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อนำความรู้ในหนังสือสำหรับเด็กและเยาวชนที่มีคุณภาพไปสู่เด็ก ๆ และเยาวชนในโรงเรียนชุมชนที่ห่างไกลด้วยการจัดนิทรรศการหนังสือทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ หนังสือประเภทต่าง ๆ ที่นำมาจัดแสดงนั้นได้มาจากความร่วมมือกับสถานทูตต่าง ๆ ในประเทศไทย บรรณารักษ์ต่างชาติ รวมทั้งบุคคลทั่วไปที่ยินดีบริจาคเงินหรือหนังสือช่วยเหลือ นอกจากนั้นสำนักหอสมุดกลางยังมีการประสานความร่วมมือกับภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ เพื่อจัดฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการที่ช่วยให้ผู้เข้ารับการอบรมมีประสบการณ์และทักษะในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน ตลอดจนสาธิตการใช้หนังสือและทรัพยากรสารสนเทศอื่น ๆ ประกอบการเรียนการสอน ทั้งนี้เพื่อปลูกฝังจิตใจของเด็ก ๆ ให้รักการอ่านและการเรียนรู้ ซึ่งกิจกรรมภายใต้โครงการนี้ดำเนินการภายใน 2-3 วัน ในส่วนของการจัดแสดงหนังสือได้มีการพัฒนารูปแบบของอุปกรณ์ที่ใช้สำหรับการจัดแสดง ด้วยการนำวัสดุท้องถิ่น (ถุงปู้ย) ที่มีอยู่มากเป็นกระเปาะสำหรับแขวนหนังสือที่สามารถนำไปแขวนตามสถานที่ต่าง ๆ ได้สะดวกประกอบกับการเล่าเรื่องจากหนังสือ เช่น แขนงไวกัดต้นไม้ ใต้อาคารเรียนที่มีลมโกรก สนามหญ้า ผับห้อง เป็นต้น นอกจากนี้โครงการยังมอบหนังสือใหม่ ๆ ชุดหนึ่งให้แก่โรงเรียนเพื่อนำเข้าห้องสมุดอีกด้วย โรงเรียนที่ได้รับบริการตามโครงการฯ นี้ ได้แก่ โรงเรียนบ้านสระเศรษฐี จังหวัดกาญจนบุรี โรงเรียนประชากรรังษฤษฎ์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โรงเรียนวัดมทานาม จังหวัดอ่างทอง โรงเรียนสามัคคีศึกษา โรงเรียนวังวิเศษ และโรงเรียนห้วยยอด จังหวัดตรัง โรงเรียนสมเด็จ จังหวัดอุบลราชธานี เป็นต้น

ต่อมาเมื่อสำนักหอสมุดกลางได้รับการกิจบริการวิชาการแก่ชุมชนที่เป็นรูปธรรมมากขึ้น โดยกลายเป็นภารกิจหลักสำคัญประการหนึ่งของห้องสมุด จึงมีการกำหนดลักษณะการให้บริการทางวิชาการแก่ชุมชนในรูปแบบ 2 ประเภท คือ (1) โครงการผ้าป่าหนังสือภายใต้กฐินพระราชทานประจำปีของมหาวิทยาลัย และ (2) โครงการพัฒนาและปรับปรุงห้องสมุดภายใต้โครงการรกรักการอ่านของมหาวิทยาลัย ด้วยเหตุนี้ สำนักหอสมุดกลางจึงปรับรูปแบบการให้บริการทางวิชาการของสำนักหอสมุดกลางที่ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน คือ (1) การสำรวจพื้นที่เพื่อรวบรวมข้อมูลความต้องการของชุมชน (2) การเตรียมวัสดุ/อุปกรณ์สำหรับการดำเนินงาน และ (3) การดำเนินงานตามโครงการ ส่วนลักษณะของการให้บริการจึงประกอบด้วย (1) การจัดหาวัสดุห้องสมุดพร้อมการจัดเตรียมฐานและตัวเล่มเพื่อให้บริการ (2) การปรับปรุงทางกายภาพ (3) การจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน โดยทีมบุคลากรของห้องสมุดไปดำเนินโครงการบริการวิชาการตามโรงเรียนในภูมิภาคต่างๆ ของประเทศ ดังนี้

ภาคกลาง ได้แก่ ห้องสมุดโรงเรียนสุเหร่าบ้านดอน และห้องสมุดพระพุฒาจารย์ (โต พรหมรังสี) วัดระฆังโฆสิตารามวรมหาวิหาร กรุงเทพมหานคร ห้องสมุดโรงเรียนบ้านวังตาอินทร์ จังหวัดลพบุรี ห้องสมุดโรงเรียนวัดมหานาม จังหวัดอ่างทอง

ภาคตะวันออก ได้แก่ ห้องสมุดโรงเรียนมงคลวิทยา (เขาสาป) จังหวัดระยอง ห้องสมุดโรงเรียนบ้านใหม่ศรีจำปาทอง ห้องสมุดโรงเรียนบ้านท่ากะบาก ห้องสมุดโรงเรียนชนบทแก้ววิทยา จังหวัดสระแก้ว และห้องสมุดโรงเรียนมัธยมพระราชทานนายาว จังหวัดฉะเชิงเทรา

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้แก่ โรงเรียนวัดสุปฏิญนารามวรมหาวิหาร จังหวัดอุบลราชธานี

ภาคเหนือ ได้แก่ ห้องสมุดโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ โรงเรียนบ้านนาออก สาขานาง ห้องสมุดโรงเรียนถิ่นทุรกันดาร อำเภอปอแก้ว และอำเภอเฉลิมพระเกียรติ ห้องสมุดโรงเรียนวัดดอนมดแดงสันติสุข จังหวัดน่าน ห้องสมุดโรงเรียนวัดท้องลับแลฯ ห้องสมุดโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบุญธรรม-บุญพริ้ง ห้องสมุดโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนยอดโพธิ์ทอง 1 และห้องสมุดโรงเรียนบ้านโคกวิทยาคม จังหวัดอุดรธานี

ภาคใต้ ได้แก่ ห้องสมุด"อนุสรณ์ 100 ปี ชาตกาลท่านพุทธทาสภิกขุ" ณ วัดพระบรมธาตุไชยาวิทยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี โรงเรียนบ้านบางม่วง จังหวัดพังงา

โครงการวิจัย: การติดตามผลการดำเนินงานบริการวิชาการแก่ชุมชนในภาคกลาง

การติดตามผลการดำเนินงานบริการวิชาการแก่ชุมชนในภาคกลางนั้น สำนักหอสมุดกลางได้ติดตามการดำเนินการโครงการบริการวิชาการ ซึ่งได้แก่ 1) โครงการพัฒนาห้องสมุดโรงเรียนบ้านวังตาอินทร์ จังหวัดลพบุรี 2) โครงการพัฒนาห้องสมุดโรงเรียนสุเหร่าบ้านดอน

กรุงเทพมหานคร 3) โครงการปรับปรุงห้องสมุดพระพุฒจารย์ (โต พฺรหฺมรํสี) วัดระฆังโฆสิตาราม วรวิหาร กรุงเทพมหานคร ซึ่งจากการดำเนินงานในพื้นที่ทั้ง 3 แห่งในภาคกลาง ผู้วิจัยจึงขอสรุป กิจกรรมของโครงการของโครงการบริการวิชาการที่จัดให้แก่ห้องสมุดประกอบไปด้วย 1) การปรับปรุงทางกายภาพ ได้แก่การพัฒนาบริเวณที่นั่งอ่าน ชั้นวางหนังสือ และการบรรยายส่งเสริมการใช้ห้องสมุด 2) การจัดทรัพยากรสารสนเทศ ได้แก่การจัดหาหนังสือและวัสดุห้องสมุด 3) การวิเคราะห์ทรัพยากรห้องสมุด 4) การจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน ได้แก่การส่งเสริมการอ่านภาษาไทย การส่งเสริมการอ่านภาษาอังกฤษ และการสอนศิลปะ

โครงการวิจัย: การติดตามผลการดำเนินงานบริการวิชาการแก่ชุมชนในภาคตะวันออก

การติดตามผลการดำเนินงานบริการวิชาการแก่ชุมชนในภาคตะวันออกนั้น สำนักหอสมุดกลาง ได้ติดตามการดำเนินการโครงการบริการวิชาการ ซึ่งได้แก่ 1) โรงเรียนชนบทแก้ววิทยา จังหวัดสระแก้ว สํารวจสภาพห้องสมุด คัดเลือกและจัดหาทรัพยากรสารสนเทศ การวิเคราะห์หมวดหมู่หนังสือ การสร้างฐานข้อมูลทรัพยากรสารสนเทศ การซ่อมหนังสือ การปรับปรุงกายภาพห้องสมุด การจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน การใช้ห้องสมุด การอบรมบรรณารักษ์และครูให้รู้จักการดำเนินงานห้องสมุดได้ด้วยตนเอง 2) โรงเรียนมงคลวิทยา จังหวัดระยอง สํารวจสภาพห้องสมุด ปรับปรุงกายภาพ คัดเลือกและจัดหาทรัพยากรสารสนเทศ การจัดทำฐานข้อมูลเพื่อการสืบค้น ผูกอบรมครู ศึกษานิเทศก์ สามเณร ให้รู้จักการดำเนินงานห้องสมุดได้ด้วยตนเอง อบรมการซ่อมหนังสือ การวิเคราะห์หมวดหมู่ การสร้างฐานข้อมูลทรัพยากรสารสนเทศ ปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมในการใช้ห้องสมุด จัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน ซึ่งมีการติดตามและดูแลเป็นระยะเนื่องจากไม่มีบุคลากรทางวิชาชีพ ส่วนสามเณรเมื่อจบการศึกษาในระดับที่ต้องการก็หมุนเวียนออกไปจากการดำเนินงานทั้ง 2 แห่ง จึงสรุปกิจกรรมของโครงการบริการวิชาการแก่ชุมชนที่จัดให้แก่ห้องสมุดโรงเรียนประกอบด้วย 1) การปรับปรุงทางกายภาพ ได้แก่ การพัฒนาบริเวณที่นั่งอ่าน ชั้นวางหนังสือ 2) การจัดหาทรัพยากรสารสนเทศ ได้แก่ การจัดหา คัดเลือกทรัพยากรสารสนเทศให้สอดคล้องกับการเรียนการสอนของโรงเรียน 3) การวิเคราะห์ทรัพยากรสารสนเทศ และการสร้างฐานข้อมูลทรัพยากรสารสนเทศ ได้แก่ การวิเคราะห์หมวดหมู่หนังสือด้วยระบบทศนิยมของดิวี่ และสร้างฐานข้อมูลด้วยโปรแกรม ห้องสมุด Library 2000 และ PLS3.04 4) การจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน ได้แก่ การส่งเสริมการอ่านภาษาไทย การส่งเสริมการอ่านภาษาอังกฤษ การสอนศิลปะ การสืบค้นทรัพยากรสารสนเทศ การใช้ห้องสมุด

โครงการวิจัย: การติดตามผลการดำเนินงานบริการวิชาการแก่ชุมชนในภาคใต้

การติดตามผลการดำเนินงานบริการวิชาการแก่ชุมชนในภาคใต้ นั้น สำนักหอสมุดกลางได้ติดตามการดำเนินการโครงการบริการวิชาการ ซึ่งได้แก่ 1) ห้องสมุด “อนุสรณ์ 100 ปี ชาตกาลท่านพุทธทาสภิกขุ” ณ วัดพระบรมธาตุไชยา อำเภอไชยาจังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยสำนักหอสมุดกลางได้ไปบูรณะห้องสมุด “อนุสรณ์ 100 ปี ชาตกาลท่านพุทธทาสภิกขุ” ในโอกาสที่มหาวิทยาลัยนำผ้าพระกฐินพระราชทานไปถวาย ณ วัดพระบรมธาตุไชยาราชวรวิหาร อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี เริ่มตั้งแต่การสำรวจสภาพห้องสมุด การปรับปรุงทางกายภาพ ได้แก่ การพัฒนาบริเวณนั่งอ่าน ชั้นวางหนังสือและจัดบรรยากาศส่งเสริมการใช้ห้องสมุด การจัดหาทรัพยากรสารสนเทศ ได้แก่ การจัดหาหนังสือและวัสดุห้องสมุด การจัดทำระบบข้อมูลเพื่อการสืบค้นทรัพยากรสารสนเทศห้องสมุด ได้แก่โปรแกรมสำเร็จรูป PLS 3 การจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน ได้แก่การส่งเสริมการอ่านภาษาไทยการส่งเสริมการอ่านภาษาอังกฤษ การสอนศิลปะ 2) โรงเรียนบ้านบางม่วง อำเภอตะกั่วป่า จังหวัดพังงา เป็นโรงเรียนที่ได้ดำเนินงานในการพัฒนาห้องสมุด ตั้งแต่ ปี 2548 ซึ่งเป็นโครงการฟื้นฟูห้องสมุดโรงเรียนที่ประสบภัยพิบัติ หลังจากเหตุการณ์สึนามิ ซึ่งประกอบด้วยการทำงาน 3 ระยะ โดยระยะที่ 1 เป็นการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเรื่อง “การจัดห้องสมุดโรงเรียนเข้าสู่ระบบมาตรฐาน” กิจกรรมที่ฝึกอบรมได้แก่ การสร้างฐานข้อมูล การประเมินทรัพยากรห้องสมุด การปรับปรุงห้องสมุดทางกายภาพ การใช้ห้องสมุดกับการเรียนการสอน การจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน การซ่อมหนังสือ การเตรียมหนังสือออกให้บริการ และการสร้างเครือข่ายในการฟื้นฟูห้องสมุดของโรงเรียนที่เข้าร่วม โครงการระยะที่ 2 เป็นการติดตามและประเมินผลปัญหาและอุปสรรคตลอดจนการให้คำแนะนำ และระยะที่ 3 เป็นการนำหนังสือที่ผ่านการคัดสรรมอบให้แก่โรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการ (นงนารถ ชัยรัตน์.2548: 97) จากการดำเนินงานทั้ง 2 แห่ง จึงสรุปกิจกรรมของโครงการบริการวิชาการแก่ชุมชนที่จัดให้แก่ห้องสมุดโรงเรียนประกอบด้วย 1). การปรับปรุงทางกายภาพ ได้แก่ การพัฒนาบริเวณนั่งอ่าน ชั้นวางหนังสือ 2). การจัดหาทรัพยากรสารสนเทศ ได้แก่ การจัดหา คัดเลือกทรัพยากรสารสนเทศให้สอดคล้องกับการเรียนการสอนของโรงเรียน 3). การวิเคราะห์ทรัพยากรสารสนเทศ และการสร้างฐานข้อมูลทรัพยากรสารสนเทศ ได้แก่ การวิเคราะห์หมวดหมู่หนังสือด้วยระบบทศนิยมของดิวอี้ และสร้างฐานข้อมูลด้วยโปรแกรม ห้องสมุด PLS3.04 4). การจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน ได้แก่ การส่งเสริมการอ่านภาษาไทย การส่งเสริมการอ่านภาษาอังกฤษ การสอนศิลปะ การสืบค้นทรัพยากรสารสนเทศ การใช้ห้องสมุด

โครงการวิจัย: การติดตามผลการดำเนินงานบริการวิชาการแก่ชุมชนในภาคเหนือ

การติดตามผลการดำเนินงานบริการวิชาการแก่ชุมชนในภาคเหนือ นั้น สำนักหอสมุดกลาง ได้ติดตามการดำเนินการโครงการบริการวิชาการ ซึ่งได้แก่ 1) โรงเรียนบ้านสว้า จังหวัดน่าน สำนักหอสมุดกลาง ได้ดำเนินการจัดหาหนังสือ วารสาร หนังสือพิมพ์ และสื่อโสตทัศนวัสดุ การลงรายการฐานข้อมูลบรรณานุกรม จัดทำคู่มือสืบค้นข้อมูล ปรับปรุงด้านกายภาพห้องสมุด รวมทั้งจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน เพื่อส่งเสริมและกระตุ้นให้ครูและนักเรียนได้ใช้ห้องสมุดเพื่อการอ่าน 2) โรงเรียนวัดดอนมดแดงสันติสุข จังหวัดน่าน สำนักหอสมุดกลาง ได้ดำเนินการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศ ปรับปรุงด้านกายภาพห้องสมุด รวมทั้งจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน เพื่อส่งเสริมและกระตุ้นให้ครูและนักเรียนได้ใช้ห้องสมุดเพื่อการอ่าน 3) โรงเรียนบ้านโคกวิทยา จังหวัดอุดรธานี สำนักหอสมุดกลาง ได้ดำเนินการปรับปรุงห้องสมุดโรงเรียนบ้านโคกวิทยาคม อำเภอบ้านโคก จังหวัดอุดรธานี โดยการจัดหาหนังสือ วารสาร หนังสือพิมพ์ และสื่อโสตทัศนวัสดุ การลงรายการฐานข้อมูลบรรณานุกรม จัดทำคู่มือสืบค้นข้อมูลปรับปรุงด้านกายภาพห้องสมุด รวมทั้งจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน เพื่อส่งเสริมและกระตุ้นให้ครูนักเรียนใช้ห้องสมุด รักการอ่านและการศึกษาตลอดชีวิต จากการดำเนินงานทั้ง 3 โรงเรียน จึงสรุปกิจกรรมของโครงการบริการวิชาการแก่ชุมชนที่ จัดให้แก่ห้องสมุดโรงเรียนประกอบด้วย 1) การปรับปรุงทางกายภาพ ได้แก่ การทาสีห้องสมุด การแบ่งพื้นที่เป็นสัดส่วน การจัดวาง ครุภัณฑ์ และการจัดชั้นหนังสือ 2) การจัดหาทรัพยากรสารสนเทศ ได้แก่ การจัดหา คัดเลือกหนังสือ และวัสดุห้องสมุดให้สอดคล้องกับการเรียนการสอนของโรงเรียน การวิเคราะห์หมวดหมู่ด้วยระบบทศนิยมของดิวอี้ และสร้างฐานข้อมูลห้องสมุด โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป PLS3.04 3) การจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน ได้แก่ การส่งเสริมการอ่านภาษาไทย การอ่านภาษาอังกฤษ การเล่านิทาน การเล่าเรื่องหนังสือ จัดอบรมความรู้เบื้องต้นทางบรรณารักษะให้กับครูผู้ปฏิบัติหน้าที่บรรณารักษะ การสืบค้นทรัพยากรสารสนเทศ และการใช้ห้องสมุด

โครงการวิจัย: เรื่อง โครงการบริการวิชาการที่ยั่งยืน ระยะที่ 1

สำนักหอสมุดกลางจึงเห็นสมควรกำหนดรูปแบบใหม่ในการจัดบริการวิชาการแก่ชุมชน ด้วยการมุ่งเน้นลักษณะของการจัดโครงการในรูปแบบการอบรมเชิงปฏิบัติการพัฒนาห้องสมุดโรงเรียนเพื่อความยั่งยืนให้แก่ครูบรรณารักษะ ครูภาษาไทย หรือครูที่ร่วมรับผิดชอบภาระงานห้องสมุด พร้อมกับการกำหนดเนื้อหาของอบรมที่ประกอบด้วย ความรู้และทักษะด้านการซ่อมหนังสือ การวิเคราะห์หมวดหมู่และการลงรายการ และกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน โดยใช้เวลาในการอบรมจำนวน 3 วัน โดยดำเนินการนำร่องให้แก่ครูบรรณารักษะ ครูภาษาไทยหรือครูที่ร่วมรับผิดชอบภาระงานห้องสมุดในโรงเรียนประถมศึกษา

ขยายโอกาสสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก อำเภอบ้านนา อำเภอเมือง อำเภอองครักษ์ และอำเภอปากพลี โดยดำเนินการอบรมที่โรงเรียนบ้านเขาดิน (แสงสว่างวิทยา) ตำบลศรีกะอาง อำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายก เมื่อวันที่ 21-23 มีนาคม 2555 โดยมีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อเสริมสร้างความรู้และทักษะด้านการดำเนินงานห้องสมุดโรงเรียน (2) เพื่อฝึกฝนประสบการณ์การทำงานด้านการดำเนินงานห้องสมุดโรงเรียน และ (3) เพื่อสร้างเครือข่ายความร่วมมือด้านการพัฒนาห้องสมุดโรงเรียนขยายโอกาส โดยหลักสูตรการอบรมที่จัดให้ ดังนี้

1. การวิเคราะห์หมวดหมู่และการลงรายการฐานข้อมูล เน้นวิธีการและข้อตกลงในการวิเคราะห์เนื้อหาของหนังสือ เงื่อนไขต่าง ๆ ของการลงรายการ มีการทำแบบฝึกหัดเพื่อให้รู้จักการวินิจฉัย การวิเคราะห์เนื้อหา และการตัดสินใจในการลงรายการแต่ละรายการ
2. การจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน เน้นให้ผู้เข้ารับการอบรมได้เรียนรู้จากการสาธิตเทคนิควิธีการในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านแก่นักเรียนของตนเอง ด้วยการเล่านิทานประกอบอุปกรณ์ได้แก่ เชือก การพับกระดาษ เป็นต้น การสร้างเรื่องราวจากภาพ และการสร้างภาพจากเรื่อง
3. การซ่อมบำรุงรักษาหนังสือ เนื้อหาด้านการซ่อมหนังสือมุ่งเน้นการเสริมปกให้แข็งแรง และใช้วัสดุที่หาง่าย การเข้าปกหนังสือ การเย็บเล่ม และการสร้างหนังสือทำมือ ผู้เข้ารับการอบรมได้เรียนรู้เทคนิคการซ่อมหนังสือแนวใหม่ของสำนักหอสมุดกลาง ทั้งเพื่อให้ครูบรรณารักษ์สามารถนำเทคนิคต่าง ๆ กลับไปใช้ในโรงเรียนของตนได้โดยให้ผู้เข้ารับการอบรมได้ปฏิบัติจริง มีการนำเสนอผลงานของตนเองและอธิบายถึงเหตุผลและประโยชน์ที่จะนำกลับไปดำเนินงานจริง

โครงการวิจัย: เรื่อง โครงการบริการวิชาการที่ยั่งยืน ระยะเวลาที่ 2

จากผลการดำเนินงานอบรมเชิงปฏิบัติการนำร่องข้างต้น ปรากฏว่าได้รับผลประเมินจากผู้เข้าร่วมอบรมในระดับมาก สำนักหอสมุดกลางจึงพิจารณาปรับแนววิธีการไปใช้ในโครงการบริการวิชาการแก่ชุมชนที่ยั่งยืน: ระยะเวลาที่ 1 ซึ่งจัดดำเนินการให้แก่ครูในโรงเรียนระดับประถมศึกษาในเครือข่ายพื้นที่ภาคตะวันออก โดยใช้โรงเรียนชนบทแก้ววิทยา อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว เป็นฐานในการเตรียมความพร้อมของครูที่ทำหน้าที่รับผิดชอบดูแลการดำเนินงานห้องสมุดโรงเรียนที่ตนเองสังกัด ดังนั้น ต้นแบบในการดำเนินโครงการบริการวิชาการฯ ครั้งนี้จึง ประกอบด้วย (1) การจัดเตรียมทรัพยากรหนังสือให้แก่โรงเรียน และ (2) หลักสูตรการให้ความรู้ด้านการดำเนินงานห้องสมุด 3 กิจกรรม ซึ่งประกอบด้วย 1) การวิเคราะห์หมวดหมู่และการลงรายการฐานข้อมูล 2) การจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน และ 3) การซ่อมบำรุงรักษาหนังสือ โดยดำเนินการอบรมที่โรงเรียน

บ้านเขาดิน (แสงสว่างวิทยา) ตำบลศรีกระอาง อำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายก เมื่อวันที่ 21-23 มีนาคม 2555 โดยมีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อเสริมสร้างความรู้และทักษะด้านการดำเนินงาน

งานห้องสมุดโรงเรียน (2) เพื่อฝึกฝนประสบการณ์การทำงานงานด้านการดำเนินงานห้องสมุดโรงเรียน และ (3) เพื่อสร้างเครือข่ายความร่วมมือด้านการพัฒนาห้องสมุดโรงเรียนขยายโอกาสพร้อมด้วยหลักสูตรการอบรมที่จัดให้ ดังนี้ 1. การซ่อมบำรุงรักษาหนังสือ เนื้อหาด้านการซ่อมหนังสือมุ่งเน้นการเสริมปกให้แข็งแรงและใช้วัสดุที่หาง่าย การเข้าปกหนังสือ การเย็บเล่ม และการสร้างหนังสือทำมือ ผู้เข้ารับการอบรมได้เรียนรู้เทคนิคการซ่อมหนังสือแนวใหม่ของสำนักหอสมุดกลาง ทั้งเพื่อให้ครูบรรณารักษ์สามารถนำเทคนิคต่าง ๆ กลับไปใช้ในโรงเรียนของตนได้โดยให้ผู้เข้ารับการอบรมได้ปฏิบัติจริง มีการนำเสนอผลงานของตนเองและอธิบายถึงเหตุผลและประโยชน์ที่จะนำกลับไปดำเนินงานจริง 2. การวิเคราะห์หมวดหมู่และการลงรายการฐานข้อมูล เน้นวิธีการและข้อตกลงในการวิเคราะห์เนื้อหาของหนังสือ เงื่อนไขต่าง ๆ ของการลงรายการ มีการทำแบบฝึกหัดเพื่อให้รู้จักการวินิจฉัย การวิเคราะห์เนื้อหา และการตัดสินใจในการลงรายการแต่ละรายการ 3. การจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน เน้นให้ผู้เข้ารับการอบรมได้เรียนรู้จากการสาธิตเทคนิควิธีการในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านแก่นักเรียนของตนเอง ด้วยการเล่านิทานประกอบอุปกรณ์ เช่น เชือก การพับกระดาษ เป็นต้น การสร้างเรื่องราวจากภาพ และการสร้างภาพจากเรื่อง จากผลการดำเนินงานอบรมเชิงปฏิบัติการนำร่องข้างต้น ปรากฏว่าได้รับผลประเมินจากผู้เข้าร่วมอบรมในระดับมาก สำนักหอสมุดกลางจึงพิจารณาปรับแนววิธีการไปใช้ในโครงการบริการวิชาการแก่ชุมชนที่ยั่งยืน: ระยะที่ 2 ซึ่งจัดดำเนินการให้แก่ครูในโรงเรียนระดับประถมศึกษาในเครือข่ายพื้นที่ภาคใต้ โดยใช้โรงเรียนบ้านบางม่วง อำเภอดำรงวิทยารพช. จังหวัดพังงา เป็นฐานในการเตรียมความพร้อมของครูที่ทำหน้าที่รับผิดชอบดูแลการดำเนินงานห้องสมุดโรงเรียนที่ตนเองสังกัด ดังนั้น ต้นแบบในการดำเนินโครงการบริการวิชาการฯ ครั้งนี้จึง ประกอบด้วย (1) การจัดเตรียมทรัพยากรหนังสือให้แก่โรงเรียน และ (2) หลักสูตรการให้ความรู้ด้านการดำเนินห้องสมุด 3 กิจกรรมซึ่งประกอบด้วย 1) การวิเคราะห์หมวดหมู่และการลงรายการฐานข้อมูล 2) การจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน และ 3) การซ่อมบำรุงรักษาหนังสือ

จากการดำเนินงานดังกล่าวข้างต้นจำนวน 6 โครงการ สำนักหอสมุดกลางมีความประสงค์ที่จะทราบผลการดำเนินงานที่เป็นรูปธรรม จึงได้มีการประเมินโครงการบริการวิชาการที่จัดให้แก่ชุมชน และได้นำผลการประเมินไปปรับปรุงการดำเนินงานในทุกด้าน และได้ทราบถึงปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินโครงการบริการวิชาการที่ยั่งยืนแก่ห้องสมุดและนำมาพัฒนาและปรับปรุงการดำเนินโครงการบริการวิชาการแก่ชุมชนที่ยั่งยืนของสำนักหอสมุดกลางได้ต่อไป

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานห้องสมุดโรงเรียน มีดังนี้

อรุณี วรโยธา (2554: บทคัดย่อ) ศึกษาการพัฒนาการดำเนินงานห้องสมุดโรงเรียนม่วงลาดวิทยาคาร อำเภอจังหาร จังหวัดร้อยเอ็ด โดยใช้การวิจัยปฏิบัติการ 2 วงรอบ กลุ่มผู้ร่วมศึกษาประกอบด้วย ผู้ศึกษาค้นคว้า จำนวน 1 คน ครูบรรณารักษ์ จำนวน 1 คน ครูผู้ช่วยบรรณารักษ์ จำนวน 1 คน และกรรมการห้องสมุด จำนวน 3 คน และกลุ่มผู้ให้ข้อมูล จำนวน 120 คน ได้แก่ คณะกรรมการห้องสมุดโรงเรียนฯ จำนวน 10 คน คณะครูโรงเรียนฯ จำนวน 20 คน และนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 จำนวน 90 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสังเกต พฤติกรรม และแบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า แล้วนำเสนอผลการวิเคราะห์เชิงบรรยาย

ผลการดำเนินงานห้องสมุดโรงเรียนม่วงลาดวิทยาคาร ในวงรอบที่ 1 โดยใช้กลยุทธ์การประชุมเชิงปฏิบัติการ และการนิเทศติดตาม พบว่ากลุ่มผู้ร่วมศึกษามีความรู้ความเข้าใจตามกรอบการศึกษาค้นคว้าทั้ง 5 งาน คือ งานบริหาร งานเทคนิค งานบริการ งานสถานที่ และงานประชาสัมพันธ์ ได้เป็นอย่างดี โดยมีการจัดทำแผนพัฒนาห้องสมุดประจำปี กำหนดนโยบายในการจัดเก็บสถิติต่าง ๆ มีการวางโครงการและการริเริ่มโครงการใหม่ ๆ เพื่อพัฒนาห้องสมุดไว้อย่างชัดเจน การจัดหาสื่อและหนังสือเข้าห้องสมุดตามความต้องการของผู้ใช้บริการได้เพิ่มขึ้น มีการจัดหมวดหมู่หนังสือได้ถูกต้องและเป็นระเบียบเรียบร้อย มีการรักษาซ่อมแซมหนังสือให้อยู่ในสภาพที่ใช้งานได้ตลอดเวลา มีการกำหนดระเบียบข้อบังคับเกี่ยวกับการใช้ห้องสมุดอย่างชัดเจน มีการตกแต่งภายในห้องสมุดให้สวยงาม อากาศถ่ายเทสะดวก เป็นต้น อย่างไรก็ตาม ยังพบปัญหาเกี่ยวกับระบบงานห้องสมุด เช่น ยังไม่สามารถจัดทำแผนพัฒนาห้องสมุดประจำปีได้ถูกต้อง ไม่สามารถจัดเก็บหนังสือเข้าตามหมวดหมู่ได้ถูกต้องและเป็นระเบียบเท่าที่ควร สรุปคือผู้เข้าร่วมศึกษายังขาดประสบการณ์ในด้านการบริหารจัดการงานห้องสมุดโรงเรียน ที่ประชุมจึงมีมติว่า ควรจัดให้มีการศึกษาดูงานห้องสมุดโรงเรียนเมยวดีพิทยาคม อำเภอเมยวดี จังหวัดร้อยเอ็ด ซึ่งเป็นโรงเรียนที่มีการบริหารการจัดการห้องสมุดอย่างเป็นระบบ และการนิเทศติดตาม จึงมีการพัฒนาในวงรอบที่ 2 โดยใช้กลยุทธ์การศึกษาดูงาน พบว่าผู้เข้าร่วมศึกษาทั้ง 6 คน สามารถนำความรู้และประสบการณ์จากการศึกษาดูงานมาใช้ในการพัฒนาระบบงานห้องสมุดได้ดี

การพัฒนาการดำเนินงานห้องสมุดโรงเรียนม่วงลาดวิทยาคาร โดยใช้กลยุทธ์การศึกษาดูงานทำให้กลุ่มผู้ร่วมศึกษามีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับการดำเนินงานห้องสมุด สามารถปฏิบัติหน้าที่ด้านต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้อง รวดเร็ว อำนวยความสะดวกแก่นักเรียน ครู และผู้ให้บริการทุกคน

ให้ได้รับบริการในด้านต่าง ๆ ด้วยความพึงพอใจ และส่งเสริมให้ครู นักเรียนเข้ามาใช้ห้องสมุดเพิ่มมากขึ้น แต่ยังมีปัญหาในด้านการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ห้องสมุดที่ยังขาดประสบการณ์ และความเชี่ยวชาญในการปฏิบัติหน้าที่ เนื่องจากไม่มีวุฒิทางการศึกษาในสาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์ ดังนั้นจึงควรมีการเผยแพร่การพัฒนางานห้องสมุดในด้านบุคลากร เพื่อการบริหารจัดการงานห้องสมุดอย่างมีประสิทธิภาพแก่บุคลากรและหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องต่อไป

ศิริวรรณ เสรมิวิฑูรย์ (2554: บทคัดย่อ) ศึกษาบทบาทของผู้บริหารต่อการส่งเสริมการดำเนินงานห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ด้านนโยบายและแผน ด้านบุคลากร ด้านงบประมาณ ด้านอาคารสถานที่และครุภัณฑ์ และด้านเทคโนโลยี และเพื่อเปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนต่อการส่งเสริมการดำเนินงานห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล โดยจำแนกตามประสบการณ์การทำงาน และขนาดของโรงเรียน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล จำนวน 154 คน เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบสมมติฐานโดยใช้สถิติ F-test ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้ (1) ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโท มีประสบการณ์การทำงานตั้งแต่ 11 ปีขึ้นไป และสังกัดโรงเรียนขนาดใหญ่ (2) ผู้บริหารโรงเรียนมีบทบาทต่อการดำเนินงานห้องสมุดโรงเรียน โดยรวมอยู่ที่ระดับมาก (3) การเปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนจำแนกตามประสบการณ์การทำงาน พบว่าผู้บริหารโรงเรียนที่มีประสบการณ์การทำงาน 5-10 ปี มีบทบาทต่อการดำเนินงานห้องสมุดโรงเรียนมากกว่าผู้บริหารโรงเรียนที่มีประสบการณ์การทำงานต่ำกว่า 5 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน สรุปได้ดังนี้ 1) ด้านนโยบายและแผน พบว่าผู้บริหารโรงเรียนที่มีประสบการณ์การทำงาน 5-10 ปีมีบทบาทด้านนโยบายและแผนมากกว่าผู้บริหารโรงเรียนที่มีประสบการณ์การทำงานต่ำกว่า 5 ปี 2) ด้านบุคลากร พบว่าผู้บริหารโรงเรียนที่มีประสบการณ์การทำงาน 5-10 ปี มีบทบาทด้านบุคลากรมากกว่าผู้บริหารโรงเรียนที่มีประสบการณ์การทำงานต่ำกว่า 5 ปี 3) ด้านงบประมาณ พบว่าผู้บริหารโรงเรียนที่มีประสบการณ์การทำงาน 5-10 ปีมีบทบาทด้านงบประมาณมากกว่าผู้บริหารโรงเรียนที่มีประสบการณ์การทำงานต่ำกว่า 5 ปี 4) ด้านอาคารสถานที่และครุภัณฑ์ พบว่าผู้บริหารโรงเรียนที่มีประสบการณ์การทำงาน 5-10 ปีมีบทบาทด้านอาคารสถานที่และครุภัณฑ์มากกว่าผู้บริหารโรงเรียนที่มีประสบการณ์การทำงานต่ำกว่า 5 ปี 5) ด้านเทคโนโลยี พบว่าผู้บริหารโรงเรียนที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกันมีบทบาทด้านเทคโนโลยีโดยรวม รายด้านและรายข้อไม่แตกต่างกัน (4) การเปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหาร

โรงเรียนจำแนกตามขนาดของโรงเรียน พบว่าโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยผู้บริหารโรงเรียนขนาดใหญ่มีบทบาทมากกว่าผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็กและขนาดกลาง งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน มีดังนี้

คณินนุช พิจิตรกร (2550: บทคัดย่อ) ประเมินโครงการรณรงค์การอ่านของนักเรียนโรงเรียนพรประสาทวิทยา โดยมีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อประเมินผลการดำเนินงานโครงการรณรงค์การอ่านของนักเรียนโรงเรียนพรประสาทวิทยาตามความคิดเห็นของครูใน 5 ด้าน คือ ด้านบริบท ด้านปัจจัยเบื้องต้น ด้านกระบวนการ ด้านผลผลิต และด้านผลกระทบ (2) เพื่อศึกษานิสัยรักการอ่านของนักเรียน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ แบ่งเป็น 2 กลุ่ม ประกอบด้วยครูผู้สอนจำนวน 30 คน ซึ่งได้มาด้วยการสุ่มอย่างง่าย และนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา 4 - 6 จำนวน 246 คน ซึ่งได้มาด้วยการสุ่มแบบแบ่งชั้นตามระดับชั้นต่าง ๆ จำนวน 152 คน เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม 2 ฉบับ ได้แก่ แบบสอบถามความคิดเห็นของครูที่มีต่อโครงการรณรงค์การอ่าน 5 ด้าน และแบบสอบถามเกี่ยวกับนิสัยรักการอ่านของนักเรียน มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้ คือ (1) ความคิดเห็นของครูที่มีต่อโครงการรณรงค์การอ่าน 1.1) ด้านบริบท พบว่าหลักการวัตถุประสงค์ และเป้าหมายของโครงการรณรงค์การอ่านโดยรวมมีความเหมาะสมที่ระดับดี 1.2) ด้านปัจจัยเบื้องต้น พบว่าบุคลากร วัสดุอุปกรณ์ และงบประมาณ มีความเพียงพอที่ระดับปานกลาง 1.3) ด้านกระบวนการ พบว่ากระบวนการในการดำเนินงาน การจัดกิจกรรม การพัฒนาบุคลากร และการติดตามประเมินผล มีการปฏิบัติงานที่ระดับปานกลาง 1.4) ด้านผลผลิต พบว่าผลการดำเนินงานโครงการรณรงค์การอ่าน ครูมีความพึงพอใจที่ระดับปานกลาง 1.5) ด้านผลกระทบ พบว่าผลกระทบที่เกิดขึ้นกับนักเรียนและครู มีความพึงพอใจที่ระดับปานกลาง 2) นิสัยรักการอ่านของนักเรียนอยู่ที่ระดับปานกลาง

ทองดี ดวงรัตน์ (2553: บทคัดย่อ) ศึกษาความพร้อมในการส่งเสริมการอ่านภาษาไทยของโรงเรียนปริยัติธรรมรังสรรค์ จังหวัดเพชรบุรี ใน 5 ด้าน ได้แก่ ด้านผู้บริหาร ด้านบุคลากร ด้านวัสดุอุปกรณ์ ด้านการจัดการเรียนการสอน และด้านนักเรียน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วยครูผู้สอนในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาในโรงเรียนปริยัติรังสรรค์ จังหวัดเพชรบุรี จำนวน 106 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ และแบบสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์ข้อมูลการสัมภาษณ์โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) ผลการวิจัยพบว่า (1) ความพร้อมในการส่งเสริมการอ่านภาษาไทยของโรงเรียนปริยัติธรรมรังสรรค์ จังหวัดเพชรบุรี ใน 5 ด้าน ได้แก่

ด้านผู้บริหาร ด้านบุคลากร ด้านวัสดุอุปกรณ์ ด้านการจัดการเรียนการสอน และด้านนักเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (2) ปัญหาและข้อเสนอแนะในแต่ละด้าน มีดังนี้ 1) ด้านผู้บริหาร พบว่าผู้บริหารมีนโยบายในการสนับสนุนงบประมาณที่เกี่ยวกับการส่งเสริมการอ่านยังไม่ครอบคลุม มีข้อเสนอแนะว่าผู้บริหารควรให้ความสำคัญกับนโยบายด้านการสนับสนุนงบประมาณเพิ่มเติมอย่างต่อเนื่อง 2) ด้านบุคลากร พบว่าโรงเรียนมีการพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ ความสามารถในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านให้มีคุณภาพ แต่ครูผู้สอนมีภาระงานมาก บางครั้งจึงไม่ค่อยมีเวลาเตรียมความพร้อมในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านภาษาไทย 3) ด้านวัสดุอุปกรณ์ พบว่าห้องสมุดมีขนาดเล็กไม่เพียงพอ จึงมีข้อเสนอแนะว่าโรงเรียนควรมีการเพิ่มงบประมาณในการขยายห้องสมุด 4) ด้านการจัดการเรียนการสอน พบว่าครูให้ความสำคัญกับการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน และสร้างนิสัยรักการอ่านให้กับนักเรียน แต่นักเรียนกลุ่มอ่อนยังไม่สนใจการอ่าน มีข้อเสนอแนะว่าควรให้ครูเพิ่มกิจกรรมด้านการอ่านให้กับนักเรียนกลุ่มอ่อนให้มากขึ้น 5) ด้านนักเรียน พบว่านักเรียนกลุ่มอ่อนไม่เห็นความสำคัญกับการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน จึงมีข้อเสนอแนะว่าโรงเรียนควรมีมาตรการให้นักเรียนใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ในการเข้าร่วมกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน และต้องให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการฝึกอ่านด้วย

ชนศักดิ์ เมืองเจริญ (2554: บทคัดย่อ). ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการส่งเสริมนิสัยการอ่านของนักเรียนโรงเรียนนานาชาติบางกอกพัฒนา โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก จำนวน 36 คน ซึ่งประกอบด้วย นักเรียนที่มีนิสัยรักการอ่านอยู่ชั้นปีที่ 4-6 จำนวน 12 คน ครูประจำชั้น จำนวน 6 คน ครูผู้สอนการอ่านจำนวน 6 คน และผู้ปกครองที่มีนิสัยรักการอ่าน จำนวน 12 คน และใช้วิธีวิเคราะห์ข้อมูลแบบอุปนัย ผลการวิจัยนำเสนอใน 3 ปัจจัย คือ ปัจจัยเกี่ยวกับตัวนักเรียน ปัจจัยเกี่ยวกับผู้ปกครอง และปัจจัยเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมทางการอ่าน สรุปได้ดังนี้ (1) ปัจจัยเกี่ยวกับตัวนักเรียน พบว่านักเรียนที่มีนิสัยรักการอ่านมีคุณลักษณะสำคัญ ได้แก่ เป็นเด็กฉลาด รอบรู้ เริ่มอ่านหนังสือตั้งแต่เยาว์วัย อ่านหนังสืออย่างสม่ำเสมอด้วยความเพลิดเพลิน สามารถเลือกอ่านหนังสือที่ตนเองชอบหรือสนใจได้ด้วยตนเอง และตระหนักถึงคุณค่าของการอ่าน นอกจากนี้ยังชอบเข้าห้องสมุด เข้าใช้และยืมหนังสืออย่างสม่ำเสมอ สามารถจัดสรรเวลาสำหรับการอ่าน รวมทั้งสามารถแนะนำให้ผู้อื่นอ่านหนังสือด้วย (2) ปัจจัยเกี่ยวกับครอบครัว พบว่าครอบครัวมีอิทธิพลและมีบทบาทต่อการสร้างและพัฒนานิสัยรักการอ่านในประเด็นต่าง ๆ ได้แก่ 1) ผู้ปกครองตระหนักในความสำคัญของการอ่าน 2) ผู้ปกครองมีทัศนคติเชิงบวกต่อการอ่าน 3) บทบาทในการส่งเสริมการอ่านของบุคคลในครอบครัว 4) บทบาทของผู้ปกครองในการดูแล แนะนำ และช่วยเลือกหนังสือที่มีคุณภาพให้เด็กอ่าน 5) การจัดสรรเวลาสำหรับการอ่าน 6) ทัศนคติเชิงบวกของผู้ปกครอง

เกี่ยวกับผลกระทบของเทคโนโลยีต่อการอ่าน 7) ผู้ปกครองเป็นต้นแบบในการอ่าน และ 8) สภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมการอ่านในบ้าน (3) ปัจจัยเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมทางการอ่านในโรงเรียน ได้แก่ 1) หลักสูตรการรู้สารสนเทศที่สอนและพัฒนาทักษะการอ่าน 2) บทบาทของครูในการส่งเสริมการอ่าน 3) ห้องสมุดโรงเรียนที่มีคุณภาพ 4) ความร่วมมือของครูกับบรรณารักษ์วิชาชีพ 5) ความร่วมมือระหว่างครูกับพ่อแม่และผู้ปกครอง 6) บทบาทและทัศนคติของครูที่มีต่อเทคโนโลยี และ 7) การสร้างวัฒนธรรมการอ่านในโรงเรียน

กรรณิการ์ ชาวบ้านเกาะ (2556: บทคัดย่อ). การติดตามผลการดำเนินงานบริการวิชาการแก่ชุมชนในภาคตะวันออก โดยมีจุดมุ่งหมาย เพื่อติดตามผลการดำเนินงานบริการวิชาการแก่ชุมชนในภาคตะวันออก ของสำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยใช้วิธีการประเมินผลหลังสิ้นสุดโครงการในรูปแบบซีพีบี (CIPP model) ที่เป็นการประเมินผลผลิตของโครงการซึ่งห้องสมุดได้ดำเนินการในภาคตะวันออก จำนวน 2 โรงเรียน (สระแก้ว และระยอง) กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยผู้บริหาร จำนวน 2 คน อาจารย์ จำนวน 38 คน และนักเรียน จำนวน 452 คน ในโรงเรียนชนบทแก้ววิทยา จังหวัดสระแก้ว โรงเรียนมงคลวิทยา จังหวัดระยอง โดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบด้วยแบบสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียนด้านการสนับสนุนการดำเนินงานของห้องสมุด แบบสอบถามนิสัยรักการอ่าน แบบสอบถามพฤติกรรมการใช้ห้องสมุด และแบบสอบถามความพึงพอใจต่อบริการห้องสมุดของนักเรียน แบบสัมภาษณ์การให้การสนับสนุนของครู แบบสอบถามพฤติกรรมการใช้ห้องสมุด และแบบสอบถามความพึงพอใจต่อบริการห้องสมุดของครู ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่าปัจจัยที่เอื้อต่อความสำเร็จในการดำเนินงานห้องสมุดตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียน ได้แก่ บุคลากร เมื่อสรุปข้อมูลพบว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานโครงการบริการวิชาการที่ยั่งยืนของสำนักหอสมุดกลางนั้นประกอบด้วยผู้บริหารโรงเรียนและบุคลากร ดังนั้นแนวทางในการจัดดำเนินงานโครงการบริการวิชาการที่ยั่งยืนของสำนักหอสมุดกลางจึงประกอบด้วย (1) การศึกษาความต้องการของชุมชน (2) ความพร้อมของชุมชน และ (3) การกำหนดรูปแบบการจัดบริการวิชาการแก่ชุมชน

บุญสม เล้าพูนพิทยะ (2556: บทคัดย่อ). การติดตามผลการดำเนินงานบริการวิชาการแก่ชุมชนในภาคกลาง โดยมีจุดมุ่งหมาย เพื่อติดตามผลการดำเนินงานบริการวิชาการแก่ชุมชนในภาคกลางของสำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยใช้วิธีการประเมินผลหลังสิ้นสุดโครงการในรูปแบบซีพีบี (CIPP model) ที่เป็นการประเมินผลผลิตของโครงการซึ่งห้องสมุดได้ดำเนินการในภาคกลาง จำนวน 3 โรงเรียน(กรุงเทพมหานคร และลพบุรี) กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยผู้บริหาร จำนวน 3 คน อาจารย์ จำนวน 48 คนและนักเรียน จำนวน 338 คน ในโรงเรียนบ้านวังตา

อินทร์ จังหวัดลพบุรี โรงเรียนสุเหร่าบ้านดอนจังหวัดกรุงเทพมหานคร และห้องสมุดพระพุฒาจารย์ (โต พรหมรังสี) จังหวัดกรุงเทพมหานคร โดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบด้วยแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างผู้บริหารโรงเรียน แบบสอบถามนิสัยรักการอ่าน แบบสอบถามพฤติกรรมการใช้ห้องสมุด และแบบสอบถามความพึงพอใจต่อบริการห้องสมุดของนักเรียน แบบสัมภาษณ์การให้การสนับสนุนของครูแบบสอบถามพฤติกรรมการใช้ห้องสมุด และแบบสอบถามความพึงพอใจต่อบริการห้องสมุดของครูผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่าปัจจัยที่เอื้อต่อความสำเร็จในการดำเนินงานห้องสมุดตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียน ได้แก่ บุคลากร เมื่อสรุปข้อมูลพบว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานโครงการบริการวิชาการที่ยั่งยืนของสำนักหอสมุดกลางนั้นประกอบด้วยผู้บริหารโรงเรียน และบุคลากร ดังนั้นแนวทางในการจัดดำเนินงานโครงการบริการวิชาการที่ยั่งยืนของสำนักหอสมุดกลางจึงประกอบด้วย (1) การศึกษาความต้องการของชุมชน (2) ความพร้อมของชุมชน และ (3) การกำหนดรูปแบบการจัดบริการวิชาการแก่ชุมชน

บุญสม เล้าพูนพิทยะ (2558: บทคัดย่อ). โครงการบริการวิชาการที่ยั่งยืน: ระยะที่ 2 มีวัตถุประสงค์เพื่อกำหนดต้นแบบการจัดกิจกรรมในโครงการบริการวิชาการที่ยั่งยืนของสำนักหอสมุดกลาง โดยปรับโครงการนำร่องการ ให้บริการวิชาการแก่ชุมชนที่ยั่งยืนซึ่งจัด ณ โรงเรียนบ้านเขาหิน (แสงสว่างวิทยา) ตำบลศรีกะอาง อำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายก มาใช้ โครงการฯ แบ่งออกเป็น 3 ระยะ ดังนี้ ระยะที่หนึ่ง การเตรียมจัดหาทรัพยากร ระยะที่สอง การเตรียมหลักสูตรการอบรม ระยะที่สาม การให้ความรู้โดยการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ กลุ่มเป้าหมายในการดำเนินโครงการบริการวิชาการฯ ครั้งนี้ ได้แก่ โรงเรียนประถมศึกษาและโรงเรียนมัธยมศึกษา จำนวน 16 แห่ง และครูจำนวน 36 คน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร โดยใช้โรงเรียนบ้านบางม่วง อำเภอดงเจริญ จังหวัดพิจิตร เป็นฐานในการดำเนินกิจกรรมให้ความรู้โดยการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ ผลการวิจัยสรุปได้ว่าต้นแบบ การจัดกิจกรรมในโครงการบริการวิชาการที่ยั่งยืนของสำนักหอสมุดกลางซึ่งประกอบด้วย 1) การ จัดหาทรัพยากร 2) การให้ความรู้โดยการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับการดำเนินงานห้องสมุด บรรลุตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ และสามารถนำไปใช้เป็นแบบอย่างในการจัดกิจกรรมในโครงการบริการวิชาการที่ยั่งยืนของสำนักหอสมุดกลางได้ต่อไป

มาลินี ภูหมั่นเพียร (2556: บทคัดย่อ). การติดตามผลการดำเนินงานบริการวิชาการแก่ชุมชนในภาคใต้ โดยมีจุดมุ่งหมาย เพื่อติดตามผลการดำเนินงานบริการวิชาการแก่ชุมชนในภาคใต้ของสำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยใช้วิธีการประเมินผลหลังสิ้นสุดโครงการในรูปแบบซีพี (CIPP model) ที่เป็นการประเมินผลผลิตของโครงการซึ่งห้องสมุดได้ดำเนินการใน

ภาคใต้ จำนวน 2 โรงเรียน (สุราษฎร์ธานี และพังงา) กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยผู้บริหาร จำนวน 2 คน อาจารย์ จำนวน 38 คน และนักเรียน จำนวน 308 คน ในวัดพระบรมธาตุไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี โรงเรียนบ้านบางม่วง จังหวัดพังงา โดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วยแบบสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียนด้านการสนับสนุนการดำเนินงานของห้องสมุด แบบสอบถามนิสักรักการอ่านแบบสอบถามพฤติกรรมการใช้ห้องสมุด และแบบสอบถามความพึงพอใจต่อบริการห้องสมุดของนักเรียน แบบสัมภาษณ์การให้การสนับสนุนของครู แบบสอบถามพฤติกรรมการใช้ห้องสมุด และแบบสอบถามความพึงพอใจต่อบริการห้องสมุดของครู ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่าปัจจัยที่เอื้อต่อความสำเร็จในการดำเนินงานห้องสมุดตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียน ได้แก่ บุคลากร เมื่อสรุปข้อมูลพบว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานโครงการบริการวิชาการที่ยั่งยืนของสำนักหอสมุดกลางนั้นประกอบด้วยผู้บริหารโรงเรียน และบุคลากร ดังนั้นแนวทางในการจัดดำเนินงานโครงการบริการวิชาการที่ยั่งยืนของสำนักหอสมุดกลางจึงประกอบด้วย (1) การศึกษาความต้องการของชุมชน (2) ความพร้อมของชุมชน และ (3) การกำหนดรูปแบบการจัดบริการวิชาการแก่ชุมชน

รัตนพร สงวนประสาทพร (2557: บทคัดย่อ). งานวิจัยนี้เป็นการติดตามผลการดำเนินงานบริการวิชาการแก่ชุมชนในภาคเหนือ โดยมีจุดมุ่งหมาย เพื่อติดตามผลการดำเนินงานบริการวิชาการแก่ชุมชนในภาคเหนือ ของสำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยใช้วิธีการประเมินผลหลังสิ้นสุดโครงการในรูปแบบซีบีพี (CIPP model) ที่เป็นการประเมินผลผลิตของโครงการซึ่งห้องสมุดได้ดำเนินการในภาคเหนือ จำนวน 3 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนบ้านสว่า โรงเรียนวัดดอนมดแดงสันติสุข จังหวัดน่าน และโรงเรียนบ้านโคกวิทยา จังหวัดอุดรธานี กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยผู้บริหาร จำนวน 3 คน ครู จำนวน 53 คน นักเรียน จำนวน 623 คน ของทั้ง 3 โรงเรียน โดยการสุ่มอย่างเฉพาะเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวม ข้อมูลประกอบด้วยแบบสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียนด้านการสนับสนุนการดำเนินงานของห้องสมุด แบบสัมภาษณ์การให้การสนับสนุนของครู แบบสอบถามพฤติกรรมการใช้ห้องสมุดและความพึงพอใจต่อบริการห้องสมุดของนักเรียนและครู แบบสอบถามนิสักรักการอ่านของนักเรียน ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่าปัจจัยที่เอื้อต่อความสำเร็จในการดำเนินงานห้องสมุดตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียน ได้แก่บุคลากร เมื่อสรุปข้อมูลพบว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานโครงการบริการวิชาการที่ยั่งยืนของสำนักหอสมุดกลางนั้นประกอบด้วยผู้บริหารโรงเรียนและบุคลากร ดังนั้นแนวทางในการจัดดำเนินงานโครงการบริการวิชาการที่ยั่งยืนของสำนักหอสมุดกลางจึงประกอบด้วย (1) การศึกษาความต้องการของชุมชน (2) ความพร้อมของชุมชน และ (3) การกำหนดรูปแบบการจัดบริการวิชาการแก่ชุมชน

รัตนาพร สงวนประสาทพร (2558: บทคัดย่อ). โครงการบริการวิชาการที่ยั่งยืน: ระยะที่ 1 มีวัตถุประสงค์เพื่อกำหนดต้นแบบการจัดกิจกรรมในโครงการบริการวิชาการที่ยั่งยืนของสำนักหอสมุดกลาง โดยปรับโครงการนำร่องการให้บริการวิชาการแก่ชุมชนที่ยั่งยืนซึ่งจัด ณ โรงเรียนบ้านเขาหิน (แสงสว่างวิทยา) ตำบลศรีกะอาง อำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายกมาใช้ โครงการฯ แบ่งออกเป็น 3 ระยะ ดังนี้ ระยะที่หนึ่ง การเตรียมจัดหาทรัพยากร ระยะที่สอง การเตรียมหลักสูตร การอบรม ระยะที่สาม การให้ความรู้โดยการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ กลุ่มเป้าหมายในการดำเนินโครงการบริการวิชาการฯ ครั้งนี้ ได้แก่ โรงเรียนประถมศึกษาและโรงเรียนมัธยมศึกษา จำนวน 16 แห่ง และครูจำนวน 32 คน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว โดยใช้โรงเรียนชนบทวิทยา อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว เป็นฐานในการดำเนินกิจกรรมให้ความรู้โดยการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ ผลการวิจัย สรุปได้ว่าต้นแบบการจัดกิจกรรมในโครงการบริการวิชาการที่ยั่งยืนของสำนักหอสมุดกลางซึ่งประกอบด้วย 1) การจัดหาทรัพยากร 2) การให้ความรู้โดยการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับการดำเนินงานห้องสมุด บรรลุตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ และสามารถนำไปใช้เป็นแบบอย่างในการจัดกิจกรรมในโครงการบริการวิชาการที่ยั่งยืนของสำนักหอสมุดกลาง ได้ต่อไป

บทที่ 3

วิธีดำเนินการ

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. การกำหนดแนวทางในการวิจัยและเครื่องมือในการเก็บข้อมูล
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ประกอบด้วยโครงการวิจัยเรื่องการติดตามผลการดำเนินงานบริการวิชาการแก่ชุมชน ภาคกลาง ภาคตะวันออก ภาคใต้ และภาคเหนือ ที่สำนักหอสมุดกลางที่ได้ติดตามผลการดำเนินโครงการบริการวิชาการ และโครงการวิจัย: เรื่อง โครงการบริการวิชาการที่ยั่งยืน ระยะที่ 1 และระยะที่ 2

กลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วยผลสรุปโครงการวิจัยเรื่องการติดตามผลการดำเนินงานบริการวิชาการแก่ชุมชน ภาคกลาง ภาคตะวันออก ภาคใต้ และภาคเหนือ ที่สำนักหอสมุดกลางที่ได้ติดตามผลการดำเนินโครงการบริการวิชาการ และโครงการวิจัย: เรื่อง โครงการบริการวิชาการที่ยั่งยืน ระยะที่ 1 และระยะที่ 2 รวมทั้งหมด จำนวน 6 โครงการ

การกำหนดแนวทางในการวิจัย

1. ผู้วิจัยรวบรวมผลการติดตาม โครงการวิจัย: การติดตามผลการดำเนินงานบริการวิชาการแก่ชุมชนใน ภาคกลาง ภาคตะวันออก ภาคใต้ ภาคเหนือ และ โครงการวิจัย: เรื่อง โครงการบริการวิชาการที่ยั่งยืน ระยะที่ 1 และ 2

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. ศึกษาข้อมูลเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่เอื้อต่อการดำเนินงานโครงการบริการวิชาการแก่ชุมชนที่ยั่งยืน
2. นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษามาจำแนกขอบเขตเนื้อหา ซึ่งจากการศึกษาแนวคิดที่มีผู้วิจัย หรือ

จากงานวิจัยเกี่ยวข้อง พบว่ามีการแบ่งงานวิจัยออกเป็น 2 กลุ่ม

2.1 โครงการวิจัย: การติดตามผลการดำเนินงานบริการวิชาการแก่ชุมชนใน ภาคกลาง ภาคตะวันออก ภาคใต้ ภาคเหนือ มี 4 ด้วยกันคือ ด้านบริบท ด้ายปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และ ด้านผลผลิต

2.2 โครงการวิจัย: เรื่อง โครงการบริการวิชาการที่ยั่งยืน ระยะที่ 1 และ 2 โดยได้ ดำเนินการด้วยการใช้ต้นแบบการบริการวิชาการ โดยมีขั้นตอน ดังนี้

2.2.1 การจัดเตรียมทรัพยากรให้แก่โรงเรียน

2.2.2 การเตรียมหลักสูตรการให้ความรู้ด้านการดำเนินงานห้องสมุด โดยมีกิจกรรม 3 กิจกรรม ได้แก่ 1) การวิเคราะห์หมวดหมู่และการลงรายการฐานข้อมูล 2) การจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน 3) การซ่อมบำรุงรักษาหนังสือ ซึ่งใน 3 กิจกรรมนี้ได้สะท้อนผลของการดำเนินโครงการออกมา 4 ด้าน เช่นกันคือด้านบริบท ด้ายปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต

3. สร้างแบบบันทึกข้อมูลงานวิจัยออกเป็น 3 ตอน

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป ประกอบด้วยชื่องานวิจัย ผู้วิจัย ปีที่วิจัย

ตอนที่ 2 ขอบเขตเนื้อหาของการวิจัย ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 หัวข้อตามที่ปรากฏในข้อ 2. 2.1, 2.2

ตอนที่ 3 ประเด็นที่ศึกษาวิเคราะห์ ประกอบด้วย

การจัดกระทำและวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากแบบบันทึกข้อมูลงานวิจัยมาวิเคราะห์โดยแจกแจงความถี่และนำเสนอ ข้อมูลในรูปตารางประกอบการบรรยาย

บทที่ 4
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยเสนอแบบบันทึกข้อมูลงานวิจัยออกเป็น 3 ตอน

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป ประกอบด้วยชื่องานวิจัย ผู้วิจัย ปีที่วิจัย

ตอนที่ 2 ขอบเขตเนื้อหาของการวิจัย

ตอนที่ 3 ประเด็นที่ศึกษาวิเคราะห์

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป ประกอบด้วยชื่องานวิจัย ผู้วิจัย ปีที่วิจัย

ชื่องานวิจัย	ผู้วิจัย	ปีที่วิจัย
โครงการวิจัย เรื่อง การติดตามผลการดำเนินงาน บริการวิชาการแก่ชุมชนในภาคกลาง	บุญสม เล้าพูนพิทยะ	2556
โครงการวิจัย เรื่อง การติดตามผลการดำเนินงาน บริการวิชาการแก่ชุมชนในภาคตะวันออก	กรรณิการ์ ชาวบ้านเกาะ	2556
โครงการวิจัย เรื่อง การติดตามผลการดำเนินงาน บริการวิชาการแก่ชุมชนในภาคใต้	มาลินี ภูหมั่นเพียร	2556
โครงการวิจัย เรื่อง การติดตามผลการดำเนินงาน บริการวิชาการแก่ชุมชนในภาคเหนือ	รัตนาพร สงวนประสาทพร	2557
โครงการวิจัย เรื่อง โครงการบริการวิชาการที่ยั่งยืน: ระยะที่ 1	รัตนาพร สงวนประสาทพร	2558
โครงการวิจัย เรื่อง โครงการบริการวิชาการที่ยั่งยืน: ระยะที่ 2	บุญสม เล้าพูนพิทยะ	2557

งานวิจัย ที่แล้วเสร็จปี 2556 ได้แก่ ภาคกลาง ภาคตะวันออก และภาคใต้

ที่แล้วเสร็จปี 2557 ได้แก่ ภาคเหนือ และโครงการบริการวิชาการที่ยั่งยืน: ระยะที่ 2

และที่แล้วเสร็จปี 2558 ได้แก่ ภาคเหนือ และโครงการบริการวิชาการที่ยั่งยืน: ระยะที่ 1

ตอนที่ 2 ขอบเขตเนื้อหาของการวิจัย

ชื่องานวิจัย	ขอบเขตเนื้อหาของการวิจัย
1) การติดตามผลการดำเนินงานบริการวิชาการ แก่ชุมชนในภาคกลาง 2) การติดตามผลการดำเนินงานบริการวิชาการ แก่ชุมชนในภาคตะวันออก 3) การติดตามผลการดำเนินงานบริการวิชาการ แก่ชุมชนในภาคใต้ 4) การติดตามผลการดำเนินงานบริการวิชาการ แก่ชุมชนในภาคเหนือ	<u>การติดตามผลการดำเนินงานบริการวิชาการแก่ ชุมชน</u> 1. ผู้บริหารโรงเรียนด้านการสนับสนุนการดำเนินงาน ของห้องสมุด 2. นิสัรักการอ่านสำหรับนักเรียน 3. พฤติกรรมและความพึงพอใจในการใช้บริการ ห้องสมุดของนักเรียน 4. การให้การสนับสนุนของครู 5. พฤติกรรมและความพึงพอใจในการใช้บริการ ห้องสมุดของครู
5) โครงการวิจัย เรื่อง โครงการบริการวิชาการที่ยั่งยืน : ระยะที่ 1 6) โครงการวิจัย เรื่อง โครงการบริการวิชาการที่ยั่งยืน : ระยะที่ 2	<u>ต้นแบบการให้บริการวิชาการแก่ชุมชนที่ยั่งยืน</u> 1. การจัดเตรียมทรัพยากรหนังสือ 2. การดำเนินงานห้องสมุดโรงเรียน 2.1 การวิเคราะห์หมวดหมู่และการลงรายการ ฐานข้อมูล 2.2 การจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน 2.3 การซ่อมบำรุงรักษาหนังสือ

ตอนที่ 3 ประเด็นที่ศึกษาวิเคราะห์

ชื่องานวิจัย	ประเด็นที่ศึกษาวิเคราะห์
<p>1.การติดตามผลการดำเนินงานบริการวิชาการแก่ชุมชนในภาคกลาง</p> <p>2.การติดตามผลการดำเนินงานบริการวิชาการแก่ชุมชนในภาคตะวันออก</p> <p>3.การติดตามผลการดำเนินงานบริการวิชาการแก่ชุมชนในภาคใต้</p> <p>4. การติดตามผลการดำเนินงานบริการวิชาการแก่ชุมชนในภาคเหนือ</p>	<p>การประเมินที่เป็นกระบวนการต่อเนื่องเพื่อให้ได้สารสนเทศสำหรับการตัดสินใจ แบ่งออกเป็น 4 ด้าน คือ</p> <p>1) ด้านบริบท (Context) ได้แก่</p> <p>วัตถุประสงค์และเป้าหมายของโครงการบริการวิชาการแก่ชุมชน</p> <p>2) ด้านปัจจัยนำเข้า (Input) ได้แก่</p> <p>1) ความพร้อมของผู้บริหารโรงเรียน</p> <p>2) ความพร้อมของบุคลากรในโรงเรียน</p> <p>3) การจัดสรรงบประมาณ</p> <p>3) ด้านกระบวนการ (Process) ได้แก่</p> <p>1) การจัดทางกายภาพ</p> <p>2) การจัดหาทรัพยากรสารสนเทศ</p> <p>3) กิจกรรมส่งเสริมการอ่าน</p> <p>4) ด้านผลผลิต (Output) ได้แก่</p> <p>1) พฤติกรรมการใช้ห้องสมุดของนักเรียน</p> <p>2) พฤติกรรมการใช้ห้องสมุดของครู</p> <p>3) ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการดำเนินงานห้องสมุด</p> <p>4) ความพึงพอใจของครูที่มีต่อการดำเนินงานห้องสมุด</p>
<p>โครงการวิจัย เรื่อง โครงการบริการวิชาการที่ยั่งยืน : ระยะที่ 1</p> <p>โครงการวิจัย เรื่อง โครงการบริการวิชาการที่ยั่งยืน : ระยะที่ 2</p>	<p>การประเมินความคิดเห็นที่มีต่อการเข้าร่วมกิจกรรมฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ</p> <p>(1) สถานภาพของผู้เข้าร่วมกิจกรรม</p> <p>(2) ความคิดเห็นที่มีต่อการเข้าร่วมกิจกรรมโครงการ</p>

การประเมินการติดตามผลการดำเนินงานบริการวิชาการแก่ชุมชน

1) ด้านบริบท (Context) ได้แก่ วัตถุประสงค์และเป้าหมายของโครงการบริการวิชาการแก่ชุมชน 2) ด้านปัจจัยนำเข้า (Input) ได้แก่ (1) ความพร้อมของผู้บริหารโรงเรียน (2) ความพร้อมของบุคลากรในโรงเรียน (3) การจัดสรรงบประมาณ 3) ด้านกระบวนการ (Process) ได้แก่ (1) การจัดทางกายภาพ (2) การจัดหา ทรัพยากรสารสนเทศ (3) กิจกรรมส่งเสริมการอ่าน 4) ด้านผลผลิต (Output) ได้แก่ (1) พฤติกรรมการใช้ห้องสมุดของนักเรียน (2) พฤติกรรมการใช้ห้องสมุดของครู (3) ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการดำเนินงานห้องสมุด (4) ความพึงพอใจของครูที่มีต่อการดำเนินงานห้องสมุด

ด้านบริบท

รายการประเมิน	ภาคกลาง	ภาคตะวันออก	ภาคเหนือ	ภาคใต้
วัตถุประสงค์และเป้าหมาย	✓	✓	✓	✓

ดำเนินการตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายของโครงการบริการวิชาการแก่ชุมชน โดยดำเนินกิจกรรมแก่ห้องสมุดโรงเรียนทั้ง 4 ภาค ซึ่งประกอบด้วย

- 1) การปรับปรุงทางกายภาพ ได้แก่การพัฒนาบริเวณนั่งอ่าน ชั้นวางหนังสือ การทาสีห้องสมุด การปรับปรุงสวนหย่อมและการจัดบรรยายส่งเสริมการใช้ห้องสมุด
- 2) การจัดหาทรัพยากรสารสนเทศ ได้แก่ การจัดหาหนังสือและวัสดุห้องสมุดการจัดซื้อการขอรับบริจาค
- 3) การจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน ได้แก่การส่งเสริมการอ่านภาษาไทย การส่งเสริมการอ่านภาษาอังกฤษ การสอนศิลปะ การเล่นิทาน การเล่าเรื่องหนังสือ การเล่นิทานประกอบท่าทาง
- 4) การวิเคราะห์หมวดหมู่หนังสือและการลงรายการฐานข้อมูลให้กับทรัพยากรสารสนเทศที่ได้จัดหาให้กับห้องสมุด
- 5) การจัดการอบรมความรู้เบื้องต้นทางบรรณารักษศาสตร์ให้แก่ผู้ปฏิบัติหน้าที่บรรณารักษ์

ด้านปัจจัยนำเข้า

รายการประเมิน	ภาคกลาง	ภาคตะวันออก	ภาคใต้	ภาคเหนือ
ความพร้อม ของผู้บริหาร โรงเรียน	-ไม่มีแผนเป็น ลายลักษณ์อักษร -มีการเปลี่ยนแปลง ผู้บริหารทำให้การ ดำเนินงานไม่ต่อเนื่อง	-มีแผนพัฒนา ห้องสมุดเป็นลาย ลักษณ์อักษร -ผู้บริหารให้ขวัญ และกำลังใจในการ ทำงานแก่ครู บรรณารักษ์	-มีและไม่มีแผน พัฒนาเป็น ลายลักษณ์อักษร -มีการจัดทำ โครงการเพื่อพัฒนา ห้องสมุดโดยดึงชุมชน เข้ามามีส่วนร่วม -มีการบริหารเชิงระบบคือ วิชาการ กิจกรรม การ ช่วยเหลือนักเรียน และ ระบบสนับสนุนบุคลากร	-มีนโยบายพัฒนา ห้องสมุด -มีการกำหนด ผู้รับผิดชอบ ห้องสมุด
ความพร้อม ของบุคลากร ในโรงเรียน	-ไม่มีครูบรรณารักษ์ -ครูที่ทำหน้าที่ดูแล ห้องสมุดมีภาระงาน สอนมาก -การมีส่วนของ นักเรียนและคณะ กรรมการห้องสมุด ในการจัดกิจกรรม และดูแลห้องสมุด	-ไม่มีครูบรรณารักษ์ -ครูมีภาระงานสอน มาก -การมีส่วนร่วม ของครูนักเรียนใน การพัฒนาห้องสมุด ทั้งทางกายภาพและ การจัดคัดเลือก หนังสือเข้าห้องสมุด	-ไม่มีครูบรรณารักษ์ -การมีส่วนของ นักเรียนและคณะ กรรมการห้องสมุด ในการจัดกิจกรรมและดูแล ห้องสมุด -บุคลากรมีการเรียนรู้ด้วย ตนเอง	-ครู บรรณารักษ์ยังขาด ความรู้พื้นฐาน
การจัดสรร งบประมาณ	-มีงบในการจัดซื้อ หนังสือ -ขาดงบในการปรับ ปรุงทางกายภาพ -มีแผนการขอรับ บริจาคจากหน่วย งานภายนอก -มีงบเฉพาะกรณี เมื่อมีความจำเป็น	-มีงบประมาณจำกัด -ไม่มีการกำหนด งบประมาณ -ขออนุมัติเป็นคราว ๆ -แสวงหาแหล่ง สนับสนุน	-ไม่ได้กำหนด แน่นอน จะเป็น งบอุดหนุนเป็น รายเดือน -การสนับสนุนจาก ชุมชน	มีการจัดสรร งบประมาณให้ ห้องสมุดอย่าง ต่อเนื่อง -ไม่เพียงพอ สำหรับ การซื้อหนังสือ และการขยาย พื้นที่ห้องสมุด หรือปรับปรุง พื้นที่ตาม เป้าหมาย

ด้านกระบวนการ

รายการประเมิน	ภาคกลาง	ภาคตะวันออก	ภาคใต้	ภาคเหนือ
การจัดทาง กายภาพ	-ความคับแคบ -แบ่งพื้นที่ให้กับกร เรียนการ สอนบางวิชา -ครุภัณฑ์ของห้องสมุด มีจำนวนไม่เพียงพอและ ไม่เหมาะสม -ที่นั่งอ่านไม่เพียงพอ	-ความคับ แคบ ขนาดของห้องสมุด ยังไม่เหมาะสม บรรยากาศร้อน -ด้านความชื้นเป็น ส่วนใหญ่ เวลาฝนตก ทำให้หนังสือเสียหาย และเป็นสาเหตุทำให้ ห้องสมุดมักมีกลิ่น อับชื้น	-ปรับปรุงห้องสมุด พัฒนาอาคารสถานที่ทั้งภายในและ ภายนอก -ห้องสมุด เป็นอาคารเดี่ยว ติดพื้นดินทำให้ มีปัญหาด้านความชื้น	-ปรับปรุงจัด ห้องสมุดให้สมบูรณ์ สะอาด สวยงาม -มีที่นั่งอ่านหนังสือ เพียงพอ
การจัดหา ทรัพยากร สารสนเทศ	-มีการจัดหาอย่างต่อเนื่อง แต่ในจำนวนที่ จำกัด และมีบางห้องสมุด ขาดความเคลื่อนไหว ในการจัดหา	มีงบประมาณ จำกัด แต่มีแผนพัฒนา ตลอดทั้งปีโดยมีทั้ง ผู้บริหาร ครู บุคลากร ทางการศึกษา นักเรียน และประชาชนในชุมชน ร่วมกัน	การจัดสรร งบประมาณให้แก่ โรงเรียนอย่างต่อเนื่อง แต่ในจำนวนที่จำกัด	-มีทรัพยากร สารสนเทศและ ะการบริการตรงกับ ความต้องการของ นักเรียน
กิจกรรมส่งเสริม การอ่าน	มีส่วนสนับสนุน การพัฒนาห้องสมุด ในรูปของการเป็น คณะกรรมการ ห้องสมุด	-ครูผู้สอน นำนักเรียนมาใช้ ห้องสมุด -สนับสนุนกิจกรรม ส่งเสริมการอ่านและมี ชั่วโมงสอนการใช้ ห้องสมุด	-มีกิจกรรม ที่จะต้องนำนักเรียน มาใช้ห้องสมุด - ให้มีการ ศึกษาค้นคว้า ด้วยตนเอง	-มีการจัดกิจกรรม ส่งเสริมการอ่าน ไม่หยุดนิ่ง และทำอย่างต่อเนื่อง

ด้านผลผลิต

รายการประเมิน	ภาคกลาง	ภาคตะวันออก	ภาคใต้	ภาคเหนือ
พฤติกรรม การใช้ห้องสมุด ของนักเรียน	-ใช้ห้องสมุด สัปดาห์ละ 3 วัน ใช้เพื่อศึกษา ค้นคว้า	เข้าใช้ห้องสมุด 1-2 วันต่อ สัปดาห์ ใช้เพื่อ อ่านหนังสือ	-ใช้ห้องสมุด 5 วันต่อสัปดาห์ -ใช้เพื่อศึกษาค้น คว้า	ใช้ห้องสมุด สัปดาห์ละ 3-4 วัน -ใช้เพื่อศึกษา ค้นคว้า
พฤติกรรมการใช้ห้องสมุดของครู	-ใช้ห้องสมุด ค่อนข้างน้อย -ใช้เพื่อศึกษา ค้นคว้า	-ใช้ห้องสมุด ค่อนข้างน้อย -เพื่อศึกษา ค้นคว้า และ เตรียมการสอน	-เข้าใช้ห้องสมุด 1-2 วัน และห้อง สมุด 3-4 วันต่อ สัปดาห์ เพื่อ ศึกษาค้นคว้า	-เข้าใช้ห้องสมุด 1-2 วัน และห้อง สมุด 3-4 วันต่อ สัปดาห์ เพื่อ ศึกษาค้นคว้า และยืมหนังสือ
ความพึงพอใจของ นักเรียนที่มี ต่อการดำเนินงานห้องสมุด	-อยู่ในระดับมาก -ห้องสมุดมีความ สะอาดและน่า เข้าใช้	-อยู่ในระดับมาก -ห้องสมุดมีความ สะอาดและน่า เข้าใช้	-อยู่ในระดับมาก -ห้องสมุดมีความ สะอาดและน่า เข้าใช้	-อยู่ในระดับ มากที่สุด -เวลาเปิด-ปิดของ ห้องสมุดเหมาะสม -หยิบหนังสือ จากชั้นได้ง่าย
ความพึงพอใจ ของครูที่มี ต่อการดำเนินงานห้องสมุด	-อยู่ในระดับมากที่สุด -มนุษยสัมพันธ์ ของผู้ให้บริการ -ทางกายภาพ ความเรียบร้อย แสงสว่าง ความเงียบสงบ	-อยู่ในระดับ มากที่สุด -สภาพความ เรียบร้อยของชั้น หนังสือ	-อยู่ในระดับมาก -มีจำนวนเก้าอี้ หรือที่นั่งเพียงพอ -แสงสว่างใน ห้องสมุด	-อยู่ในระดับมาก -มีจำนวนเก้าอี้ หรือที่นั่งเพียงพอ -แสงสว่างใน ห้องสมุด
นิสัยรักการอ่าน ของนักเรียน นิสัยรักการอ่าน	-อยู่ในระดับ มากที่สุด -ได้รับความรู้ ใหม่ ๆ จาก การอ่านหนังสือ	-อยู่ในระดับ มากที่สุด -ได้รับความรู้ ใหม่ ๆ จาก การอ่านหนังสือ	-อยู่ในมากที่สุด - นักเรียนได้รับ ความรู้ใหม่ ๆ จากการอ่าน หนังสือ	อยู่ในมากที่สุด - นักเรียนได้รับ ความรู้ใหม่ ๆ จากการอ่าน

ต้นแบบการให้บริการวิชาการแก่ชุมชนที่ยั่งยืน

1. ข้อมูลคัดเลือกและจัดหาหนังสือรวมทั้งตำราสำหรับครูผู้สอน

ชื่องานวิจัย	จำนวนโรงเรียน	จำนวนหนังสือ
โครงการวิจัย เรื่อง โครงการบริการ วิชาการที่ยั่งยืน : ระยะที่ 1	16	โรงเรียนละ 76 รายการ
โครงการวิจัย เรื่อง โครงการบริการ วิชาการที่ยั่งยืน : ระยะที่ 2	16	โรงเรียนละ 74 รายการ

2. ข้อมูลประเมินผลการเข้าร่วมกิจกรรมโครงการบริการวิชาการแก่ชุมชน

ตอนที่ 1 สถานภาพ

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นที่มีต่อการเข้าร่วมกิจกรรมของโครงการบริการวิชาการฯ

ตอนที่ 1 สถานภาพ

ข้อมูลการประเมิน	โครงการบริการวิชาการที่ ยั่งยืน : ระยะที่ 1	โครงการบริการวิชาการที่ ยั่งยืน : ระยะที่ 2
เพศ	ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง	ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง
ระดับการศึกษา	ปริญญาตรีมากที่สุด	ปริญญาตรีมากที่สุด
สาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษา	สาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษา ส่วนใหญ่ภาษาไทย สาขา บรรณารักษศาสตร์ 1 คน	สาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษา ส่วนใหญ่การประถมศึกษา สาขาบรรณารักษศาสตร์ 1 คน
ประสบการณ์ในการทำงาน	มีประสบการณ์การทำงานมากกว่า 10 ปีขึ้นไป	มีประสบการณ์การทำงาน มากกว่า 10 ปีขึ้นไป
ประสบการณ์ในการทำงาน ในห้องสมุด	ส่วนใหญ่มีประสบการณ์การทำงานใน ห้องสมุดไม่ถึง 1 ปี	ส่วนใหญ่มีประสบการณ์การ ทำงานในห้องสมุดไม่ถึง 1 ปี

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นที่มีต่อการเข้าร่วมกิจกรรมของโครงการบริการวิชาการฯ เป็นการประเมิน การให้ความรู้ด้านการดำเนินงานห้องสมุดแก่อาจารย์ผู้เข้าร่วมกิจกรรม ซึ่งประกอบด้วยข้อคำถาม 4 ด้าน ได้แก่ (1) ด้านบริบท (2) ด้านปัจจัยนำเข้า (3) ด้านกระบวนการ และ (4) ด้านผลผลิต

รายการประเมิน	โครงการบริการวิชาการที่ยั่งยืน : ระยะที่ 1	โครงการบริการวิชาการที่ยั่งยืน : ระยะที่ 2
ด้านบริบท	-หลักสูตรการอบรมเป็นประโยชน์ต่อ สถานศึกษา -บรรยากาศการฝึกอบรมมีความ เป็นกันเอง	-บรรยากาศการฝึกอบรมมีความ เป็นกันเอง -หลักสูตรการอบรมเป็นประโยชน์ต่อ สถานศึกษา
ด้านปัจจัยนำเข้า	-ความพร้อมของวัสดุอุปกรณ์ ในการฝึกอบรม -ความเหมาะสมของเนื้อหาเรื่องการ ซ่อมบำรุงหนังสือ -เนื้อหาเอกสารประกอบการ ฝึกอบรม มีความชัดเจนอ่านเข้าใจง่าย	-ความพร้อมของวัสดุอุปกรณ์ ในการฝึกอบรม -ความเหมาะสมของเนื้อหาเรื่องการซ่อม บำรุงหนังสือ -ความเหมาะสมของเนื้อหาเรื่องการจัด กิจกรรมส่งเสริมการอ่าน -เนื้อหาเอกสารประกอบการฝึกอบรมมี ความชัดเจนอ่านเข้าใจง่าย
ด้านกระบวนการ	-การฝึกภาคปฏิบัติ ช่วยให้เข้าใจ เนื้อหาได้ชัดเจน -วิทยากรมีความรู้ความเชี่ยวชาญใน เนื้อหาเป็นอย่างดี . วิทยากรเปิดโอกาสให้ซักถาม/ แลกเปลี่ยนความรู้	-วิทยากรมีความรู้ความเชี่ยวชาญใน เนื้อหาเป็นอย่างดี -การฝึกภาคปฏิบัติ ช่วยให้เข้าใจเนื้อหา ได้ชัดเจน -การดำเนินการฝึกอบรมเป็นไปตาม ตารางที่กำหนด
ด้านผลผลิต	-เนื้อหาและกิจกรรมการฝึกอบรม เป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติงาน . ได้รับความรู้และเสริมสร้าง ประสบการณ์ตรงสามารถนำความรู้ และเทคนิคไปปฏิบัติได้ - การซ่อม หนังสือ -สร้างฐานข้อมูล	-ประสบการณ์ตรงสามารถนำความรู้และ เทคนิคไปปฏิบัติได้ - การซ่อมหนังสือ –ส่งเสริมการอ่าน -ได้รับความรู้และเสริมสร้างประสบการณ์ ตรง

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการสังเคราะห์งานวิจัย ปัจจัยที่เอื้อต่อการดำเนินโครงการบริการวิชาการ แก่ชุมชนที่ยั่งยืนของสำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ซึ่งเป็นการสังเคราะห์เชิงคุณภาพเป็นการศึกษาวิจัยเพื่อมุ่งตีความเนื้อหาการวิจัยซึ่งนำไปสู่ข้อสรุปรวมของวิจัยจากประเด็นปัญหาเดียวกัน การพิจารณาถึงองค์ความรู้ของข้อค้นพบจากงานวิจัย (ศศิธร ศักดิ์เทวินทร์. 2551) ผู้วิจัยได้นำเสนอเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย กรอบแนวคิดของโครงการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะดังนี้

วัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย

เพื่อศึกษาปัจจัยที่เอื้อต่อการดำเนินงานโครงการบริการวิชาการแก่ชุมชนที่ยั่งยืนของสำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ขอบเขตของโครงการวิจัย

1. กระบวนการโครงการวิจัย การนำผลการติดตามโครงการวิจัยเรื่องการดำเนินงานบริการวิชาการแก่ชุมชนในภาคกลาง ภาคตะวันออก ภาคใต้ ภาคเหนือ และการทำโครงการวิจัย: เรื่อง โครงการบริการวิชาการที่ยั่งยืน ระยะเวลาที่ 1 และระยะเวลาที่ 2 ภายใต้โครงการวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่เอื้อต่อการดำเนินโครงการบริการวิชาการแก่ชุมชนที่ยั่งยืน

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ประกอบด้วยโครงการวิจัยเรื่องการติดตามผลการดำเนินงานบริการวิชาการแก่ชุมชน ภาคกลาง ภาคตะวันออก ภาคใต้ และภาคเหนือ ที่สำนักหอสมุดกลางที่ได้ติดตามผลการดำเนินโครงการบริการวิชาการ และโครงการวิจัย: เรื่อง โครงการบริการวิชาการที่ยั่งยืน ระยะเวลาที่ 1 และระยะเวลาที่ 2

กลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วยผลสรุปโครงการวิจัยเรื่องการติดตามผลการดำเนินงานบริการวิชาการแก่ชุมชน ภาคกลาง ภาคตะวันออก ภาคใต้ และภาคเหนือ ที่สำนักหอสมุดกลางที่ได้ติดตามผลการดำเนินโครงการบริการวิชาการ และโครงการวิจัย: เรื่อง โครงการบริการวิชาการที่ยั่งยืน ระยะเวลาที่ 1 และระยะเวลาที่ 2 รวมทั้งหมด จำนวน 6 โครงการ

กรอบแนวความคิดของโครงการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ใช้วิธีการสังเคราะห์โครงการวิจัยจำนวน 6 โครงการ เป็นการวิเคราะห์ ข้อมูลเชิงคุณภาพที่มุ่งนำผลการวิจัยทั้งหมดมาหาข้อสรุปร่วมกัน เพื่อให้ได้ข้อสรุปได้ตาม วัตถุประสงค์การวิจัยหรือไม่ โดยผลจากการสังเคราะห์จะให้ข้อมูล ข้อสรุปในการศึกษาการศึกษา ปัจจัยที่เอื้อต่อการดำเนินงานโครงการบริการวิชาการแก่ชุมชนที่ยั่งยืนต่อไป

การติดตามโครงการวิจัยเรื่องการดำเนินงานบริการวิชาการแก่ชุมชนในภาคกลาง ภาค ตะวันออก ภาคใต้ ภาคเหนือ มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินโครงการใน 4 ด้าน ได้แก่

1. ด้านบริบท ประกอบด้วย วัตถุประสงค์และเป้าหมายของโครงการบริการวิชาการ แก่ชุมชน
2. ด้านปัจจัยนำเข้า ประกอบด้วย ความพร้อมของผู้บริหารโรงเรียน ความพร้อม ของบุคลากรในโรงเรียน และการจัดสรรงบประมาณ
3. ด้านกระบวนการ ได้แก่ การจัดทำกายภาพห้องสมุด การจัดหาทรัพยากร สารสนเทศ และการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน
4. ด้านผลผลิต ได้แก่ พฤติกรรมการใช้ห้องสมุดของนักเรียนและครู ความพึงพอใจ ของนักเรียนและครูที่มีต่อการดำเนินงานห้องสมุด และนิสัยรักการอ่านของนักเรียน

โครงการวิจัยเรื่อง การติดตามผลการดำเนินงานบริการวิชาการแก่ชุมชนในภาคกลาง

การติดตามผลการดำเนินงานห้องสมุด มีการประเมินโครงการใน 4 ด้านดังนี้

1. ด้านบริบท ได้แก่ วัตถุประสงค์และเป้าหมายของโครงการบริการวิชาการแก่ชุมชน สรุปได้ว่าสำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้ดำเนินการตามวัตถุประสงค์และ เป้าหมายของโครงการบริการวิชาการแก่ชุมชน โดยดำเนินกิจกรรมแก่ห้องสมุดโรงเรียน ซึ่ง ประกอบด้วย

- 1) การปรับปรุงทางกายภาพ ได้แก่การพัฒนาบริเวณนั่งอ่าน ชั้นวางหนังสือ การทาสี ห้องสมุด การปรับปรุงสวนหย่อมและการจัดบรรยายส่งเสริมการใช้ห้องสมุด
- 2) การจัดหาทรัพยากรสารสนเทศ ได้แก่ การจัดหาหนังสือและวัสดุห้องสมุดการจัดซื้อ การ ขอรับบริจาค
- 3) การจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน ได้แก่การส่งเสริมการอ่านภาษาไทย การส่งเสริมการ อ่านภาษาอังกฤษ การสอนศิลปะ การเล่านิทาน การเล่าเรื่องหนังสือ การเล่านิทาน ประกอบท่าทาง
- 4) การวิเคราะห์หมวดหมู่หนังสือและการลงรายการฐานข้อมูลให้กับทรัพยากร สารสนเทศที่ได้จัดหาให้กับห้องสมุด
- 5) การจัดการอบรมความรู้เบื้องต้นทางบรรณารักษศาสตร์ให้แก่ครูผู้ปฏิบัติหน้าที่ บรรณารักษ์

2. ด้านปัจจัยนำเข้า ได้แก่ 1) ความพร้อมของผู้บริหารโรงเรียน 2) ความพร้อมของบุคลากรในโรงเรียน 3) การจัดสรรงบประมาณ ดังนี้

1) ด้านความพร้อมของผู้บริหารห้องสมุด ไม่มีแผนการพัฒนาห้องสมุดที่เป็นลาย-ลักษณะอักษร จึงส่งผลให้ไม่มีการกำหนดแผนการพัฒนาห้องสมุดในระยะยาว นอกจากนี้ การเปลี่ยนแปลงผู้บริหาร ทำให้การพัฒนาห้องสมุดไม่ต่อเนื่องและไม่มีทิศทางในการพัฒนาที่ชัดเจน

2) ด้านความพร้อมของบุคลากรในโรงเรียน ครูบรรณารักษ์มีชั่วโมงการสอนมาก ทำให้เวลาที่จัดทำกิจกรรมส่งเสริมการอ่านของห้องสมุดน้อยลง ขณะเดียวกันผู้บริหารโรงเรียนมีความเห็นว่าครูบรรณารักษ์ควรเป็นผู้ที่มีความกระตือรือร้นในการแสวงหาความรู้และกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อนำมาจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน บางโรงเรียนไม่มีครูบรรณารักษ์โดยตรง การดำเนินงานห้องสมุดใช้ครูอัตราจ้าง และมีครูภาษาไทยมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน มีนักเรียนช่วยงาน

3) ด้านการจัดสรรงบประมาณ ได้รับงบประมาณจำกัดสำหรับการจัดซื้อหนังสือ และขาดงบประมาณในการปรับปรุงทางกายภาพของห้องสมุด

3. ด้านกระบวนการ ได้แก่ 1) การจัดทางกายภาพ 2) การจัดหาทรัพยากรสารสนเทศ 3) กิจกรรมส่งเสริมการอ่าน

1) ด้านการจัดทางกายภาพ มีปัญหาเรื่องความคับแคบ และต้องแบ่งพื้นที่ให้กับการเรียนการสอนบางวิชา ครุภัณฑ์ของห้องสมุดมีจำนวนไม่เพียงพอและมีขนาดไม่เหมาะสม แสงสว่างมีไม่เพียงพอ อากาศไม่ถ่ายเท ร้อนอบอ้าว พัดลมมีไม่เพียงพอ ที่นั่งอ่านไม่เพียงพอ อีกทั้งเวลาเปิด-ปิดห้องสมุดไม่แน่นอน

2) การจัดหาทรัพยากรสารสนเทศ มีการจัดสรรงบประมาณให้แก่โรงเรียนอย่างต่อเนื่อง แต่ในจำนวนที่จำกัด ทำให้ขาดความเคลื่อนไหวของการจัดหาทรัพยากรห้องสมุด

3) กิจกรรมส่งเสริมการอ่าน มีการสนับสนุนการพัฒนาห้องสมุดในรูปแบบของการเป็นคณะกรรมการห้องสมุด มีครูสนับสนุนการพัฒนาห้องสมุดโดยการให้คำแนะนำเกี่ยวกับแนวทางในการพัฒนาห้องสมุด และการสนับสนุนให้นักเรียนช่วยงานห้องสมุดอีกด้วย แต่ยังคงขาดเรื่องการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน

4. ด้านผลผลิต ได้แก่ 1) พฤติกรรมการใช้ห้องสมุดของนักเรียน 2) พฤติกรรมการใช้ห้องสมุดของครู 3) ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อบริการห้องสมุด 4) ความพึงพอใจของครูที่มีต่อบริการห้องสมุด 5) นิสัยรักการอ่านของนักเรียน

1) พฤติกรรมการใช้ห้องสมุดของนักเรียน นักเรียนมีการเข้าใช้ห้องสมุดสัปดาห์ละ 3 วันมากที่สุด วัตถุประสงค์ของการเข้าใช้คือเพื่อศึกษาค้นคว้า

2) พฤติกรรมการใช้ห้องสมุดของครูพบว่าพฤติกรรมการใช้ห้องสมุดของครูผู้สอนเข้าใช้ห้องสมุดค่อนข้างน้อย สำหรับวัตถุประสงค์ที่เข้าใช้คือเพื่อศึกษาค้นคว้า การยืมหนังสือมีนาน ๆ ครั้ง

3) ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการบริการห้องสมุด ความพึงพอใจต่อการบริการของห้องสมุด มีความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับมาก สำหรับรายละเอียดของความพึงพอใจต่อการบริการของห้องสมุด ที่มีความพึงพอใจมากที่สุดคือห้องสมุดมีความสะอาดและน่าเข้าไปใช้

4) ความพึงพอใจของครูที่มีต่อการบริการห้องสมุด มีความพึงพอใจต่อการบริการ มีความพึงพอใจในมนุษยสัมพันธ์ของผู้ให้บริการ พึงพอใจในลักษณะทางกายภาพ เช่นความเรียบร้อยของชั้นวางหนังสือ แสงสว่างในห้องสมุด ความเงียบสงบ ในห้องสมุด เป็นต้น

5) นิสัยรักการอ่านของนักเรียน นิสัยรักการอ่านของนักเรียน มีนิสัยรักการอ่านมากที่สุด คือ นักเรียนได้รับความรู้ใหม่ ๆ จากการอ่านหนังสือ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะนักเรียนเห็นว่าการอ่านจะทำให้มีความรู้เพิ่มมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาศาภาพการอ่านของนักเรียนประถมศึกษาและมัธยมศึกษา (กรมวิชาการ. 2545: ออนไลน์) ที่พบว่านักเรียนให้เหตุผลในการอ่านโดยเรียงจากมากไปหาน้อยตามลำดับ ได้แก่ ช่วยเพิ่มพูน ความรู้ เพื่อความสนุกสนานเพลิดเพลิน และชอบอ่าน

สรุปผลจากการติดตามผลการดำเนินงานบริการวิชาการแก่ชุมชนในภาคกลาง พบว่าห้องสมุดโรงเรียนยังคงดำเนินกิจกรรมการให้บริการอย่างต่อเนื่องภายใต้ข้อจำกัดต่าง ๆ กัน โดยเฉพาะความพร้อมด้านบุคลากรที่รับผิดชอบดำเนินการและดูแลกิจการด้านห้องสมุด เนื่องจากมีการเปลี่ยนแปลงบุคลากรที่รับผิดชอบในภาระหน้าที่ดังกล่าวตามวาระและเหตุอันจำเป็นตามสถานการณ์ จึงทำให้สามารถสรุปได้ว่า ปัจจัยในการดำเนินงานห้องสมุดประการหนึ่งที่สำคัญนั้นก็คือ บุคลากรที่รับผิดชอบภาระหน้าที่งานห้องสมุด คณะผู้วิจัยจึงมุ่งไปที่ประเด็นการพัฒนาหรือให้ความรู้ด้านห้องสมุดแก่บุคลากรที่รับผิดชอบด้วยการอบรมเชิงปฏิบัติการ เนื่องจากบุคลากรนี้จะเป็นตัวขับเคลื่อนสำคัญให้งานห้องสมุดสามารถดำเนินไปได้อย่างต่อเนื่อง ความรู้เกี่ยวกับงานห้องสมุดประกอบด้วยความรู้พื้นฐานในการวิเคราะห์หมวดหมู่หนังสือ และการบันทึกรายการบรรณานุกรมลงในฐานข้อมูล การจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน และการดูแลบำรุงรักษาหนังสืออย่างง่าย ด้วยความรู้พื้นฐานเหล่านี้จะทำให้บุคลากรที่รับผิดชอบสามารถนำไปปรับหรือประยุกต์ใช้ตามสถานะของเหตุการณ์ในแต่ละห้องสมุดได้

โครงการวิจัยเรื่อง การติดตามผลการดำเนินงานบริการวิชาการแก่ชุมชนในภาคตะวันออก

การติดตามผลการดำเนินงานห้องสมุด มีการประเมินโครงการใน 4 ด้านดังนี้

1. **ด้านบริบท** ได้แก่ วัตถุประสงค์และเป้าหมายของโครงการบริการวิชาการแก่ชุมชน สรุปได้ว่าสำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้ดำเนินการตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายของโครงการบริการวิชาการแก่ชุมชนโดยดำเนินกิจกรรมแก่ห้องสมุดโรงเรียน ประกอบด้วย

1) ด้านการปรับปรุงทางกายภาพ ได้แก่ การปรับปรุงภูมิทัศน์ทั้งภายในและภายนอกห้องสมุดให้มีชีวิต น่าเข้าไปใช้ ตั้งแต่ บริเวณโดยรอบห้องสมุด ทาสีห้องสมุด บริเวณที่นั่งอ่านหนังสือ ชั้นวางหนังสือ ป้ายประชาสัมพันธ์การใช้ห้องสมุด ป้ายบอกหมวดหมู่หนังสือ ติดไฟฟ้าเพิ่ม

ในบางจุด ปรับขยายห้องสมุด เป็นต้น

2) การจัดหาทรัพยากรสารสนเทศห้องสมุด ได้แก่ การจัดหาหนังสือ วัสดุห้องสมุด ที่สอดคล้องกับการเรียนการสอนและสอดคล้องกับชุมชนโดยรอบ ตลอดจนเครื่องคอมพิวเตอร์ เครื่องฉายซีดี ชั้นวางหนังสือ เป็นต้น

3) การวิเคราะห์ทรัพยากรสารสนเทศห้องสมุดและการสร้างฐานข้อมูลทรัพยากรสารสนเทศทั้งทรัพยากรสารสนเทศที่เป็นของเดิมของห้องสมุดและสำนักหอสมุดกลางจัดทำให้ ภายหลังรวมทั้งประทับตรา ตัดสันหนังสือ ตัดบาร์โค้ดหนังสือ

4) การจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน ได้แก่ การส่งเสริมการอ่านภาษาไทย ภาษาอังกฤษ การสอนศิลปะ การเล่าเรื่องหนังสือ การสืบค้นหาหนังสือ ทักษะการรู้สารสนเทศ การซ่อมหนังสือ ปลูกฝังการมีจิตอาสา มีคุณธรรมให้แก่นักเรียนและคนในชุมชนอย่างต่อเนื่อง รักการเรียนรู้ตลอดชีวิต

5) การจัดการอบรมความรู้เบื้องต้นทางบรรณารักษศาสตร์ให้แก่ครู ผู้ปฏิบัติหน้าที่ บรรณารักษ์รวมทั้งครูและนักเรียนช่วยงานห้องสมุด เพื่อให้การดำเนินการห้องสมุดเป็นไปอย่างต่อเนื่อง มิฉะนั้นจะทำให้ไม่มีผู้ใดประสงค์จะช่วยงานของห้องสมุดโรงเรียน เช่น การสร้างฐานข้อมูล และวัสดุ การวิเคราะห์หมวดหมู่หนังสือ การเตรียมตัวเล่มก่อนออกบริการ การจัดหนังสือขึ้นชั้น การสืบค้นหาหนังสือในห้องสมุด เป็นต้น

2. ด้านปัจจัยนำเข้า ได้แก่ ความพร้อมของผู้บริหารโรงเรียน ความพร้อมของบุคลากรในโรงเรียน การจัดสรรงบประมาณ ดังนี้

1) ด้านความพร้อมของผู้บริหารโรงเรียน มีแผนพัฒนาห้องสมุดเป็นลายลักษณ์อักษรและจัดทำโครงการพัฒนาห้องสมุดโดยดึงชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม ผู้บริหารห้องสมุดสนับสนุนโดยให้ครูและนักเรียนเข้าไปช่วยงานห้องสมุดและส่งเสริมกระตุ้นให้ครู นักเรียนเข้าใช้ห้องสมุดประกอบการเรียนการสอนและจัดกิจกรรมต่าง ๆ

2) ด้านความพร้อมของบุคลากรในโรงเรียน ครูที่ได้รับมอบหมายให้ดูแลห้องสมุดมีภาระงานสอนและงานพิเศษอื่น ๆ มาก ทำให้มีเวลาในการดำเนินงานห้องสมุดน้อยและไม่มีความรู้ตรงกับวิชาชีพ ห้องสมุดเปิด-ปิดได้บางเวลาเท่านั้น แต่ครูในโรงเรียนก็มีโอกาสให้การสนับสนุนและพัฒนาห้องสมุดโดยให้คำปรึกษาแนะนำในการจัดกายภาพ คัดเลือกหนังสือ เข้าร่วมอบรมการใช้ห้องสมุด ตลอดจนสนับสนุนให้นักเรียนมาช่วยงานห้องสมุดอย่างต่อเนื่อง

3) ด้านการจัดสรรงบประมาณ มีงบประมาณจำกัดไม่เพียงพอที่จะจ้างบุคลากรสายวิชาชีพ มาดูแลห้องสมุด และขออนุมัติเป็นคราว ๆ แก้ปัญหาโดยแสวงหาแหล่งสนับสนุนด้านการเงินและทรัพยากร

3. ด้านกระบวนการ ได้แก่ การจัดทางกายภาพ การจัดหาทรัพยากรสารสนเทศ การจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน

1) การจัดทางกายภาพ มีปัญหาเรื่องความคับแคบ ขนาดของห้องสมุดยังไม่เหมาะสม บรรยากาศร้อน ครุภัณฑ์สำหรับใช้งานยังมีไม่เพียงพอและไม่เหมาะสม มีปัญหาด้านความชื้นเป็นส่วนใหญ่ เวลาฝนตกทำให้หนังสือเสียหายและเป็นสาเหตุทำให้ห้องสมุดมักมีกลิ่นอับชื้น

2) การจัดหาทรัพยากรสารสนเทศ มีงบประมาณจำกัด แต่มีแผนพัฒนาตลอดทั้งปีโดยมีทั้งผู้บริหาร ครู บุคลากรทางการศึกษา นักเรียน และประชาชนในชุมชนร่วมกันพัฒนาห้องสมุด ตลอดจนขอความช่วยเหลือจากหน่วยงานรัฐบาลและเอกชนอีกด้วยทำให้มีทรัพยากรสารสนเทศเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง

3) การจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน กำหนดให้ครูผู้สอนวางแผนการสอนโดยมีกิจกรรมที่จะต้องนำนักเรียนมาใช้ห้องสมุด สนับสนุนการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านและมีชั่วโมงสอนการใช้ห้องสมุดแก่นักเรียน เนื่องจากครูนำนักเรียนเข้ามาจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในห้องสมุดน้อยมาก

4. ด้านผลผลิต ได้แก่ พฤติกรรมการใช้ห้องสมุดของนักเรียน พฤติกรรมการใช้ห้องสมุดของครู ความพึงพอใจของครูที่มีต่อบริการห้องสมุด ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อบริการห้องสมุดนิสัยรักการอ่านของนักเรียน

1) พฤติกรรมการใช้ห้องสมุดของนักเรียน นักเรียนเข้าใช้ห้องสมุด 1-2 วัน และใช้ห้องสมุด 5 วันต่อสัปดาห์มากที่สุด วัตถุประสงค์ในการเข้าใช้ห้องสมุดคือนักเรียนเข้าใช้ห้องสมุดเพื่ออ่านหนังสือ

2) พฤติกรรมการใช้ห้องสมุดของครู ครูผู้สอนเข้าใช้ห้องสมุดค่อนข้างน้อยและนำนักเรียนเพื่อเข้ามาจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในห้องสมุดน้อย สำหรับวัตถุประสงค์ที่เข้าใช้คือเพื่อศึกษาค้นคว้า และเตรียมการสอน

3) ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อบริการห้องสมุด นักเรียนมีความพึงพอใจในระดับมาก สำหรับความพึงพอใจต่อบริการของห้องสมุดที่มีความพึงพอใจมากคือห้องสมุดมีความสะอาดน่าเข้าใช้ และมีจำนวนเก้าอี้หรือที่นั่งเพียงพอ

4) ความพึงพอใจของครูที่มีต่อบริการห้องสมุด ครูมีความพึงพอใจต่อสภาพความเรียบร้อยของชั้นหนังสือมากที่สุด

5) นิสัยรักการอ่านของนักเรียน นักเรียนชอบไปห้องสมุด เพราะนักเรียนได้ความรู้ใหม่ ๆ จากการอ่านหนังสือ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ นักเรียนพบว่า การอ่านจะทำให้มีความรู้เพิ่มมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาศภาพการอ่านของนักเรียนประถมศึกษาและมัธยมศึกษา (กรมวิชาการ. 2545: ออนไลน์) ที่พบว่านักเรียนให้เหตุผลในการอ่านโดยเรียงจากมากไปหาน้อยตามลำดับ ได้แก่ ช่วยเพิ่มพูน ความรู้ เพื่อความสนุกสนานเพลิดเพลิน และชอบอ่าน

สรุปผลจากการติดตามผลการดำเนินงานบริการวิชาการแก่ชุมชนในภาคตะวันออก พบว่า ห้องสมุดโรงเรียนยังคงดำเนินกิจกรรมการให้บริการอย่างต่อเนื่องภายใต้ข้อจำกัดต่าง ๆ กัน โดยเฉพาะความพร้อมด้านบุคลากรที่รับผิดชอบดำเนินการและดูแลกิจการด้านห้องสมุด เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงบุคลากรที่รับผิดชอบในภาระหน้าที่ดังกล่าวตามวาระและเหตุอันจำเป็นตามสถานการณ์ จึงทำให้สามารถสรุปได้ว่าปัจจัยในการดำเนินงานห้องสมุดประการหนึ่งที่สำคัญนั้นก็คือนักบุคลากรที่รับผิดชอบภาระหน้าที่งานห้องสมุด คณะผู้วิจัยจึงมุ่งไปที่ประเด็นการพัฒนาหรือให้ความรู้ด้านห้องสมุดแก่บุคลากรที่รับผิดชอบด้วยการอบรมเชิงปฏิบัติการ เนื่องจากบุคลากรนี้จะเป็นตัวขับเคลื่อนสำคัญให้งานห้องสมุดสามารถดำเนินไปได้อย่างต่อเนื่อง ความรู้เกี่ยวกับงานห้องสมุดประกอบด้วยความรู้พื้นฐานในการบันทึกรายการบรรณานุกรมหนังสือ การจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน และการดูแลบำรุงรักษาหนังสืออย่างง่าย ด้วยความรู้พื้นฐานเหล่านี้จะทำให้บุคลากรที่รับผิดชอบสามารถนำไปปรับหรือประยุกต์ใช้ตามสภาวะของเหตุการณ์ในแต่ละห้องสมุดได้

โครงการวิจัยเรื่อง การติดตามผลการดำเนินงานบริการวิชาการแก่ชุมชนในภาคใต้

การติดตามผลการดำเนินงานห้องสมุด มีการประเมินโครงการใน 4 ด้านดังนี้

1. ด้านบริบท ได้แก่ วัตถุประสงค์และเป้าหมายของโครงการบริการวิชาการแก่ชุมชน

สรุปได้ว่าสำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้ดำเนินการตาม วัตถุประสงค์และเป้าหมายของโครงการบริการวิชาการแก่ชุมชนโดยดำเนินกิจกรรมแก่ห้องสมุดโรงเรียน ประกอบด้วย

1) ด้านการปรับปรุงทางกายภาพ ได้แก่ การปรับปรุงภูมิทัศน์ทั้งภายในและภายนอกห้องสมุด ตั้งแต่บริเวณโดยรอบห้องสมุด ทาสีห้องสมุด บริเวณที่นั่งอ่านหนังสือ ชั้นวางหนังสือ บ้ายประชาสัมพันธ์การใช้ห้องสมุด บ้ายบอกหมวดหมู่หนังสือ ติดไฟฟ้าเพิ่มในบางจุด ปรับขยายห้องสมุด เป็นต้น

2) การจัดหาทรัพยากรสารสนเทศห้องสมุด ได้แก่ การจัดหาหนังสือ วัสดุห้องสมุดที่สอดคล้องกับการเรียนการสอนและสอดคล้องกับชุมชนโดยรอบ ตลอดจนเครื่องคอมพิวเตอร์ ชั้นวางหนังสือ เป็นต้น

3) การวิเคราะห์และการสร้างฐานข้อมูลทรัพยากรสารสนเทศ ได้แก่ หนังสือหรือทรัพยากรสารสนเทศที่เป็นของเดิมของห้องสมุด และที่สำนักหอสมุดกลางจัดหาให้ภายหลัง รวมทั้งการประทับตรา ติดสันหนังสือ ติดบาร์โค้ดหนังสือ

4) การจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน ได้แก่ การส่งเสริมการอ่านภาษาไทย ภาษาอังกฤษ การสอนศิลปะ การเล่าเรื่องหนังสือ การสืบค้นหาหนังสือ ทักษะการรู้สารสนเทศ การซ่อมหนังสือ ปลูกฝังการมีจิตอาสา สร้างคุณธรรมให้เกิดแก่นักเรียนและคนในชุมชนอย่างต่อเนื่องมีการเรียนรู้ตลอดชีวิต

5) การจัดการอบรมความรู้เบื้องต้นทางบรรณารักษศาสตร์ ได้แก่ การ

อบรมให้แก่ครู ผู้ปฏิบัติหน้าที่บรรณารักษ์ รวมทั้งครูและนักเรียนช่วยงานห้องสมุด เพื่อให้การดำเนินการห้องสมุดเป็นไปอย่างต่อเนื่อง และส่งเสริมให้ช่วยงานของห้องสมุดโรงเรียน เช่น การสร้างฐานข้อมูลและวัสดุ การวิเคราะห์หมวดหมู่หนังสือ การเตรียมตัวเล่มก่อนออกบริการ การจัดหนังสือชั้นชั้น การสืบค้นหนังสือในห้องสมุด เป็นต้น

2. ด้านปัจจัยนำเข้า ได้แก่ ความพร้อมของผู้บริหารโรงเรียน ความพร้อมของบุคลากรในโรงเรียน การจัดสรรงบประมาณ ดังนี้

1) ด้านความพร้อมของผู้บริหารโรงเรียน ไม่มีแผนพัฒนาห้องสมุดเป็นลายลักษณ์อักษร โดยจะทำก็ต่อเมื่อมีความจำเป็นหรือเมื่อมีความต้องการเป็นคราว ๆ มีแผนการพัฒนาห้องสมุด มีการจัดทำโครงการเพื่อพัฒนาห้องสมุดโดยดึงชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม โดยร่วมกับคณะกรรมการโรงเรียนฯ ให้นักเรียนไปช่วยงานห้องสมุด มีการบริหารห้องสมุดขึ้นตรงกับฝ่ายวิชาการ โดยมีการบริหารเชิงระบบคือวิชาการ กิจกรรม การช่วยเหลือนักเรียน และระบบสนับสนุนบุคลากร

2) ด้านความพร้อมของบุคลากรในโรงเรียน บุคลากรผู้ดูแลรับผิดชอบ จะเป็นครู สามเณร กรรมการฯ ได้มีการเรียนรู้ด้วยตนเอง และจากการฝึกอบรมในเรื่องการดำเนินงานห้องสมุด โดยเฉพาะบุคลากรครูที่ดูแลห้องสมุดไม่ได้ตรงกับวิชาชีพเลย แต่ก็สามารถดำเนินงานห้องสมุดได้

3) ด้านการจัดสรรงบประมาณ ไม่ได้กำหนดแน่นอน จะเป็นบออดหนุนเป็นรายเดือน หากต้องการที่จะทำหรือพัฒนาในเรื่องใดในห้องสมุดก็ให้ ขออนุมัติเป็นเรื่อง ๆ ไป และในการแสวงหาแหล่งสนับสนุนด้านการเงินและทรัพยากร ด้วยงบประมาณจำนวนจำกัดไม่เพียงพอที่จะจ้างบุคลากรสายวิชาชีพมาดูแลห้องสมุด งบประมาณเป็นงบจัดสรร งบอุดหนุน ตามรายชื่อของนักเรียน

3. ด้านกระบวนการ ได้แก่ 1) การจัดทำกายภาพ 2) การจัดหาทรัพยากรสารสนเทศ 3) กิจกรรมส่งเสริมการอ่าน

1) การจัดการทางกายภาพ มีปัญหาในการปรับปรุงห้องสมุด ด้านพื้นที่ พัฒนาอาคาร สถานที่ทั้งภายในและภายนอกห้องสมุดเป็นระยะ ได้แก่ ทาสี ปรับขยายห้อง อื่น ๆ และเนื่องจากห้องสมุดเป็นอาคารเดี่ยวที่ติดพื้นดินทำให้มีปัญหาด้านความชื้น เป็นสาเหตุทำให้ห้องสมุดมีกลิ่นอับชื้น จึงต้องมีการดูแลเป็นพิเศษ

2) การจัดหาทรัพยากรสารสนเทศ การจัดสรรงบประมาณให้แก่โรงเรียนอย่างต่อเนื่อง แต่ในจำนวนที่จำกัด

3) กิจกรรมส่งเสริมการอ่าน มีการวางแผนการสอน โดยมีกิจกรรมที่จะต้องนำนักเรียน มาใช้ห้องสมุด ให้มีการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง และสอดคล้องกับการเรียนการสอน สนับสนุนให้บรรณารักษ์จัดกิจกรรมเล่านิทาน หรือแนะนำหนังสือ ในห้องสมุด ครูผู้สอนในแต่ละรายวิชาได้มีการสอดแทรกในชั่วโมงของการสอน และสนับสนุนให้มีการหมุนเวียนหนังสืออ่านในห้องเรียน มีการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง

4. ด้านผลผลิต ได้แก่ 1) พฤติกรรมการใช้ห้องสมุดของนักเรียน 2) พฤติกรรมการใช้ห้องสมุดของครู 3) ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อบริการห้องสมุด 4) ความพึงพอใจของครูที่มีต่อบริการห้องสมุด 5) นิสัยรักการอ่านของนักเรียน

1) พฤติกรรมการใช้ห้องสมุดของนักเรียน เข้าใช้ห้องสมุด 5 วันต่อสัปดาห์มากที่สุด วัตถุประสงค์ในการเข้าใช้ห้องสมุดของนักเรียนคือเข้าใช้ห้องสมุดเพื่อศึกษาค้นคว้า

2) พฤติกรรมการใช้ห้องสมุดของครู เข้าใช้ห้องสมุด 1-2 วันต่อสัปดาห์ และ 3-4 วันต่อสัปดาห์ และวัตถุประสงค์ในการเข้าใช้ห้องสมุดของครู คือเข้าใช้ห้องสมุดเพื่อศึกษาค้นคว้า

3) ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการบริการห้องสมุด อยู่ในระดับมาก สำหรับความพึงพอใจต่อบริการของห้องสมุดที่มีความพึงพอใจมากในเรื่องห้องสมุดมีความสะอาดน่าเข้าใช้

4) ความพึงพอใจของครูที่มีต่อบริการห้องสมุด มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก พึงพอใจเรื่องห้องสมุดมีจำนวนเก้าอี้หรือที่นั่งเพียงพอ และมีแสงสว่างในห้องสมุด

5) นิสัยรักการอ่านของนักเรียน นักเรียนมีนิสัยรักการอ่านมากที่สุด คือ นักเรียนได้รับความรู้ใหม่ ๆ จากการอ่านหนังสือทั้งนี้อาจเป็นเพราะนักเรียนเห็นว่าการอ่านจะทำให้มีความรู้เพิ่มมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาศภาพการอ่านของนักเรียนประถมศึกษาและมัธยมศึกษา (กรมวิชาการ. 2545: ออนไลน์)ที่ พบว่านักเรียนให้เหตุผลในการอ่านโดยเรียงจากมากไปหาน้อยตามลำดับ ได้แก่ ช่วยเพิ่มพูนความรู้ เพื่อความสนุกสนานเพลิดเพลิน และชอบอ่าน

สรุปจากการติดตามผลการดำเนินงานบริการวิชาการแก่ชุมชนในภาคใต้ พบว่าห้องสมุดโรงเรียนยังคงดำเนินกิจกรรมการให้บริการอย่างต่อเนื่องภายใต้ข้อจำกัดต่าง ๆ กันโดยเฉพาะความพร้อมด้านบุคลากรที่รับผิดชอบดำเนินการและดูแลกิจการด้านห้องสมุด เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงบุคลากรที่รับผิดชอบในภาระหน้าที่ดังกล่าวตามวาระและเหตุอันจำเป็นตามสถานการณ์ จึงทำให้สามารถสรุปได้ว่า ปัจจัยในการดำเนินงานห้องสมุดประการหนึ่งที่สำคัญนั้นก็คือ บุคลากรที่รับผิดชอบภาระหน้าที่งานห้องสมุด คณะผู้วิจัยจึงมุ่งไปที่ประเด็นการพัฒนาหรือให้ความรู้ด้านห้องสมุดแก่บุคลากรที่รับผิดชอบด้วยการอบรมเชิงปฏิบัติการ เนื่องจากบุคลากรนี้จะเป็นตัวขับเคลื่อนสำคัญให้งานห้องสมุดสามารถดำเนินไปได้อย่างต่อเนื่อง ความรู้เกี่ยวกับงานห้องสมุดประกอบด้วยความรู้พื้นฐานในการวิเคราะห์หมวดหมู่หนังสือ และการบันทึกรายการบรรณานุกรมลงในฐานข้อมูล การจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน และการดูแลบำรุงรักษาหนังสืออย่างง่าย ด้วยความรู้พื้นฐานเหล่านี้จะทำให้บุคลากรที่รับผิดชอบสามารถนำไปปรับหรือประยุกต์ใช้ตามสภาวะของเหตุการณ์ในแต่ละห้องสมุดได้

การศึกษาค้นคว้าติดตามผลการดำเนินงานบริการวิชาการแก่ชุมชนในภาคเหนือ

จากผลการศึกษา มีประเด็นสำคัญมาอภิปรายผล ดังนี้

1. ด้านบริบท วัตถุประสงค์ของโครงการสอดคล้องกับนโยบายและหลักสูตรการเรียนการสอนของโรงเรียน การจัดการเรียนรู้ของโรงเรียน ครูและนักเรียนใช้ห้องสมุดในการศึกษาค้นคว้า

การส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน ช่วยพัฒนาการเรียนของนักเรียนและการสอนของครูให้บรรลุเป้าหมาย

2. ด้านปัจจัย ความพร้อมของผู้บริหารโรงเรียน มีนโยบายพัฒนาห้องสมุด กำหนดผู้รับผิดชอบห้องสมุด มีครูทำหน้าที่บรรณารักษ์ และมีครูอื่นๆช่วยกันดูแลห้องสมุด ทำให้ห้องสมุดมีการให้บริการอย่างต่อเนื่อง แต่ครูบรรณารักษ์ยังขาดความรู้พื้นฐานในวิชาชีพบรรณารักษศาสตร์ในการดำเนินงานห้องสมุด ส่วนด้าน การจัดสรรงบประมาณ มีการจัดสรรงบประมาณให้ห้องสมุดอย่างต่อเนื่อง แต่ยังไม่เพียงพอสำหรับการซื้อหนังสือ และการขยายพื้นที่ห้องสมุดหรือปรับปรุงพื้นที่ตามเป้าหมายที่ตั้งไว้

3. ด้านกระบวนการ การจัดทางกายภาพห้องสมุด การจัดหาทรัพยากรสารสนเทศ และการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน ผู้บริหาร ครูผู้สอน และครูบรรณารักษ์ ควรร่วมกันดำเนินการพัฒนาและปรับปรุงจัดห้องสมุดให้สมบูรณ์ สะอาด สวยงาม มีที่นั่งอ่านหนังสือเพียงพอ มีทรัพยากรสารสนเทศ และการบริการให้ตรงกับความต้องการของนักเรียน

4. ด้านผลผลิต 1) พฤติกรรมการใช้ห้องสมุดของนักเรียน 2) พฤติกรรมการใช้ห้องสมุดของครู 3) ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อบริการห้องสมุด 4) ความพึงพอใจของครูที่มีต่อบริการห้องสมุด 5) นิสัยรักการอ่านของนักเรียน

1) ด้านพฤติกรรมการใช้ห้องสมุด นักเรียนเข้าใช้ห้องสมุด สัปดาห์ละ 3-4 วัน วัตถุประสงค์ของการเข้าใช้เพื่อศึกษาค้นคว้า ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากหลักสูตรที่เน้นให้นักเรียนรู้จักวิธีการเรียนรู้ด้วยตนเอง สอดคล้องกับ งานวิจัยของณิชนันท์ พลเวียงพล. (2543: 68) ที่พบว่าวัตถุประสงค์ในการเข้าใช้ห้องสมุดเพื่อหาความรู้เพิ่มเติมมากที่สุด

2) ด้านความพึงพอใจต่อบริการของห้องสมุด นักเรียนมีความพึงพอใจต่อบริการของห้องสมุด ที่มีความพึงพอใจมากที่สุด คือเวลาเปิด-ปิดของห้องสมุดเหมาะสม และห้องสมุดมีความสะอาดและน่าเข้าใช้ และหยิบหนังสือจากชั้นได้ง่าย

3) นิสัยรักการอ่านของนักเรียน อยู่ในระดับมาก คือนักเรียนมีความรู้ใหม่ ๆ จากการอ่านหนังสือ และมีหนังสือหลากหลายประเภทและมีหนังสือใหม่ ๆ อ่าน

4) ด้านพฤติกรรมการใช้ห้องสมุดของครู ครูใช้ห้องสมุดสัปดาห์ละ 1-2 วัน วัตถุประสงค์เพื่อการศึกษาค้นคว้า การยืมหนังสือนาน ๆ ครั้ง

5) ด้านความพึงพอใจต่อบริการของห้องสมุด อยู่ในระดับมาก คือ ระยะเวลาในการให้ยืม มนุษยสัมพันธ์ของผู้ให้บริการ และสภาพความเรียบร้อยของชั้นวางหนังสือ

สรุปผลจากการติดตามผลการดำเนินงานบริการวิชาการแก่ชุมชนในภาคเหนือ ทำให้ทราบ ว่าปัจจัยที่ช่วยเกื้อหนุนความสำเร็จของห้องสมุด มีการบริหารจัดการที่ดี ผู้บริหารได้มอบหมายให้ครูผู้สอนทำหน้าที่ครูบรรณารักษ์ และมีครูผู้สอนคนอื่นอีก 1-2 คน เข้ามาช่วยงาน ทำให้เป็นที่มงานที่สามารถดำเนินงานห้องสมุดได้อย่างต่อเนื่อง ทั้งที่ครูทุกคนมีภาระงานมาก การได้รับความร่วมมือจากครูช่วยพัฒนาห้องสมุด นักเรียนช่วยงานบรรณารักษ์เนื่องจากเห็นความสำคัญและประโยชน์ของห้องสมุด

โครงการบริการวิชาการแก่ชุมชนที่ยั่งยืน : ระยะเวลาที่ 1

มีวัตถุประสงค์เพื่อกำหนดต้นแบบการจัดกิจกรรมในโครงการบริการวิชาการที่ยั่งยืน ของสำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยได้ดำเนินการใช้ต้นแบบการบริการวิชาการดังกล่าวนี้ให้แก่กลุ่มเป้าหมายในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประกอบด้วยโรงเรียนระดับประถมศึกษา และโรงเรียนมัธยมศึกษา ภายใต้สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การประถมศึกษาสระแก้ว จำนวน 16 โรงเรียน และประสานความร่วมมือกับโรงเรียนเพื่อใช้เป็นฐานในการดำเนินกิจกรรม ณ โรงเรียนชนบทแก้ววิทยา อำเภอ จังหวัดสระแก้ว เนื่องจากมีสถานที่เหมาะสม และเคยเป็นโรงเรียนที่ได้รับบริการวิชาการของสำนักหอสมุดกลางมาตั้งแต่เมื่อปี พ.ศ. 2554 การวิจัยครั้งนี้ ได้ปรับแนววิธีการจากโครงการบริการวิชาการนำร่องซึ่งจัดที่โรงเรียนบ้านเขาดิน (แสงสว่างวิทยา) ตำบลศรีกะอาง อำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายก เมื่อปี พ.ศ. 2555 มากำหนดเป็นต้นแบบในการดำเนินโครงการบริการวิชาการแก่ชุมชนที่ยั่งยืน : ระยะเวลาที่ 1 ซึ่งประกอบด้วยขั้นตอน ดังนี้

1. การจัดเตรียมทรัพยากรหนังสือให้แก่โรงเรียนประถมศึกษา จำนวน 16 โรงเรียน
2. การจัดเตรียมหลักสูตรการให้ความรู้ด้านการดำเนินห้องสมุด 3 กิจกรรม ได้แก่
  - 2.1 การวิเคราะห์หมวดหมู่และการลงรายการฐานข้อมูล
  - 2.2 การจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน
  - 2.3 การซ่อมบำรุงรักษาหนังสือ

สรุปผลการดำเนินโครงการบริการวิชาการในการดำเนินโครงการบริการวิชาการครั้งนี้สามารถสรุปผลได้ ดังนี้

1. ดำเนินการจัดหาทรัพยากรหนังสือให้แก่โรงเรียนประถมศึกษาภายใต้สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การประถมศึกษาสระแก้ว จำนวน 16 โรงเรียน โดยการพิจารณาคัดเลือกและจัดสรรจำนวนหนังสือที่สอดคล้องกับการเรียนการสอนระดับประถมศึกษา และระดับมัธยมศึกษาสำหรับนักเรียนและครูในแต่ละโรงเรียน จำนวนรวมทั้งสิ้น 1,072 รายการ ซึ่งมีเนื้อหาสาระที่ทันสมัย กระตุ้นเร้าความสนใจของนักเรียนด้วยรูปลักษณะของหนังสือที่น่าจับต้อง ดังที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2556: 15) ได้กำหนดมาตรฐานห้องสมุดโรงเรียนระดับประถมศึกษาในหมวด 4 ด้านทรัพยากรสารสนเทศ โดยมีเป้าหมายข้อหนึ่งว่าเพื่อส่งเสริมการอ่านและการใช้ห้องสมุด โดยกระตุ้นและส่งเสริมให้นักเรียนอ่าน ดู ฟัง จากทรัพยากรสารสนเทศและสื่อหลากหลายประเภทและรูปแบบทั้งการอ่านภายในห้องสมุด และภายนอกห้องสมุด เพื่อความเพลิดเพลิน เสริมสร้างจินตนาการ การค้นคว้าหาความรู้ ความเข้าใจสำหรับการเรียน การเรียนรู้ตลอดชีวิต และความเข้าใจในสังคมและวัฒนธรรมที่หลากหลาย

2. ให้ความรู้แก่ครูโรงเรียนประถมศึกษาภายใต้สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การประถมศึกษา
สระแก้ว จำนวน 32 คน หลังจากการอบรมตามหลักสูตรทั้ง 3 กิจกรรมแล้ว ได้ให้ครูผู้เข้าร่วม
กิจกรรมประเมินความคิดเห็นที่มีต่อการเข้าร่วมกิจกรรมฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของครู ครูผู้ผ่านการอบรมส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง การศึกษาระดับ
ปริญญาตรีมากที่สุด ประสบการณ์ในการทำงาน พบว่าส่วนใหญ่มีประสบการณ์การทำงานมากกว่า
10 ปีขึ้นไป และส่วนใหญ่มีประสบการณ์การทำงานในห้องสมุดไม่ถึง 1 ปี แสดงให้เห็นว่าโรงเรียน
ประถมศึกษาส่วนใหญ่ประสบปัญหาในด้านบุคลากรที่มีหน้าที่รับผิดชอบดูแลการดำเนินงาน
ห้องสมุด ดังสังเกตได้จากสาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษา และประสบการณ์การทำงานในห้องสมุด

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นของครูผู้ผ่านการอบรมให้ความรู้เชิงปฏิบัติการ ใน 4 ด้าน ได้แก่ ด้าน
บริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิตพบว่า

ด้านบริบท ในด้านนี้ต้องการสะท้อนความเหมาะสมและความน่าสนใจของหลักสูตรการ
อบรมที่จัดขึ้น พบว่าเป็นที่น่าพึงพอใจในระดับมากที่สุด ได้แก่ หลักสูตรการอบรมเป็นประโยชน์ต่อ
สถานศึกษา บรรยายภาคการฝึกอบรมมีความเป็นกันเอง และหลักสูตรการอบรมสอดคล้องกับความ
สนใจ

ด้านกระบวนการ ในด้านนี้ต้องการสะท้อนความเหมาะสมและความน่าสนใจของการฝึก
ภาคปฏิบัติ พบว่าเป็นที่น่าพึงพอใจในระดับมากที่สุด ได้แก่ ช่วยให้เข้าใจเนื้อหาได้ชัดเจนวิทยากรมี
ความรู้ความเชี่ยวชาญในเนื้อหาเป็นอย่างดี วิทยากรเปิดโอกาสให้ซักถาม/แลกเปลี่ยนความรู้

ด้านปัจจัยนำเข้า ที่ต้องการสะท้อนถึงความเหมาะสมของเนื้อหาในการจัดหลักสูตรการ
อบรม พบว่าได้รับผลการประเมินโดยรวมเป็นที่น่าสนใจในระดับมากที่สุด ได้แก่ ความพร้อมของ
วัสดุการฝึกอบรม เนื้อหาเอกสารประกอบการฝึกอบรมมีความชัดเจน อ่านเข้าใจง่าย ความ
เหมาะสมของเนื้อหาเรื่องการซ่อม

ด้านผลผลิต สามารถนำความรู้และเทคนิคไปปฏิบัติได้ (การซ่อมหนังสือ การสร้าง
ฐานข้อมูล การจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน) และ ตามลำดับ แม้ว่าจะเป็นคาดเดาความเป็นไปได้ของ
การนำเนื้อหาจากการฝึกอบรมไปใช้ประโยชน์

บทสรุปโครงการบริการวิชาการแก่ชุมชนที่ยั่งยืน : ระยะที่ 1 กำหนดต้นแบบการดำเนินงาน
ที่ประกอบด้วย 1) การจัดหาทรัพยากรห้องสมุด 2) การให้ความรู้ด้านการดำเนินห้องสมุด

1) การจัดหาทรัพยากรห้องสมุดการจัดเตรียมหนังสือ/ทรัพยากรสารสนเทศ เป็นการตั้ง
คณะทำงานเพื่อพิจารณาคัดเลือกหนังสือด้วยการสอบถามไปยังความต้องการของโรงเรียน และการ

เลือกที่ร้านหนังสือโดยตรง จึงทำให้ได้หนังสือที่ทันสมัย มีรูปเล่มที่หน้าจับต้อง และสอดคล้องกับการเรียนการสอน ตลอดจนครอบคลุมกับกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน คณะทำงานในชุดนี้จึงจำเป็นต้องติดต่อสื่อสารโดยตรงกับโรงเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมเพื่อทราบถึงความต้องการอันดับแรกของนักเรียนและอาจารย์ในโรงเรียน จากนั้นจึงเป็นการพิจารณาหนังสือที่ได้รับรางวัล หนังสือที่ประเทืองปัญญา ตลอดจนที่มีเนื้อหาสาระมุ่งเน้นการให้ความรู้ ทักษะการอ่าน และความเพลิดเพลินตามลำดับ

2) การให้ความรู้ด้านการดำเนินห้องสมุด 3 ด้าน ได้แก่ (1) การวิเคราะห์หมวดหมู่และการลงรายการฐานข้อมูล (2) การจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน (3) การซ่อมบำรุงรักษาหนังสือ

การจัดเตรียมหลักสูตร ในการดำเนินงานห้องสมุด ซึ่งได้กำหนดไว้ 3 กิจกรรม ได้แก่

1. การวิเคราะห์หมวดหมู่และการลงรายการฐานข้อมูล เนื่องจากการจัดวางหนังสือเพื่อให้นักเรียนและครู เข้าถึงได้สะดวกนั้น จำเป็นต้องผ่านวิเคราะห์เลขหมู่และการลงรายการเสียก่อน ปัจจุบันโรงเรียนส่วนใหญ่ที่สังกัดสำนักงานการศึกษาประถมศึกษาที่มีระบบห้องสมุดอัตโนมัติใช้ในงานห้องสมุด แต่เนื่องจากอาจยังมีบางโรงเรียนที่ไม่ผ่านการอบรมการใช้ระบบห้องสมุดอัตโนมัติมาก่อน จึงทำให้ไม่มีความชำนาญในการใช้งานระบบ การให้ความรู้ในเนื้อหาจึงมีความสำคัญอันดับแรก และเป็นสิ่งที่จำเป็นในการดำเนินงานห้องสมุด นอกจากนี้ในปัจจุบันพบว่าเทคโนโลยีสารสนเทศมีบทบาทอย่างมากในชีวิตประจำวัน ครูบรรณารักษ์หรือครูที่รับผิดชอบงานด้านห้องสมุดจึงจำเป็นต้องเรียนรู้ และมีทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศด้วย

2. การจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน ด้วยห้องสมุดโรงเรียนจำเป็นต้องมีกิจกรรมส่งเสริมการอ่านเพื่อกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความสนใจใคร่รู้ การส่งเสริมการอ่านสามารถจัดได้ในห้องสมุดและนอกห้องสมุด เช่น ห้องเรียน หรือที่สนาม ใต้ต้นไม้ ฯลฯ ดังนั้นคณะทำงานจึงได้เตรียมวัสดุอุปกรณ์ และกิจกรรมการเชื่อมโยงไปสู่หนังสือเล่มที่ต้องการให้นักเรียนอ่าน เพราะกิจกรรมยังมีความหลากหลายมากเท่าใด จะช่วยทำให้นักเรียนสนใจใคร่ศึกษาค้นคว้ามากขึ้นเท่านั้น และที่สำคัญการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านไม่ใช่ครูบรรณารักษ์คนเดียวเท่านั้นที่สามารถทำได้ ครูผู้สอนในกลุ่มสาระวิชาต่าง ๆ สามารถนำไปบูรณาการใช้ในวิชาของตนเองได้แทบทั้งสิ้น เช่น วิชาคณิตศาสตร์ วิชาสังคมศึกษา วิชาวิทยาศาสตร์ เป็นต้น

3. การซ่อมบำรุงรักษาหนังสือ งานนี้นับว่าเป็นงานรองของการดำเนินงานห้องสมุด แต่ถือได้ว่าเป็นเรื่องที่มีความสำคัญ เนื่องจากหนังสือที่ผ่านการหยิบอ่านจำนวนหลาย ๆ ครั้ง จะเกิดการชำรุดในส่วนใดส่วนหนึ่งของตัวเล่มอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ความรู้พื้นฐานที่สามารถนำไปใช้ในการซ่อมบำรุงด้วยตนเองเป็นหนทางหนึ่งที่จะช่วยยืดอายุการใช้งานของหนังสือแต่ละเล่มให้คงทนต่อไป ด้วย

เหตุผลที่ว่าหนังสือบางเล่มที่มีเนื้อหาเป็นที่ต้องการมาก ๆ ไม่สามารถหาซื้อได้เนื่องจากไม่มีการตีพิมพ์ซ้ำ ขณะทำงานในชุดนี้จึงเตรียมวัสดุอุปกรณ์พร้อมคู่มือการซ่อมบำรุงรักษาหนังสือ เพื่อให้การปฏิบัติงานสะดวก และสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้จริงต่อไป

การดำเนินกิจกรรมให้ความรู้โดยการอบรมเชิงปฏิบัติการ กำหนดระยะเวลาในการให้ความรู้ 3 วัน โดยกิจกรรมการวิเคราะห์หมวดหมู่และการลงรายการฐานข้อมูล ใช้เวลา 1 วัน การจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน ใช้เวลา 1 วัน และกิจกรรมการซ่อมบำรุงรักษาหนังสือใช้เวลา 1 วัน ผู้เข้าร่วมอบรมส่วนใหญ่เสนอแนะว่าควรเพิ่มเวลาในการวิเคราะห์หมวดหมู่และการลงรายการฐานข้อมูล และการซ่อมบำรุงรักษาหนังสือ ซึ่งการกำหนดระยะเวลาในการให้ความรู้เพียงแค่วันละ 1 วัน เนื่องจากปัญหาเรื่องเวลาของผู้เข้าร่วมอบรม ดังนี้ ประการแรกครูบางโรงเรียนที่รับผิดชอบงานห้องสมุดไม่มีเวลามากพอ เนื่องจากภาระงานหลายอย่าง ประการที่สอง ความพร้อมในเรื่องเวลาของครูที่รับผิดชอบงานห้องสมุดของแต่ละโรงเรียนไม่เท่ากัน บางท่านเสนอให้จัดกิจกรรมในวันหยุดเสาร์และอาทิตย์ ขณะเดียวกันครูโรงเรียนอื่นก็อาจมีภาระที่ต้องทำในวันเสาร์และอาทิตย์เช่นกัน ประการที่สาม ความพร้อมในเรื่องของงานห้องสมุดโดยเฉพาะในการวิเคราะห์หมวดหมู่และการลงรายการฐานข้อมูลนั้นมีเนื้อหาที่ค่อนข้างซับซ้อน และต้องใช้เวลาในการทำความเข้าใจ อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาโดยภาพรวม ผู้วิจัยเห็นด้วยว่าควรเพิ่มหรือขยายระยะเวลาในการดำเนินกิจกรรมให้ความรู้โดยการอบรมเชิงปฏิบัติการ และควรลองปฏิบัติงานจริงเป็นตัวอย่างในห้องสมุดโรงเรียนสักหนึ่งแห่ง เพื่อให้เห็นผลเชิงประจักษ์แก่ผู้เข้าร่วมกิจกรรม เพื่อที่สามารถแสดงถึงผลผลิตที่บุคลากรห้องสมุดแต่ละแห่งสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ ดังนั้นกิจกรรมการอบรมควรเป็น 5 วัน แต่ทั้งนี้ทั้งนั้นก็ขึ้นอยู่กับความพร้อมด้านเวลาของผู้เข้ารับการอบรมด้วยเช่นกัน

ข้อเสนอแนะ

1. ควรมีการติดตามผลการดำเนินงานโครงการฯ ถึงผลกระทบจากการดำเนินโครงการฯ ว่าส่งผลต่อการดำเนินงานห้องสมุดต่อไปอย่างไร และควรจัดเสริมความรู้ในด้านใดเพื่อเป็นการเสริมสร้างความเข้มแข็งด้านการดำเนินงานห้องสมุดโรงเรียน โดยเฉพาะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศที่นับวันทวีบทบาทสำคัญต่อการเรียนการสอนทั้งต่อครูผู้สอนเอง และนักเรียนด้วย ครูหรือบุคลากรที่รับผิดชอบงานห้องสมุดจึงจำเป็นต้องก้าวตามให้ทันกระแสการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวตลอดเวลา

2. การพิจารณาเพิ่มระยะเวลาในการให้ความรู้โดยการอบรมเชิงปฏิบัติการ เนื่องจากหัวข้อที่สัมพันธ์กับการดำเนินงานห้องสมุดโดยตรงใช้เวลาในการถ่ายทอดเนื้อหาสำหรับครูหรือบุคลากร

งานห้องสมุดซึ่งไม่มีวุฒิทางสาขาบรรณารักษศาสตร์ หรือมีประสบการณ์น้อยในการดำเนินงานห้องสมุด

3. การจัดหาทรัพยากรสารสนเทศ ควรเพิ่มการจัดหาทรัพยากรที่ไม่ใช่วัสดุตีพิมพ์ด้วย เนื่องจากปัจจุบันแนวโน้มการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศได้เปลี่ยนไป จำเป็นต้องจัดหาทรัพยากรสารสนเทศให้สอดคล้องตามกันไปด้วย

โครงการบริการวิชาการแก่ชุมชนที่ยั่งยืน: ระยะที่ 2

บริการวิชาการแก่ชุมชนที่ยั่งยืน: ระยะที่ 2 มีจุดมุ่งหมายเพื่อกำหนดต้นแบบการจัดกิจกรรมในโครงการบริการวิชาการที่ยั่งยืนของสำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยได้ดำเนินการใช้ต้นแบบการบริการวิชาการดังกล่าวนี้ให้แก่กลุ่มเป้าหมายในภาคใต้ ประกอบด้วยโรงเรียนระดับประถมศึกษา ภายใต้สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การประถมศึกษาพังงา จำนวน 16 โรงเรียน และประสานความร่วมมือเพื่อใช้เป็นฐานในการดำเนินกิจกรรม ณ โรงเรียนบ้านบางม่วง อำเภอตะกั่วป่า จังหวัดพังงา เนื่องจากมีสถานที่เหมาะสม และเคยเป็นโรงเรียนที่ได้รับบริการวิชาการของสำนักหอสมุดกลางมาตั้งแต่ช่วงหลังที่ภาคใต้ของไทยประสบภัยพิบัติสึนามิเมื่อปี พ.ศ. 2547 การวิจัยครั้งนี้ วิจัยได้ปรับใช้แนววิธีการจากโครงการบริการวิชาการนำร่องซึ่งจัดที่โรงเรียนบ้านเขาหิน (แสงสว่างวิทยา) ตำบลศรีกะอาง อำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายก เมื่อปี พ.ศ. 2555 มากำหนดเป็นต้นแบบในการดำเนินโครงการบริการวิชาการแก่ชุมชนที่ยั่งยืน: ระยะที่ 2 ซึ่งประกอบด้วยขั้นตอน ดังนี้

1. การจัดเตรียมทรัพยากรหนังสือให้แก่โรงเรียนประถมศึกษา จำนวน 16 โรงเรียน
2. การจัดเตรียมหลักสูตรการให้ความรู้ด้านการดำเนินห้องสมุด 3 ด้าน ได้แก่
  - 2.1 การวิเคราะห์หมวดหมู่และการลงรายการฐานข้อมูล
  - 2.2 การจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน
  - 2.3 การซ่อมบำรุงรักษาหนังสือ

สรุปผลการดำเนินโครงการบริการวิชาการ

ในการดำเนินโครงการบริการวิชาการครั้งนี้ สามารถสรุปผลได้ ดังนี้

1. ดำเนินการจัดหาทรัพยากรหนังสือให้แก่โรงเรียนประถมศึกษาภายใต้

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การประถมศึกษาพังงา จำนวน 16 โรงเรียน โดยการพิจารณาคัดเลือกและจัดสรรจำนวนหนังสือที่สอดคล้องกับการเรียนการสอนระดับประถมศึกษาสำหรับนักเรียนและอาจารย์ในแต่ละโรงเรียน จำนวนรวมทั้งสิ้น 1,184 รายการ ซึ่งมีเนื้อหาสาระที่ทันสมัย กระตุ้นเร้าความสนใจของนักเรียนด้วยรูปลักษณะของหนังสือที่น่าจับต้อง ดังที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2556: 15) ได้กำหนดมาตรฐานห้องสมุดโรงเรียนระดับประถมศึกษาในหมวด 4 ด้านทรัพยากรสารสนเทศ โดยมีเป้าหมายข้อหนึ่งว่าเพื่อส่งเสริมการอ่านและการใช้ห้องสมุด โดยกระตุ้นและส่งเสริมให้นักเรียนอ่าน ดูฟัง จากทรัพยากรสารสนเทศและสื่อหลากหลายประเภทและ

รูปแบบ ทั้งการอ่านภายในห้องสมุด และภายนอกห้องสมุด เพื่อความเพลิดเพลิน เสริมสร้างจินตนาการ การค้นคว้าหาความรู้ ความเข้าใจสำหรับการเรียน การเรียนรู้ตลอดชีวิต และความเข้าใจในสังคมและวัฒนธรรมที่หลากหลาย

2. ดำเนินการทบทวนให้ความรู้แก่ครูโรงเรียนประถมศึกษาภายใต้สังกัด

สำนักงานเขตพื้นที่การประถมศึกษาพังงา จำนวน 36 คน หลังจากการอบรมตามหลักสูตรทั้ง 3 ด้านต้นแล้ว ได้ให้อาจารย์ผู้เข้าร่วมกิจกรรมประเมินความคิดเห็นที่มีต่อการเข้าร่วมกิจกรรมฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ แบ่งออกเป็น 2 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล ผู้เข้าร่วมกิจกรรมส่วนใหญ่เป็นเพศ สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี มีวุฒิการศึกษาในสาขาวิชา ประถมศึกษามากที่สุด และพบว่ามีวุฒิในสาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์เพียง 1 คน สำหรับประสบการณ์ในการทำงาน พบว่าส่วนใหญ่มีประสบการณ์การทำงานมากกว่า 10 ปีขึ้นไป ขณะเดียวกันอาจารย์ส่วนใหญ่มีประสบการณ์การทำงานในห้องสมุดไม่ถึง 1 ปี แสดงให้เห็นว่าโรงเรียนประถมศึกษาส่วนใหญ่ประสบปัญหาในด้านบุคลากรที่มีหน้าที่รับผิดชอบดูแลการดำเนินงานห้องสมุด ดังสังเกตได้จากสาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษา และประสบการณ์การทำงานในห้องสมุด

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นที่มีต่อการเข้าร่วมกิจกรรมให้ความรู้โดยการจัดฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ 4 ด้าน ได้แก่ ด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต โดยจะสรุปในแต่ละด้าน ดังนี้

ด้านบริบท ในด้านนี้ต้องการสะท้อนความเหมาะสมและความน่าสนใจของหลักสูตรการอบรมที่จัดขึ้น พบว่าพึงพอใจในระดับมากที่สุด ได้แก่บรรยากาศการฝึกอบรมมีความเป็นกันเอง หลักสูตรการอบรมเป็นประโยชน์ต่อสถานศึกษา และหลักสูตรการอบรมสอดคล้องกับความสนใจตามลำดับ แสดงให้เห็นว่าอาจารย์ผู้เข้าร่วมกิจกรรมเห็นความสำคัญของการจัดให้ความรู้โดยการอบรมตามหลักสูตรที่ผู้วิจัยจัดให้ เนื่องจากจำเป็นต้องพัฒนาตนเองในความรู้ความสามารถด้านงานเทคนิคและการจัดกิจกรรมดังที่ ระบุในมาตรฐานห้องสมุดโรงเรียนของสำนักงานคณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐาน รวมถึงการสร้างบรรยากาศให้ผู้เข้าร่วมอบรมรู้สึกผ่อนคลาย ไม่เร่งรัดในการให้ความรู้

ด้านปัจจัยนำเข้า ที่ต้องการสะท้อนถึงความเหมาะสมของเนื้อหาในการจัดหลักสูตรการอบรม พึงพอใจในระดับมากที่สุด ได้แก่ ความพร้อมของวัสดุอุปกรณ์ในการฝึกอบรม เนื้อหาเอกสารประกอบการฝึกอบรมมีความชัดเจน อ่านเข้าใจง่าย ความเหมาะสมของเนื้อหาเรื่องการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน ความเหมาะสมของเนื้อหาเรื่องการสอน ตามลำดับ และอยู่ในระดับมาก คือ ความเหมาะสมของเนื้อหาเรื่องการสร้างฐานข้อมูลหนังสือ แสดงให้เห็นว่าผู้เข้าร่วมอบรมต้องการเรียนรู้ทำความเข้าใจ ในเนื้อหาสำคัญที่เกี่ยวกับการดำเนินงานห้องสมุด เนื่องจากบุคลากรหรืออาจารย์ที่รับผิดชอบงานห้องสมุดส่วนใหญ่ไม่มีวุฒิทางด้านบรรณารักษศาสตร์ และขาดประสบการณ์การทำงานในห้องสมุดมาก่อนด้วยเหตุผลหลายประการ ดังงานวิจัยของอรุณี วรโยธา (2553: บทคัดย่อ) ที่ศึกษาการพัฒนาการดำเนินงานห้องสมุดโรงเรียนม่วงลาดพิทยาคาร พบว่าห้องสมุดโรงเรียนมี

ปัญหาในด้านการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ห้องสมุดที่ยังขาดประสบการณ์ และความเชี่ยวชาญในการปฏิบัติหน้าที่เนื่องจากไม่มีวุฒิทางการศึกษาในสาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์ ดังนั้น จึงควรมีการเผยแพร่การพัฒนางานห้องสมุดในด้านบุคลากร เพื่อการบริหารจัดการงานห้องสมุดอย่างมีประสิทธิภาพแก่บุคลากรและหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องต่อไป นอกจากนี้ในมาตรฐานห้องสมุดโรงเรียนของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2556: 19) ยังระบุมาตรฐานสำหรับครูหรือบุคลากรที่ทำหน้าที่บรรณารักษ์ว่าต้องมีความสามารถในการปฏิบัติงานเทคนิค มีความสามารถในการจัดกิจกรรม และมีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องนอกจากนั้นในมาตรฐานห้องสมุดโรงเรียนของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2556: 19) ยังระบุมาตรฐานสำหรับครูหรือบุคลากรที่ทำหน้าที่บรรณารักษ์ว่าต้องมีความสามารถในการปฏิบัติงานเทคนิค มีความสามารถในการจัดกิจกรรม และมีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ตลอดจนมีความพร้อมด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อที่ครูบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนจะได้เป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง โดยติดตามความรู้ ข่าวสาร ความคิด และนวัตกรรมใหม่ ๆ เพื่อเป็นเครื่องมือในการเตรียมความพร้อมของนักเรียนสำหรับการเรียนรู้และดำเนินชีวิตในสังคมปัจจุบันที่มีความซับซ้อน และเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และรองรับการเปลี่ยนแปลงในอนาคตได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ด้านกระบวนการ ที่ต้องการสะท้อนถึงความรู้ความสามารถในการถ่ายทอดของวิทยากรพึงพอใจในระดับมากที่สุด ได้แก่ วิทยากรมีความรู้ความเชี่ยวชาญในเนื้อหาเป็นอย่างดี การฝึกภาคปฏิบัติช่วยให้เข้าใจเนื้อหาได้ชัดเจน การดำเนินการฝึกอบรมเป็นไปตามตารางที่กำหนด วิทยากรถ่ายทอดความรู้ได้อย่างชัดเจนเข้าใจง่าย การจัดกิจกรรมสอดคล้องกับเนื้อหาวิทยากรเปิดโอกาสให้ซักถาม/แลกเปลี่ยนความรู้ การฝึกอบรมเป็นไปตามลำดับขั้นตอน ส่วนในเรื่องระยะเวลาในการฝึกภาคปฏิบัติมีความเหมาะสม ผลการประเมินในแต่ละข้อที่ฝึกปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุดคือการช่อมหนังสือ และในระดับมากที่สุดคือการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน และการสร้างฐานข้อมูล ซึ่งระยะเวลาในการฝึกปฏิบัตินั้นค่อนข้างจำกัด ในขณะที่คณะทำงานเองก็ได้ลงรายละเอียดและข้อมูลต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ในแต่ละหัวข้อให้กับผู้เข้าอบรม และได้ให้ผู้เข้าอบรมได้แสดงผลงานกิจกรรมที่ได้ปฏิบัติ แสดงให้เห็นว่าคณะทำงานสามารถประสานความร่วมมือในการทำงาน และมีประสบการณ์ตรงในการถ่ายทอดเนื้อหาให้แก่ผู้เข้าอบรมเป็นอย่างดี ที่สำคัญการฝึกอบรมแบบเชิงปฏิบัติการเป็นการทำให้ผู้เข้าร่วมอบรมมีส่วนร่วมและฝึกทำจริงด้วยตนเอง ซึ่งจะมีผลทำให้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองด้วยการลองถูกลองผิด นับว่าเป็นการริเริ่มสร้างองค์ความรู้ให้เกิดขึ้นภายในตนเองอีกทางหนึ่งด้วย

ด้านผลผลิต ในด้านนี้ต้องการสะท้อนถึงผลการนำไปใช้ประโยชน์ได้จริงต่อไปในอนาคต พึงพอใจในระดับมากที่สุด ได้แก่ สามารถนำความรู้และเทคนิคไปปฏิบัติได้ (การช่อมหนังสือ การสร้างฐานข้อมูล การจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน) ความพึงพอใจโดยรวมที่มีต่อการการจัดอบรม และเนื้อหาและกิจกรรมการฝึกอบรมเป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติงาน ตามลำดับ แม้ว่าจะเป็นการคาดเดา

ความเป็นไปได้ของการนำเนื้อหาจากการฝึกอบรมไปใช้ประโยชน์ ผู้ตอบแบบประเมินส่วนใหญ่ก็ยืนยันว่าสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ประโยชน์ได้

บทสรุปโครงการบริการวิชาการแก่ชุมชนที่ยั่งยืน : ระยะที่ 1 กำหนดต้นแบบการดำเนินงานที่ประกอบด้วย 1) การจัดหาทรัพยากรห้องสมุด 2) การให้ความรู้ด้านการดำเนินห้องสมุด

1) การจัดหาทรัพยากรห้องสมุดการจัดเตรียมหนังสือ/ทรัพยากรสารสนเทศ เป็นการตั้งคณะทำงานเพื่อพิจารณาคัดเลือกหนังสือด้วยการสอบถามไปยังความต้องการของโรงเรียน และการเลือกที่ร้านหนังสือโดยตรง จึงทำให้ได้หนังสือที่ทันสมัย มีรูปเล่มที่น่าจับต้อง และสอดคล้องกับการเรียนการสอน ตลอดจนครอบคลุมกับกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน คณะทำงานในชุดนี้จึงจำเป็นต้องติดต่อสื่อสารโดยตรงกับโรงเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมเพื่อทราบถึงความต้องการอันดับแรกของนักเรียนและอาจารย์ในโรงเรียน จากนั้นจึงเป็นการพิจารณาหนังสือที่ได้รับรางวัล หนังสือที่ประเทืองปัญญา ตลอดจนที่มีเนื้อหาสาระมุ่งเน้นการให้ความรู้ ทักษะการอ่าน และความเพลิดเพลินตามลำดับ

2) การให้ความรู้ด้านการดำเนินห้องสมุด 3 ด้าน ได้แก่ (1) การวิเคราะห์หมวดหมู่และการลงรายการฐานข้อมูล (2) การจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน (3) การซ่อมบำรุงรักษาหนังสือ

การจัดเตรียมหลักสูตร ในการดำเนินงานห้องสมุด ซึ่งได้กำหนดไว้ 3 กิจกรรม ได้แก่

1. การวิเคราะห์หมวดหมู่และการลงรายการฐานข้อมูล เนื่องจากการจัดวางหนังสือเพื่อให้นักเรียนและอาจารย์เข้าถึงได้นั้นจำเป็นต้องผ่านวิเคราะห์เลขหมู่และการลงรายการเสียก่อน ปัจจุบันโรงเรียนส่วนใหญ่ที่สังกัดสำนักงานการศึกษาประถมศึกษาที่มีระบบห้องสมุดอัตโนมัติใช้ในงานห้องสมุด แต่เนื่องจากอาจยังมีบางโรงเรียนที่ไม่ผ่านการอบรมการใช้ระบบห้องสมุดอัตโนมัติมาก่อน จึงทำให้ไม่มีความชำนาญในการใช้งานระบบ การให้ความรู้ในเนื้อหาจึงมีความสำคัญอันดับแรก และเป็นสิ่งที่จำเป็นในการดำเนินงานห้องสมุด นอกจากนี้ในปัจจุบัน พบว่าเทคโนโลยีสารสนเทศมีบทบาทอย่างมากในชีวิตประจำวัน ครูบรรณารักษ์หรือครูที่รับผิดชอบงานด้านห้องสมุดจึงจำเป็นต้องเรียนรู้ และมีทักษะการใช้อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

2. การจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน ด้วยห้องสมุดโรงเรียนจำเป็นต้องมีกิจกรรมส่งเสริมการอ่านเพื่อกระตุ้นให้เกิดความสนใจใคร่รู้ การส่งเสริมการอ่านสามารถกระทำได้ในห้องสมุด ห้องเรียน หรือที่สนาม ใต้ต้นไม้ ฯลฯ ดังนั้นคณะทำงานจึงต้องพิจารณาเตรียมวัสดุอุปกรณ์ ตลอดจนการเชื่อมโยงไปสู่หนังสือเล่มที่ต้องการให้นักเรียนอ่าน เพราะกิจกรรมยังมีความหลากหลายเท่าใด จะช่วยยิ่งทำให้นักเรียนสนใจใคร่ศึกษาค้นคว้ามากขึ้นเท่านั้น และที่สำคัญการจัดกิจกรรมนี้

ไม่ได้ผูกขาดอยู่ที่ครูบรรณารักษ์คนเดียวเท่านั้น ครูในสาขาวิชาต่าง ๆ สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในวิชาของตนเองได้แทบทั้งสิ้น เช่น วิชาคณิตศาสตร์ วิชาสังคมศึกษา วิชาวิทยาศาสตร์ เป็นต้น

3. การซ่อมบำรุงรักษาหนังสือ งานนี้นับว่าเป็นงานรองของการดำเนินงานห้องสมุด แต่ถือได้ว่ามีความสำคัญ เนื่องจากหนังสือที่ผ่านการหยิบอ่านจำนวนหลาย ๆ ครั้ง จะเกิดการชำรุดในส่วนใดส่วนหนึ่งของตัวเล่มอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ความรู้พื้นฐานที่สามารถนำไปใช้ในการซ่อมบำรุงด้วยตนเองเป็นหนทางหนึ่งที่ยืดอายุการใช้งานของหนังสือแต่ละเล่มให้คงทนต่อไป ด้วยเหตุผลที่ว่าหนังสือบางเล่มที่มีเนื้อหาเป็นที่ต้องการมาก ๆ ไม่สามารถหาซื้อได้เนื่องจากไม่มีการตีพิมพ์ซ้ำ คณะทำงานในชุดนี้จึงเตรียมวัสดุอุปกรณ์พร้อมคู่มือการทำงานเพื่อทำให้การปฏิบัติงานสะดวก และสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้จริงต่อไป

การดำเนินกิจกรรมให้ความรู้โดยการอบรมเชิงปฏิบัติการ คณะทำงานกำหนดระยะเวลาในการให้ความรู้ 3 วัน โดยหัวข้อการวิเคราะห์หมวดหมู่และการลงรายการฐานข้อมูล ใช้เวลา 1 วัน หัวข้อการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน ใช้เวลา 1 วัน และหัวข้อการซ่อมบำรุงรักษาหนังสือใช้เวลา 1 วัน พบว่าผู้เข้าร่วมอบรมส่วนใหญ่เสนอแนะในคำถามปลายเปิดว่าควรเพิ่มเวลาในหัวข้อการวิเคราะห์หมวดหมู่และการลงรายการฐานข้อมูล และหัวข้อการซ่อมบำรุงรักษาหนังสือ การที่คณะวิจัยกำหนดระยะเวลาในการให้ความรู้เพียงแค่งิจกรรมละ 1 วัน เนื่องจากปัญหาเรื่องเวลาของผู้เข้าร่วมอบรม ดังนี้ ประการแรกครูบางโรงเรียนที่รับผิดชอบงานห้องสมุดไม่มีเวลามากพอเนื่องจากภาระงานหลายอย่าง ประการที่สอง ความพร้อมในเรื่องเวลาของครูที่รับผิดชอบงานห้องสมุดของแต่ละโรงเรียนไม่เท่ากัน บางท่านเสนอให้จัดกิจกรรมในวันหยุดเสาร์และอาทิตย์ ขณะเดียวกันครูโรงเรียนอื่นก็อาจมีภาระที่ต้องทำในวันเสาร์และอาทิตย์เช่นกัน ประการที่สาม ความพร้อมในเรื่องของงานห้องสมุดโดยเฉพาะในหัวข้อการวิเคราะห์หมวดหมู่และการลงรายการฐานข้อมูลนั้นมีเนื้อหาที่ค่อนข้างซับซ้อน และต้องใช้เวลาในการทำความเข้าใจ อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาโดยภาพรวม ผู้วิจัยเห็นด้วยว่าควรเพิ่มหรือขยายระยะเวลาในการการดำเนินกิจกรรมให้ความรู้โดยการอบรมเชิงปฏิบัติการ และควรลองปฏิบัติงานจริงเป็นตัวอย่างในห้องสมุดโรงเรียนสักหนึ่งแห่ง เพื่อให้เห็นผลเชิงประจักษ์แก่ผู้เข้าร่วมกิจกรรม เพื่อที่สามารถแสดงถึงผลผลิตที่บุคลากรห้องสมุดแต่ละแห่งสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ ดังนั้นกิจกรรมการอบรมควรเป็น 5 วัน แต่ทั้งนี้ทั้งนั้นก็ขึ้นอยู่กับความพร้อมด้านเวลาของผู้เข้ารับการอบรมด้วยเช่นกัน

สรุปผลจากการติดตามผลการดำเนินงานบริการวิชาการแก่ชุมชนในภาคกลาง ภาค ตะวันออก ภาคใต้ และภาคเหนือ พบว่าห้องสมุดโรงเรียนยังคงดำเนินกิจกรรมการให้บริการอย่างต่อเนื่องภายใต้ข้อจำกัดต่าง ๆ กัน โดยเฉพาะความพร้อมด้านบุคลากรที่รับผิดชอบดำเนินการและดูแลกิจการด้านห้องสมุด เนื่องจาก มีการเปลี่ยนแปลงบุคลากรที่รับผิดชอบในภาระหน้าที่ดังกล่าวตามวาระและเหตุอันจำเป็นตามสถานการณ์ จึงทำให้สามารถสรุปได้ว่า ปัจจัยในการดำเนินงานห้องสมุดประการหนึ่งที่สำคัญนั้นก็คือ บุคลากรที่รับผิดชอบภาระหน้าที่งานห้องสมุด ดังจะเห็นได้ว่าผู้วิจัยในแต่ละภูมิภาคจึงมุ่งไปที่ประเด็นการพัฒนาหรือให้ความรู้ด้านห้องสมุดแก่บุคลากรที่รับผิดชอบด้วยการอบรมเชิงปฏิบัติการ เนื่องจากบุคลากรนี้จะเป็นตัวขับเคลื่อนสำคัญให้งานห้องสมุดสามารถดำเนินไปได้อย่างต่อเนื่อง ความรู้เกี่ยวกับงานห้องสมุดประกอบด้วยความรู้พื้นฐานในการวิเคราะห์หมวดหมู่หนังสือ และการบันทึกรายการบรรณานุกรมลงในฐานข้อมูล การจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน และการดูแลบำรุงรักษาหนังสืออย่างง่าย ด้วยความรู้พื้นฐานเหล่านี้จะทำให้บุคลากรที่รับผิดชอบสามารถนำไปปรับหรือประยุกต์ใช้ตามสภาวะของเหตุการณ์ในแต่ละห้องสมุดได้ ตามที่กรรณิการ์ ชาวบ้านเกาะ (2556: 44) บุญสม เล้าพูนพิทยะ (2556: 53). มาลินี ภูหมั่นเพียร (2556: 47) และสอดคล้องกับ รัตนาพร สงวนประสาทพร (2557:63) ได้กล่าวว่าปัจจัยที่ช่วยเกื้อหนุนความสำเร็จของห้องสมุด มีการบริหารจัดการที่ดี ผู้บริหารมอบหมายให้ครูผู้สอนทำหน้าที่ครูบรรณารักษ์ และมีครูผู้สอนคนอื่น ๆ เข้ามาช่วยงาน ทำให้เป็นทีมงานที่สามารถดำเนินงานห้องสมุดได้อย่างต่อเนื่อง ทั้งที่ครูทุกคนมีภาระงานมากการได้รับความร่วมมือจากครูช่วยพัฒนาห้องสมุดนักเรียนช่วยงานบรรณารักษ์เนื่องจากเห็นความสำคัญและประโยชน์ของห้องสมุด

จึงสรุปได้ว่าปัจจัยที่เอื้อต่อความสำเร็จในการดำเนินงานห้องสมุดตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียน ได้แก่ บุคลากร และพบว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานโครงการบริการวิชาการที่ยั่งยืนของสำนักหอสมุดกลางนั้นประกอบด้วยผู้บริหารโรงเรียน และบุคลากร ดังนั้นแนวทางในการจัดดำเนินงานโครงการบริการวิชาการที่ยั่งยืนของสำนักหอสมุดกลางจึงประกอบด้วย (1) การศึกษาความต้องการของชุมชน (2) ความพร้อมของชุมชน และ (3) การกำหนดรูปแบบการจัดบริการวิชาการแก่ชุมชน ตามที่กรรณิการ์ ชาวบ้านเกาะ (2556: บทคัดย่อ) บุญสม เล้าพูนพิทยะ (2556: บทคัดย่อ). มาลินี ภูหมั่นเพียร (2556: บทคัดย่อ). และรัตนาพร สงวนประสาทพร (2557: บทคัดย่อ) ได้สรุปผลการวิจัยในแต่ละภูมิภาค

บทสรุป

ผลการสังเคราะห์ข้อมูลการวิจัยทั้ง 6 โครงการพบว่าปัจจัยที่เอื้อต่อการดำเนินงานโครงการบริการวิชาการที่ยั่งยืนของสำนักหอสมุดกลางนั้น ดังนี้ (1) การศึกษาความต้องการของชุมชน ความต้องการของชุมชน ได้จากการสำรวจความต้องการ การลงพื้นที่ การติดต่อประสานงานกับชุมชน เพื่อให้โครงการบริการวิชาการแก่ชุมชนสามารถดำเนินโครงการที่สอดคล้องกับสภาพความเป็นอยู่ สภาพชีวิตของคนในชุมชนที่ส่งผลต่อการดำรงชีวิตในสภาพแวดล้อมของชุมชน รวมทั้งสามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนให้ดีขึ้น และคนในชุมชนสามารถนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาชุมชนให้อยู่อย่างมีความสุขได้ (2) ความพร้อมของชุมชน ความพร้อมของชุมชนในส่วนที่เกี่ยวข้องกับผู้บริหาร ผู้นำ บุคลากร ประชาชน ในพื้นที่ซึ่งเป็นปัจจัยหลักในการส่งเสริมการดำเนินงานโครงการอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งทรัพยากรในชุมชนด้วย (3) การกำหนดรูปแบบการจัดบริการวิชาการแก่ชุมชน กำหนดรูปแบบการให้ความรู้ โดยการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับชุมชน บรรลุตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ และสามารถนำไปใช้เป็นแบบอย่างในการจัดกิจกรรมในโครงการบริการวิชาการที่ยั่งยืนของสำนักหอสมุดกลาง ได้ต่อไป

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรมวิชาการ. (2546). กิจกรรมส่งเสริมการอ่าน. พิมพ์ครั้งที่ 3 กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กรรณิการ์ ชาวบ้านเกาะ. (2556). โครงการวิจัย เรื่อง การติดตามผลการดำเนินงานบริการวิชาการ
แก่ชุมชนในภาคตะวันออก. กรุงเทพฯ : สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- กระทรวงศึกษาธิการ(ก). (2549). เอกสารแนวทางการดำเนินงานปฏิรูปการเรียนการสอนตาม
เจตนารมณ์ กระทรวงศึกษา” 2549 ” ปีแห่งปฏิรูปการเรียนการสอน: แนวทางการจัด
กิจกรรมส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้น
พื้นฐาน.
- กระทรวงศึกษาธิการ(ข). (2549). เอกสารแนวทางการดำเนินงานปฏิรูปการเรียนการสอนตาม
เจตนารมณ์กระทรวงศึกษา”2549” ปีแห่งปฏิรูปการเรียนการสอน: แนวทางการ
จัดการห้องสมุดในโรงเรียนมีชีวิต. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้น
พื้นฐาน.
- กระบวนการวิจัยเชิงสังเคราะห์. (2561). สืบค้นเมื่อวันที่ 10 สิงหาคม 2561 จาก
https://www.hsri.or.th/sites/default/files/attachment/res2561_2_3.pdf.
- กานดาวัลย์ คุณานนท์วิทยา. (2549-2550, ธันวาคม-พฤษภาคม). การใช้เกมเพื่อส่งเสริมกิจกรรม
ห้องสมุดเคลื่อนที่. วารสารอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร. 27(2): 7-22
- คณินนุช พิจิตนการ. (2550). การประเมินโครงการรักการอ่านของนักเรียนโรงเรียนพรประสาธ
วิทยา. สารนิพนธ์ กศ.ม. (บริหารการศึกษา) กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ.
- จิระศักดิ์ สารรัตน์. (2551). ชุดเรียนรู้ด้วยตนเองและปฏิบัติการ: การประเมินโครงการ.
ปทุมธานี: จิระศักดิ์ สารรัตน์ (จัดจำหน่าย).
- เชาว์ อินใย. (2553). การประเมินโครงการ. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทองดี ดวงรัตน์. (2553). การศึกษาความพร้อมในการส่งเสริมการอ่านภาษาไทยของโรงเรียน
ปรีดีรังสรรค์จังหวัดเพชรบุรี. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (บริหารการศึกษา) กรุงเทพฯ: บัณฑิต
วิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ชนศักดิ์ เมืองเจริญ. (2554). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียนโรงเรียน
นานาชาติบางกอกพัฒนา. ปรินญาณิพนธ์ ศศ.ม. (บรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์)
กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

- ณิชนันท์ พลเวียงพล. (2543). องค์ประกอบที่มีความสัมพันธ์กับการใช้ห้องสมุดของนักเรียนมัธยมศึกษา
โรงเรียนอุตรพิทยานุกูล จังหวัดอุตรธานี. วิทยานิพนธ์ (บรรณารักษศาสตร์และ
สารนิเทศศาสตร์). ขอนแก่น: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- บุญสม เล้าพูนพิทยะ และพิมล เมฆสวัสดิ์. (2555, มกราคม-มิถุนายน). บริการวิชาการแก่ชุมชน:
การสร้างสรรคเพื่อความยั่งยืน. วารสารบรรณศาสตร์ มศว. 5(1): 119-124.
- บุญสม เล้าพูนพิทยะ. (2556). โครงการวิจัย เรื่อง การติดตามผลการดำเนินงานบริการวิชาการ
แก่ชุมชนในภาคกลาง. กรุงเทพฯ : สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
----- (2557). โครงการวิจัย เรื่องโครงการบริการวิชาการที่ยั่งยืน: ระยะเวลาที่ 2.
กรุงเทพฯ : สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- พิชิต ฤทธิ์จัญญ. (2555). เทคนิคการประเมินโครงการ. กรุงเทพฯ: ศูนย์หนังสือ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย [ผู้จัดจำหน่าย].
- พิสนุ ฟองศรี. (2553). เทคนิควิธีการประเมินโครงการ. กรุงเทพฯ: บริษัทด้านสุทธาการพิมพ์
จำกัด.
- มาลินี ภูหมั่นเพียร. (2556). โครงการวิจัย เรื่อง การติดตามผลการดำเนินงานบริการวิชาการ
แก่ชุมชน ในภาคใต้. กรุงเทพฯ : สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- เยาวดี รามชัยกุล วิบูลย์ศรี. (2553). การประเมินโครงการ: แนวคิดและปฏิบัติ. พิมพ์ครั้งที่ 7.
กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- รัตนพร สงวนประสารทพร. (2557). โครงการวิจัย เรื่อง การติดตามผลการดำเนินงานบริการ
วิชาการแก่ชุมชน ในภาคเหนือ. กรุงเทพฯ : สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ.
----- (2558). โครงการวิจัย เรื่องโครงการบริการวิชาการที่ยั่งยืน: ระยะเวลาที่ 1.
กรุงเทพฯ : สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วัลลภา อยู่ทอง. (2544, กรกฎาคม-กันยายน). เกมเพื่อการเรียนรู้. เกษตรและเทคโนโลยี. 2(10):
5-10
- ศศิธร ศักดิ์เทวินทร์. (2551). สถานะองค์ความรู้เกี่ยวกับการ คุ่มครองสิทธิเด็กเมื่อเข้าสู่
กระบวนการยุติธรรม: วิทยานิพนธ์การสังเคราะห์งานวิจัยอภิमानเชิงคุณภาพ. วิทยานิพนธ์
สังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสังคมสงเคราะห์ คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ปทุมธานี.

- ศิริวรรณ เสริมวิฑูรย์. (2554). บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนต่อการส่งเสริมการดำเนินงาน
ห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม.
(บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ
- สมคิด พรหมจ้อย. (2550). เทคนิคการประเมินโครงการ. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ: ศูนย์หนังสือ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สายพิณ นาประจุล. (2548). เกมและกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คส์.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2556). มาตรฐานห้องสมุดโรงเรียนสังกัดสำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพฯ: สำนักงานฯ
- สุขุม เฉลยทรัพย์. (2553). งานวิจัยเรื่องรูปแบบการส่งเสริมการอ่านของเด็กปฐมวัยในธรรมชาติ
ของครูและผู้ปกครอง. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.
- สุชาติ ประเสริฐรัตน์สินธุ์. (2554). การประเมินผลโครงการ : หลักการและการประยุกต์.
กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัดสามมลดา.
- อเนก พ. อนุกุลบุตร. (2556). ประเมินโครงการ. กรุงเทพฯ: บริษัท อีดีเบส จำกัด.
- อรุณี วรโยธา. (2553). การพัฒนาการดำเนินงานห้องสมุดโรงเรียนม่วงลาดพิทยาคาร.
วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (บริหารการศึกษา) กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

ภาคผนวก

แบบบันทึก

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป ประกอบด้วยชื่องานวิจัย ผู้วิจัย ปีที่วิจัย

ชื่องานวิจัย	ผู้วิจัย	ปีที่วิจัย

ตอนที่ 2 ขอบเขตเนื้อหาของการวิจัย

ชื่องานวิจัย	ขอบเขตเนื้อหาของการวิจัย

ตอนที่ 3 ประเด็นที่ศึกษาวิเคราะห์

ชื่องานวิจัย	ประเด็นที่ศึกษาวิเคราะห์

การประเมินการติดตามผลการดำเนินงานบริการวิชาการแก่ชุมชน

1) ด้านบริบท (Context) ได้แก่ วัตถุประสงค์และเป้าหมายของโครงการบริการวิชาการแก่ชุมชน 2) ด้านปัจจัยนำเข้า (Input) ได้แก่ (1) ความพร้อมของผู้บริหารโรงเรียน (2) ความพร้อมของบุคลากรในโรงเรียน (3) การจัดสรรงบประมาณ 3) ด้านกระบวนการ (Process) ได้แก่ (1) การจัดท่างกายภาพ (2) การจัดหา ทรัพยากรสารสนเทศ (3) กิจกรรมส่งเสริมการอ่าน 4) ด้านผลผลิต (Output) ได้แก่ (1) พฤติกรรมการใช้ห้องสมุดของนักเรียน (2) พฤติกรรมการใช้ห้องสมุดของครู (3) ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการดำเนินงานห้องสมุด (4) ความพึงพอใจของครูที่มีต่อการดำเนินงานห้องสมุด

ด้านบริบท

รายการประเมิน	ภาคกลาง	ภาคตะวันออก	ภาคเหนือ	ภาคใต้
วัตถุประสงค์และเป้าหมาย				

ดำเนินการตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายของโครงการบริการวิชาการแก่ชุมชน โดยดำเนินกิจกรรมแก่ห้องสมุดโรงเรียนทั้ง 4 ภาค ซึ่งประกอบด้วย

- 1) การปรับปรุงทางกายภาพ ได้แก่การพัฒนาบริเวณนั่งอ่าน ชั้นวางหนังสือ การทาสีห้องสมุด การปรับปรุงสวนหย่อมและการจัดบรรยายส่งเสริมการใช้ห้องสมุด
- 2) การจัดหาทรัพยากรสารสนเทศ ได้แก่ การจัดหาหนังสือและวัสดุห้องสมุดการจัดซื้อการขอรับบริจาค
- 3) การจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน ได้แก่การส่งเสริมการอ่านภาษาไทย การส่งเสริมการอ่านภาษาอังกฤษ การสอนศิลปะ การเล่นนิทาน การเล่าเรื่องหนังสือ การเล่นนิทานประกอบท่าทาง
- 4) การวิเคราะห์หมวดหมู่หนังสือและการลงรายการฐานข้อมูลให้กับทรัพยากรสารสนเทศที่ได้จัดหาให้กับห้องสมุด
- 5) การจัดการอบรมความรู้เบื้องต้นทางบรรณารักษศาสตร์ให้แก่ผู้ปฏิบัติหน้าที่บรรณารักษ์

ด้านปัจจัยนำเข้า

รายการประเมิน	ภาคกลาง	ภาคตะวันออก	ภาคใต้	ภาคเหนือ
ความพร้อม ของผู้บริหาร โรงเรียน				
ความพร้อม ของบุคลากร ในโรงเรียน				
การจัดสรร งบประมาณ				

ด้านกระบวนการ

รายการประเมิน	ภาคกลาง	ภาคตะวันออก	ภาคใต้	ภาคเหนือ
การจัดทาง กายภาพ				

การจัดหา ทรัพยากร สารสนเทศ				
กิจกรรมส่งเสริม การอ่าน				

ด้านผลผลิต

รายการประเมิน	ภาคกลาง	ภาคตะวันออก	ภาคใต้	ภาคเหนือ
พฤติกรรม การใช้ห้องสมุด ของนักเรียน				
พฤติกรรมการใช้ห้องสมุดของครู				
ความพึงพอใจของ นักเรียนที่มี ต่อการดำเนินงานห้องสมุด				
ความพึงพอใจ ของครูที่มี ต่อการดำเนินงานห้องสมุด				
นิสัยรักการอ่าน ของนักเรียน นิสัยรักการอ่าน				

ต้นแบบการให้บริการวิชาการแก่ชุมชนที่ยั่งยืน

1. ข้อมูลคัดเลือกและจัดหาหนังสือรวมทั้งตำราสำหรับครูผู้สอน

ชื่องานวิจัย	จำนวนโรงเรียน	จำนวนหนังสือ
โครงการวิจัย เรื่อง โครงการบริการ วิชาการที่ยั่งยืน : ระยะที่ 1		
โครงการวิจัย เรื่อง โครงการบริการ วิชาการที่ยั่งยืน : ระยะที่ 2		

2. ข้อมูลประเมินผลการเข้าร่วมกิจกรรมโครงการบริการวิชาการแก่ชุมชน

ตอนที่ 1 สถานภาพ

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นที่มีต่อการเข้าร่วมกิจกรรมของโครงการบริการวิชาการฯ

ตอนที่ 1 สถานภาพ

ข้อมูลการประเมิน	โครงการบริการวิชาการที่ ยั่งยืน : ระยะที่ 1	โครงการบริการวิชาการที่ ยั่งยืน : ระยะที่ 2
เพศ		
ระดับการศึกษา		
สาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษา		
ประสบการณ์ในการทำงาน		
ประสบการณ์ในการทำงาน ในห้องสมุด		

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นที่มีต่อการเข้าร่วมกิจกรรมของโครงการบริการวิชาการฯ เป็นการประเมิน การให้ความรู้ด้านการดำเนินงานห้องสมุดแก่อาจารย์ผู้เข้าร่วมกิจกรรม ซึ่งประกอบด้วยข้อคำถาม 4 ด้าน ได้แก่ (1) ด้านบริบท (2) ด้านปัจจัยนำเข้า (3) ด้านกระบวนการ และ (4) ด้านผลผลิต

รายการประเมิน	โครงการบริการวิชาการที่ยั่งยืน : ระยะที่ 1	โครงการบริการวิชาการที่ยั่งยืน : ระยะที่ 2
ด้านบริบท		
ด้านปัจจัยนำเข้า		
ด้านกระบวนการ		
ด้านผลผลิต		